НОВЫИ
ПЛУТАРХЪ
или
КРАТКО ОПИСАНІЕ
СЛАВНЫ ЛЮДІИ
свію народа одъ древны времена до данасъ по найновіимъ списаніяма

обдѣланъ

ЕVѲVМІЕМЪ ІВАНОВИЋЕМЪ,
Протопресв. Митров. Ч. Конс. Пречест. А. Е. Митроп. Аппеллатор. и Славн. Коміт. Сремск. Сосѣдателѣмъ.

ТРЕЋА ЧАСТЬ.

У НОВОМЪ-САДУ
у печатньи Паvла Іанковича ц. кр. прівіл. Тvпографа,
1840.

Рлу Ср III 119/3.1 ~~РII 269~~/3

I

НОВЫЙ ПЛУТАРХЪ

или

КРАТКО ОПИСАНІЄ СЛАВНЫ ЛЮДІИ

свію народа одъ древны времена до данасъ по найновіимъ списаніяма

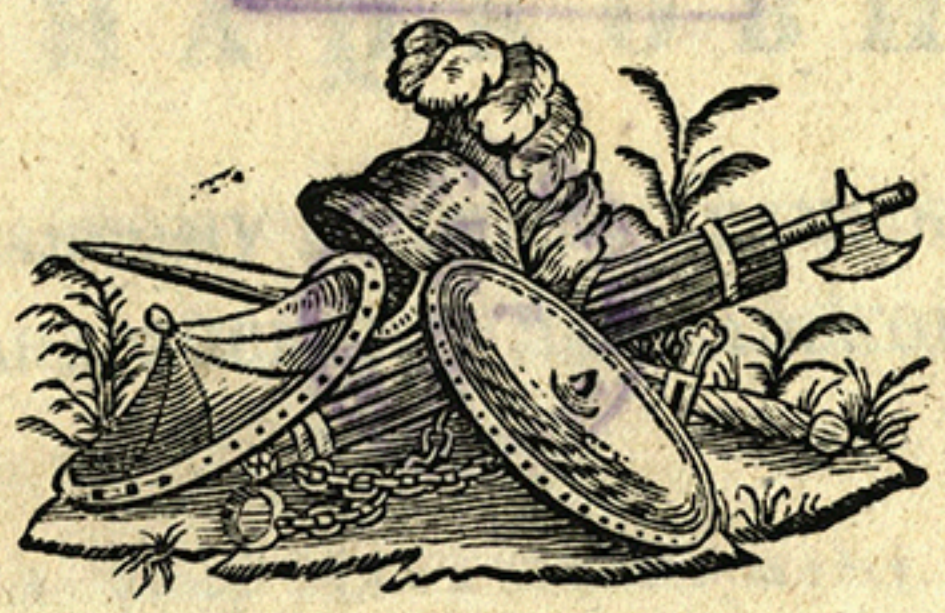

обдѣланъ

ЕVѲVМІЕМЪ ІВАНОВИЋЕМЪ

Протопресв. Митров. Ч. Конс. Пречес. А. Е. Митроп. Аппеллатор. и Славн. Коміт. Сремск. Сосѣдателѣмъ.

ТРЕЋА ЧАСТЬ.

У НОВОМЪ-САДУ,

У печатньи Павла Іанковича, Ц. К. Прів. Тvпографа,

1840.

Инв. бр. 319864

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ НОВИ САД

НЂГОВУ ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВУ

ВЫСОКОДОСТОЙНЂЙШЕМУ ГОСПОДИНУ

ПЛАТОНУ
АТАНАЦКОВИЧУ

ПРАВОСЛАВНОМУ ЕПІСКОПУ БУДІМСКОМУ,
СЕНТ-АНДРЕЙСКОМУ, ПЕШТАНСКОМУ
и проч.

Господину Милостивѣйшему.

ВАШЕ ВЫСОКОПРЕОСВЯ-ЩЕНСТВО

Господине милостивьйшій!

Трећу Часть могъ новогъ Плутарха, коя у себи содржава описанія славны людіи свію народа одъ древны времена до данасъ по найновіимъ Списаніяма обдѣлану Вашему Высокопреосвященству као славномъ и заслуженомъ у роду нашемъ мужу усуђуемсе понизно посветити, и тако оно мое Высокопочитаніе, кое самь къ Высокомъ Ва-

шемъ лицу свагда имао, явно предъ свѣтомъ показати.

Прочемъ высокимъ милостемъ врученъ въ глубочайшемъ страхопочитаніи изумираю.

ВАШЕГЪ ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВА

У Митровицы 20. Марта 1840.

покорнѣйшій

Евѳумій Ивановикъ

Протопр. Митров.

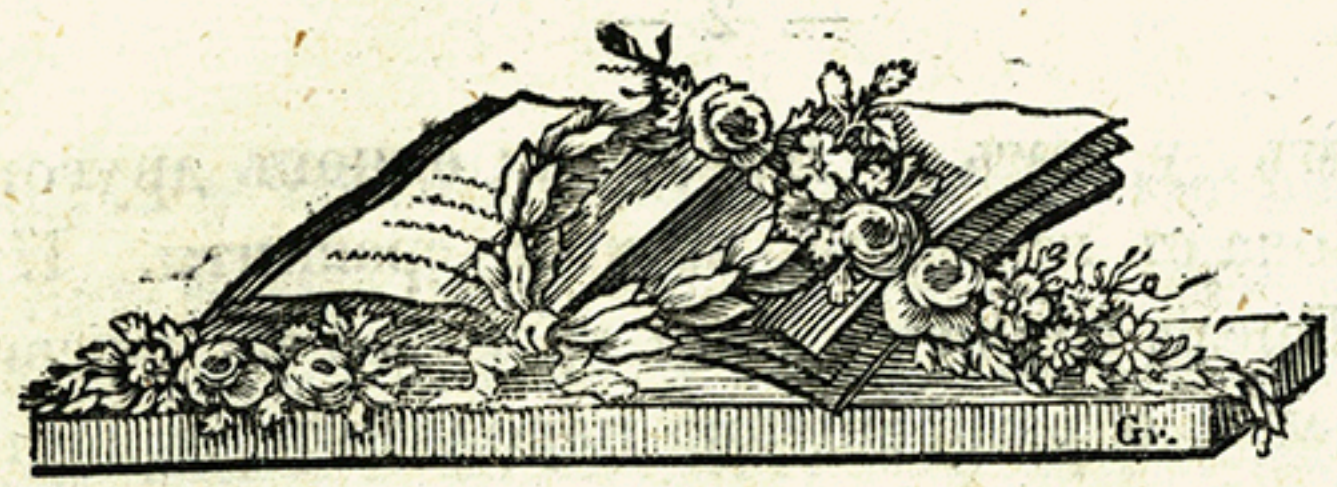

ПРОРОКЪ ИСАІА

живіо одъ Л. 759. до 717. пре Рожд. Хр.

Онъ е првый одъ оны Пророка, кои се великіи називаю, у ветхомъ завѣту. Онъ є дѣйствовао у време владѣнія царева Іудейски, Озіе, Іоаѳама, Ахаза, и Езекіи; као народній предводитель, и Пророкъ.

Подъ Ахазомъ описао є онъ войну цара Дамаскогъ, противу Ахаза. Подъ Езекіомъ, писао є найпаче о томъ, колико є опасна сила царева Ассvрски Саламанассара, и Сеннахірима. Што се они Пророчества у ветхомъ завѣту тиче; коя су управо одъ нѣга, то она явно сведоче, да онъ принадлежи у число најславны Поета. Нѣгова є бесѣда ономъ предмѣту, о комъ говори, са свимъ пристойна. Она сєдинява у себи простоту и ясность съ найвышимъ достоинствомъ, и величествомъ. А што се тыче изобилія и крѣпости съ найлепшомъ

мѣромъ, у томъ се Поезіа ни єдногъ другогъ Пророка съ нѣговомъ не може сравнити. Нѣгова Поезіа содржи у себи гроженія и плачевна увѣщанія о развращенію народнѣмъ, страшна предсказанія будуће пропасти, и веселе изгледе лепше будућности. Превыспренна чувствованія и высоке мысли дишу изъ сваке врстице. Све є пуно правогъ одушевленія. Друго отдѣленіе нѣгове книге глава 40. до 66. предуготовлява зароблѣне Еврее ко скорашнѣмъ возобновленію ньиове државе и ко будућемъ распространенію познанія о єдиномъ Божеству, кое ће се одъ Іерусалима къ свимъ народима на земли разнети. То отдѣленіе ове кньиге важно є ко ученію новогъ завѣта.

ІСОКРАТЪ

Славный Грчеcкій Вітія роѣенъ л. 436 пре Р. Х.

Онъ се родіо у Аѳины и учіо у школы Горгіевой, Продіковой и Протагоревой. Имаюћи слабъ гласъ, и што є одъ природе стидливъ быо и доста страшливъ, ніе се усудіо явно бесѣде држати, но на мѣсто тога наставляо

є друге у краснорѣчію и у сочиненію бесѣда за друге. За єдну такову бесѣду, кою є на обрану цара Кvпрскогъ Нікокла сочиніо, добіо є на поклонъ 20 таланта, или 27.000 таліра. Као дете био є другъ Платоновъ, и био є съ нимъ у пріятелству до свое старости. Онъ є зѣло почитовао Сократа, и одъ свію нѣговы ученика имао є онъ єданъ толико дерзновенія, да се после нѣгове смрти у црно одѣло обученъ, за знакъ обще жалости явно у Аѳины показао.

Другій примѣръ своегъ дерзновенія засведочіо е тымъ, што с Ѳерамена, когъ су 30. Аѳински тvрана изъ отечества протерали, явно браніо. После тога чинисе, као да є то дерзновеніе изгубіо, што се выше ніе усудіо о ползи отечества у народнымъ собраніяма што говорити. За то и ніе на она достоинства возвишенъ, коя се у Аѳины само явнымъ витіиствомъ получую. При свему тому био є онъ витіиству на велику славу. Онъ є млого на то држао, да бы му штvлъ био изображенъ, и да бы єзыкъ имао округло благогласіе. Онъ є млого времена на то пробавіо, докъ є свое бесѣде саставіо, пречистіо, пресмотріо, и опетъ пречистіо. Зато є само нѣколико свои бесѣда издао.

На свое слово похвално на Аѳину „Панаѳенеікосъ“ пропустіо є 10. лѣта. Крітіцы о-

ногъ времена пребацывали су му, да му є штvлъ преизобиланъ и цвећемъ одвећъ прекићенъ, да выше на то иде, како бы се ушима допао, нежели серца коснуо, да мысли свое рабски речма подчинява, почесто излишня израженія и непристойне фігуре употреблява, да бы тако само своимъ періодима пристойну округлость прибавіо. Што су све нѣгове бесѣде на єдан' калупъ скроене быле, за то нису имале потребна премѣненія, и быле су доста ладне и неугодне. Оне су быле пуне благонравія и політіке.

Нѣгова увѣщанія ко владѣтелима была су пуна умилностн, коя ньи нису вредѣала, зато су га они и награђавали. Онъ є ньима умилнымъ речма знао ласкати. То се види изъ нѣгова писма, кое є свое 90е године Македонскомъ Кралю Філіппу писао. При свему тому желіо є онъ, да бы Греція слободна и независима была. Што є сраженіе при Херонеи противу Філіппа за Грецію несрећно испало, то є нѣга толико огорчило, да є у своіой 98ой годины, ништа не єдући самъ себи смрть задао. У време Плутарха было є подъ нѣговымъ именомъ 60. бесѣда, но ни пола ньи ни су управо нѣгове быле. Данасъ имамо одъ нѣга 21. бесѣду. Одъ свію су нѣговъ „Панегірікосъ“ или слово, коимъ све Грке къ согла-

сію и къ єдинодушномъ рату противу Персіана подпалюе, — нѣговъ „Панаѳенеікосъ“ најславніе.

ОРАЦІЙ

Славный Римскій Поета роѣенъ на 65. пре Р. Х.

Онъ се родіо у Венузіи Апулейской. Отацъ му є имао као ослобоѣеный нѣко добарце, но то уступи своим' сыновима. Видећи у сыну превелика дарованія, желіо є та изобразити, одселисе у Римъ, и кое съ чимъ тергујући, трудіосе, колико є болѣ могао, своѓъ сына добро воспитати. Дао га є наставляти слободнымъ наукама, држећи га тако, као што се младићи изъ првы кућа држе.

О нѣгову се благонаравію самъ прилѣжно бринуо, и быо му примѣром' у свакой добродѣтели. Грамматікъ Орбілій Пупіллъ, кои є дѣла Омирова и Лівіа Андроніка изјаснявао, быо му є првый учитель. Зѣло младъ, учиніо є у Греческой Літературы превелике успѣхе. Старъ 20. лѣта, оде у Аѳину продужити ту свое науке. Међу тымъ догоде се у Риму,

преважне премене. Іулій Цесаръ буде убіенъ. Брутъ и Касій послѣднѣ подпоре падаюће Републіке дођу у Аѳину, оставившіи Италію, почну се ту спремати къ рату, и узму Римске младиће, кои су се ту учили, у свою войску. Међу ньима буде и Орацій. Онъ съ Брутомъ оде у Македонію.

Међу тымъ учинесе у Риму Лепідъ, Антоній, и Цесаръ Октавіанъ Тріумвірма у Республіки и раздѣле землѣ измећу себе. У войски Брутовой постане Орацій Трібуномъ или Полковникомъ єдногъ легіона. У сраженію у Македоніи при Філіппи 42. л. пре Р. Х. падну оба Военачалника Брутъ и Кассій, а Орацій спасе се бѣгствомъ.

Люди, кои незнаю што є шала, учтивость и нѣжность заключую изъ нѣке Оде Орациеве, да є онъ гаднимъ образомъ бѣгао, но Лессінгъ є нѣга, како одъ тогъ, тако и одъ другіи опороченія, славно одбраніо. Побеђени добію слободу у Отечество се повратити. Тако се врати и Орацій. Међу тымъ быо му се отацъ преставіо, и нѣгово очино добарце были су другіи себи присвоили. Тако га убожество пренуди, како што исповѣда, стіхове правити. Покрай Поезіе бавіо се и о Філософіи. Зато є онъ за се изабрао таковый родъ Поезіе, кои се съ Філософскомъ Поезіомъ слаже, то єсть Дідактіискій, у кою и Сатіра принадлежи. Да

є Орацій за овай родъ Поезіе, особенный даръ имао, то признае свакій, кои є што нѣгово читао, и зато є лако вниманіе свію на се обратити могао.

Два Поете првогъ степена Віргілій и Варій узму га у свое пріятелство, и чрезъ ньи се упозна съ Меценатомъ. После 8. месецы узме га Меценатъ къ себи у тешнѣ пріятелство и до нѣкогъ времена поклони му свое Сабінско добро, о коимъ Орацій у своимъ Одама често опоминѣ.

Што онъ ніе свѣтлію срећу получіо, самъ є тому кривъ. Онъ никако ніе могао заборавити времена Републіке, и ону страну съ коіомъ є пре быо, зато се могао преклонити на то, да бы милости просіо одъ онога, кои є народну слободу зауздао. Што выше онъ є съ намѣреніемъ избѣгавао сваку прилику къ тому, кое сведоче три писма Августова, коя му є писао, — и коя є Светоній у Біографіи Орацієвой сохраніо. Єдно одъ овы пуно нѣжности сведочи, желю Августову, да бы къ нѣму у службу дошао, и нѣгове пріватне корешпонденціе водіо. Кою желю онъ му ніе тео испунити извиняваюћисе слабымъ здравлѣмъ. Ону Оду на Августа едва є и на тврду силу написао.

Видећи, како су судбе човеческе превртливе, удали се онъ мудро изъ Рима, и у єдине-

нію на своmъ добарцу Сабіны уживао є по своіой жельи и природы свога серца пріятніе радости. Све нѣгове Оде, кое є къ Меценату писао, изражаваю любовь къ слободы, и да немари за ону срећю, коя одъ мнѣнія други люди зависи, но да тражи задовольства са своіомъ судбомъ, и то га чини богатіимъ, нежели, што желити може. Онъ є быо учтивъ и изображенъ и знао се у свакомъ отношенію прилѣжно обходити. Одъ нѣга имамо 4. Оде, и Песме, книгу тако зовомы Епода, кое се разликую не само у метру — одъ Ода, што є ту свакій другій Стіхъ краћій одъ првога, но и своимъ содержаніемъ, и зато се Сатірама могу причислити, у коима є подражавао Архілоху, две книге Сатіра и две писама, одъ кои єдна на Пізоне често као собственно сочиненіе подъ именомъ Поетіка се приводи.

Да бы о нѣму као Лvріку право судити могли, треба знати, да є онъ быо првый Римлянинъ, кои є Римскій Єзыкъ за Лvріску Поезію изобразіо, и тай по тежой Греческой мѣры израдіо. Неусипнымъ трудомъ и прилѣжаніемъ успѣо є онъ толико, да є майторски стіхове правіо, Но то ніе нѣгова една заслуга. Онъ, што се тиче чувствованія и израженія ни едномъ не уступа. Ако се и мора признати, да є найвећа часть нѣгове лvрске Поезіе само подражаніе Гречески Поета Архі-

лоха, Алкеа, Стесіхора, Саффе и други, зато є нѣгова Поезіа, пуна Гречески фігура обращенія, и словосложенія. Нѣка су цѣла мѣста изъ Греческогъ одъ слова до слова пренешена. Ако онъ као Лvрікъ и нема орігіналітета; то му као Сатіріку неможемо одрећи. Као што Сатіра у призрѣнію дідактіческе Поезіе єсть Римско изобрѣтеніе, тако є онъ првый быо, кой є ньой по крою и намѣренію Енніа, Пекувіа и Луціліа праву форму дао, кою є само дати могао. Нѣгове Сатіре, ко коимъ се и нѣгова писма причисляваю, будући да се она надписомъ само и управленіемъ своимъ на нѣко лице одликую, єсу у себи доста коміческа вида, и само се изъ тога призрѣнія о нима судити може.

Онъ не иде на то, да изобличи пороке, колико будалаштине смешныма да учини. Онъ находи выше будала, нежели злодѣя на овомъ свѣту. Суевѣріяма и заблужденіяма противуполаже онъ свою філософію. Она ніе такова, коя забранюе людма уживати овай животъ, или коя тай удручава. Онъ само совѣтуе, да бы само мудрость была хранителницомъ нашегъ живота, коя бы насъ водила къ онымъ добродѣтелма, безъ кои нема правога живота, или безъ кои се свако наслажденіе огорчава.

Лакій и пріятный начинъ нѣгова мудрованя, соо, коіомъ свое мысли зачинява, лег-

кость и вештина, коіомъ то сообщава, све то дае читателю премилу забаву. Нѣгово говоренѣ тече лако и непринуђено. Нѣговъ є ексаметеръ израђенъ тако, како што природна дружебна забава иште. И данасъ се нѣгова сочиненія допадаю. Онъ ће остати любимцемъ свію оны, кои знаю, што є благонравіе и изображенный вкусъ.

У нѣгову животу ніе се друго што важно случило; кромѣ што є по налогу самогъ Августа Цесара песму на празнство столѣтны игры саставіо. Преставіо се напрасно 9. лѣта пре Р. Х. наскоро после смрти свога пріятеля Мецената, и быо є покрай нѣга на Есквіліну погребенъ.

СВЕТЫЙ АѲАНАСІЙ

Патріархъ Александріискій рођенъ л. 296. по Р. Х.

Овай славный утитель црковный родіосе у Александріи. Воспитанъ у Хрістіанству доће у дворъ светогъ Александра, кой є после Архіепіскопомъ Александрійскимъ постао, и быо му є Секретаромъ. После оде у пустыню

къ светомъ Антонію, и живіо нѣко време кодъ овогъ славногъ пустынника у свакомъ воздержанію. Када се врати у Александрію постане діакономъ. Светый Александеръ полазећи на Вселенскій Соборъ Нікейскій узме га са Аріанма развіе своя велика дарованія, и прибави себи велнко почитаніе кодъ собраны светы отаца. Онъ є имао велико участіе у строенію црковный канона. Зато су га Аріани почели жестоко гонити.

На по године за тымъ постане онъ наслѣдникомъ престола светогъ Александра у Александріи. На тужбу и обвиненія нѣговы гонителя пренуђенъ є быо Царь Константінъ л. 334. нѣга предъ Соборъ Тврскій и Іерусалімскій позвати. Онъ обнажи ту лажне тужбе свои гонителя, и свое судіе, кои су му и непріятельи были, заплете и забуни яко, но и раздражи противу себе толико, да га є едва царскій посланникъ одъ ньиова свирѣпія одбранити могао. Они ту заключе, да се онъ сбацы са своегъ Архіепіскопства, но да може проча своя службенна дѣла одправляти. По томъ на ново своимъ тужбама обману цара, и онъ га одъ туда удали у Тріеръ.

Ово заточеніе траяло є годину и нѣколико месецы, докъ ніе умро Константінъ. Како настане Конштанцій, позове га таки натрагъ и преда му нѣгову Епархію. Улазакъ нѣговъ у

Александрію подобанъ є было тріумфу. Садъ устану Аріани на ново своимъ тужбама противу нѣга, и 99. Аріански Епіскопа, кои су се у Антіохіи собрали, изреку нѣгово осужденіе. Противу овы скупесе 100 православны Епіскопа у Александріи, и тіи га прогласе за невина. Папа Римскій Іулій собере выше одъ 300 кое восточны кое западни Епіскопа у Сардікіи и сви га согласно съ Папомъ заедно нађу за невина. Тако се онъ и опетъ поврати у свою Архіепіскопію. После нѣкогъ времена устану Аріани на ново на Аѳанасіа и на Собору Арлскомъ и Міланскомъ нађу га да є кривъ. У време, када є овай благоговѣйный Патріархъ у цркви на нѣкій праздникъ Божественну службу служіо у той мысли, да само одъ цара зависи, уђу Аріани са 5000 войника у цркву, съ намѣреніемъ нѣга зграбити, но свещеницы и Монаси, кои су га окружавали, одбране га, и поставе у безопасіе. Тако трећій путь са свога достоинства низверженъ, побѣгне у пустыню Егупетску.

Нѣгови непріятели су га и тамо гонили, обрицаюћи ономъ великій даръ, кои бы нѣгову главу донео.

Да не бы невинни пустинницы овы печалны предѣла, ако га не бы издали, одъ нѣговы гонителя, што пострадали, удалисе у онакове пустынѣ, у коима нико неживи, имаю-

ћи са собомъ само едногъ вѣрногъ служителя, кои му є са великомъ опасностію своегъ живота рану доносіо. У овой неприступной пустыни списао є своя созидателна дѣла пуна краснорѣчія, желећи православне Христіане у своіой вѣры утвердити, и ньи одъ предухищренія Аріански сохранити.

Када Іуліанъ отступникъ на престолъ царскій ступи, дозволи онъ православнымъ Епископма, да бы се къ своимъ црквама повратили. Садъ се онъ после шестолѣтногъ изгнанія опетъ поврати у Александрію. Благость нѣгова, коіомъ є противу свои гонителя поступіо, нашла є у Галліи, Шпаніи, Италіи, и Грециі свое подражателѣ и тако се обнови миръ и тишина у цркви Христовой.

Но овай се миръ наскоро наруши викомъ язычника, чія су капища ревностію светогъ Аѳанасіа све выше и выше пуста остала. Они раздраже противу нѣга цара Іуліана, и тако е морао у Ѳивайду побећи, да бы свой животъ спасао. Када овай царь умре и царь Іовіанъ на престолъ дође, вратисе онъ опетъ у Александрію, но после осамъ месецы, какосе воцари Валенсъ, кои є Аріаныма страну держао, морао є опетъ бѣгати, кріосе у гробу свога отца четыри месеца, докле нису жители Александрійскіи кое молбомъ, кое претніомъ, у

цара израдили, да бы се онъ опетъ могао у Александрію повратити.

Одсадъ остане миранъ у своемъ достоинству и умре л. 373. Одъ они 46. година свога Епіскопскога званія провео є 20. година у заточенію, и изгнанію, а све свое време употребіо є на защищеніе свога православнога Нукейскога Сумвола вѣре.

Онъ принадлежи у число найславны люди, кое црковь хрістіанска показати може. Своимъ проницателнымъ умомъ, благороднымъ серцемъ, непоколебимымъ мужествомъ, живомъ вѣромъ, неограниченнымъ човеколюбіемъ, истиннымъ смиреніемъ, высокимъ краснорѣчіемъ и строгимъ воздержаніемъ, задобіо є любовь и страхопочитаніе свои правовѣрны. Нѣгова су писанія полеміческогъ, Історіческогъ, и моралногъ содержанія. Полеміческа се касаю найпаче тайственногъ ученія свете Троице, вочеловѣченія Христова, и Божества светогъ Духа. Історіческа су преважна ради црковне Історіе. Сва се отликую яснымъ своимъ содержаніемъ, и учтивостію. Нѣгово оправданіе на цара Конштанціа преизредно є. Као дополненіе нѣговы дѣла може се сматрати друга часть Бібліоѳеке црковны отаца, или Аѳанасій Великій, и црковь у нѣгово време. У Маінцу л. 1827.

СВЕТЫЙ ВАСІЛІЙ ВЕЛИКІЙ

роѣснь л. 329. по Р. Х.

Онъ є за своя велика дѣла у Цркви Христіанской прозванъ великимъ. Постао є л. 370. Епіскопомъ Кесарійскимъ у Кападокіи и ту се 379. преставіо.

Онъ є своимъ црковнымъ уваженіємъ превосходіо све Греческе црковне отце и учителѣ. Нѣгове заслуге ко установленію црковногъ поредка, Богослуженія и свещенически отношенія, мложество нѣговы важны проповѣди, мужество, коимъ є при свему свомъ смиренію и миролюбію, противу Аріана воевао, а найпаче нѣгови великіи и млогоплодни труди ко распространенію монашескога житія, за кое є онъ правила, коя и данъ данашній важе, и обѣте, не само написао, но и самъ найстрожіе наблюдавао, сведоче, колико є овай светый мужь имао уваженіе. Греческа црква држи нѣга за своегъ вр'овногъ црковногъ учителя и празднуе нѣгову память 1, Іануа. Монаси и Монахінѣ восточне цркве живе и данасъ по правилама и уставу светога Васіліа. Было є у Італіи, а има и данасъ у Сіціліи, Шпаніи, Португаліи, и у Америки доста таковы Монастыра, кои жнве по правилама и обѣту светога Васіліа. Они носе

црно одѣло, и савъ свой животъ посвећую Богомольству. Они полажу обѣте послушанія, дѣвственности и нищете. Онъ є основатель монашески чинова на восточнымъ странама, као што є светый Бенедіктъ основатель западни монашески чинова. Онъ є саставіо ону Божественму службу, кою Васіліевомъ називамо, и читамо у неделне дане поста Воскресенія Господня.

СВЕТЫЙ ХРѴСОСТОМЪ

или Іоаннъ Златоустъ, роѣенъ л. 354. по Р. Х.

Овай Славный Вітія ветхе Хрістіанске цркве родіо се у Антіохіи. Вітіиству, кое є онда путь къ првымъ достоинствама отворало, учіо се у Ліваніа славногъ Вітіе у оно време, и скоро є свога учителя превозишао.

Слушаюћи Філософію по томъ у Андрагаѳіа предасе са свимъ на науку светога писма, и смысли удалѣнъ одъ міра у пустыняма Сѵрійскима Богу свой животъ посветити. Старъ 20. лѣта водіо є нѣка Судейска дѣла предъ Судомъ чрезвичайнымъ успѣхомъ; но наскоро за тымъ смысли свега се тога оканути, и обученъ

у одѣяніе покаянія, постомъ и бдѣніемъ силу сяои страсти у себи угушити. Тако проведе три лѣта у Антіохіи у тѣсномъ содружеству съ Василіемъ и Θеодоромъ, кои є потомъ было Епіскопомъ одъ Мопсвеста, и Максимомъ, кои є после постао Епіскопомъ одъ Селевкіе.

Када по томъ Θеодоръ на кратко се време свога Епіскопства одрече, писао му є Хрисостомъ два прекрасно сочинѣна увѣщанія, желећи га къ своме званію повратити. Л. 370. почне се о томъ радити да бы онъ за Епіскопа изабранъ было; зато се онъ одъ туда удали, и тако другъ нѣговъ Василій буде за Епіскопа одъ Кесаріе изабранъ.

Сматраюћи то као нѣко благоговѣйно претворство, клеветали су нѣкіи за то на нѣга, но онъ браніо се противу тогъ у своме прекрасномъ сочиненію „о свещенническомъ званію“. Л. 374. удали се у пустыню, къ онымъ пустынницыма, кои живе на край горе Антіохіиске, но после 4. лѣта, остави и ове, оде у дублѣ пустынѣ, избере себи нѣку пещеру, и ту проведе две године тако, да ніе ни єданъ путъ легао. Одъ овогъ бдѣнія, удрученія тѣлесногъ, и одъ влажногъ овогъ обиталища, навуче на се опасну болѣзнь, коя га пренуди л. 381. повратитисе у Антіохію. Тога лѣта зовне га Епіскопъ Антіохійскій къ себи за Діакона и л. 385. рукоположи за Пресвутера.

Овай Епіскопъ учини га своимъ намѣстникомъ, и наложи му, да бы слово Божіе народу проповѣдао, кое су пре тога Епіскопи само за себе задржавали. Нѣгово є краснорѣчіе было тако силно, да су и Іудеи, н Іазичницы, и Еретіцы долазили нѣгова поученія слушати. Онъ є био дыка ове цркве, и цѣла востока тако, да га є Императоръ Аркадій на Епіскопскій престолъ одъ Константінополя возвести заželіо. Да не бы жители Антіохійскіи тому упорно противостали, да га онъ потайно одъ туда довести, и Θеофілъ Патріархъ Александрійскій посвети га за Епіскопа.

Онъ таки почне излишня иждивенія свога двора умалявати, почне заводити и содержавати выше сирохитателны домова, и исправляти нраве свещеническе. Онъ млоге язычнике и Еретіке обрати у православну вѣру Хрістіанску. У раздаянію милостинѣ био є толико щедръ, да су га Іоанномъ Милостивымъ прозвали. О болныма прилѣжавао є съ найвећимъ пожертвованіемъ своґъ живота. Ко распространенію Еѵанѣеліа Хрістова, пошлѣ нѣке Епіскопе ко Гоѳіма, друге ко Скѵѳма, ко Персіанма, и у Палестину. Сугубо возмущеніе народа утишао є онъ своимъ краснорѣчіемъ.

Л. 399. држао є онъ Соборъ у Константінополю, на комъ су млогіи Азіискіи Епіскопи Сімоніе ради, или што су дуовна званія прода-

вали, свое власти лишени. Онда се усудіо Северінъ Епіскопъ Кабалскій у Сіріи на Хрvсостома, съ каѳедре напасти, и народъ противу нѣга бунити, но буде као клеветникъ прогнанъ. Два опаснія гонителя добіе онъ у Царицы Евдоксіи, што є противу нѣне неправде и граблења говоріо, и у Патріарху Александрійскому Ѳеофілу, когъ є ненависть на се навукао.

Ѳеофілъ собере у Халкидону млого Епіскопа, и предложи имъ, да бы тужбу противу Хрvсостома пресмотрили. Хрvсостомъ неоде тамо, говорећи, што се нѣга каса, да су они каноне црковне нарушили, и одъ свое стране скупи 40. Епіскопа у Константінополю. Но злоба нѣговы гонителя одолѣ. Они изреку противу Хрvсостома, да буде низверженъ. То Аркадій одобри и подпише судейско пресуждење, да прогнанъ буде.

Хрvсостомъ смысли, да га не бы нѣгови приверженницы силомъ задржали, ноћу Константінополь оставити и отићи у Вvтінію. Но народъ се побуни, и слѣдующе ноћи случисе ужасно землетресење, кое свима страшный ужасъ зада. Устрашенъ Аркадій уничтожи оно осуждење, и сама є Евдоксіа просила Хрvсостома, да бы се натрагъ повратіо. Народъ га у Тріумфу поврати у градъ. Нѣгови се гонители разбѣгну и тишина се обнови, но на кратко време.

Нѣко торжество съ разнымъ языческимъ суевѣріяма, кое є при освященію царичине штатуе, творено, распали ревность благоговѣйна Архіпастыра, и онъ є явно противу тога говоріо. Царица тымъ огорчена собере све себи привержене Епіскопе, и они осуде Хрvсостома, ако є онъ имао на своіой страны 40. Епіскопа. Аркадій пошлѣ чету войника, кои бы га изъ цркве истерали. Ту дође до боя, црква се оскверни, и крвлю попрска.

Папа Інноценцій I. и западній Императоръ Онорій пріимесе Хрvсостома, но Аркадій недозволи, да бы се тога ради Соборъ држао, као што су они искали, и нареди, да бы онъ таки на свое мѣсто заточенія отишао. Онъ се тому повиновао, и буде л. 404. у Нvкею у Віθvніи одведенъ. Наскоро за тымъ изгоре црква Свете Софіе и Палата, у коіой се Сенатъ собира, У овомъ пожару изгору млоге художественне вещи, и све те несреће сматрао є Императоръ пріятелѣ Хрvсостомове, као виновиике. Ісаури и Унни опустоше царство, и сви навале, да бы се Хрvсостомъ натрагъ позвао, но Аркадій остане у своіой злобы непремѣнъ, и Евдоксіа му одреди нѣкій градићъ у пустыни Таvрійской именемъ Кукусу, куда бы се имао одвести.

Болестанъ лишенъ свега, и седмолѣтнымъ странствованіемъ разслабленъ дође онъ у ово

мѣсто. Но и ту ніе онъ одъ свое благоговѣйне ревности престао. Онъ се и ту трудіо Хрістіанскомъ проповѣдію Персіане и Фінікіане обратити у вѣру Христову. Изъ Кукусе писао є 17. писама Олімпіады, коя се као 17. благонравны поученія сматрати могу. На ню є и оно свое сочиненіе обратіо кое є подъ именемъ овымъ издао „Ономъ нико досадити неможе, ко самъ себи недосади“

Цѣло Хрістіанство сматрало є са страопочитаніемъ и любвомъ на овогъ смиренногъ страдалца. То участіе іоште вѣма разсрди Аркадіа и онъ заповѣди, да се онъ има къ бреговима Понта Евксіна накрай царства лежеће мѣсто Пітіонтъ пренети. Одређени на то войницы пренуде бѣднога старца гологлава на найвећой препеки и жару сунчаномъ, пешке ово путешествіе предузети. Одъ великогъ умора изнемогне онъ на путу, и они га болна оставе у Команы у Понту у Манастыру Светога Васіліа. Ту се онъ обуче у бѣло одѣло, пречести святыхъ таинъ, очита свою молитву, кою є свагда заключавао съ овымъ речма „Слава и хвала Богу на свему“ прекрсти се и умре 14. Септ. 407. Тѣло нѣгово погребу покрай Светогъ Васіліа, но то є было л. 438. съ великимъ торжествомъ пренешено у Константінополь, — положено у цркви светы Апостола у гробницы царской. Позніе су моши нѣгове пренешене у Римъ, и у цркви Ватіканской по-

ложене. Нѣму на честь празнуе Греческа црква дань 13. Ноем. а Рим. 27. Іан. Име Хрѵсостома или Златоуста получіо є по своіой смрти, као знакъ нѣгова превеликог' краснорѣчія коимъ онъ све проче црковне учителѣ превосходи. Никада неговори онъ едно двапуть. Онъ є свагда орігіналанъ. Живость и сила нѣгова воображенія, нѣгова діалектіка и даръ на серца човеческа дѣйствовати, красота и точность нѣговы фігура, и сравненія, чистота нѣгова стѵла, ясность и превыспреность нѣгова, полажу га у сравненіе са найславніима Греческима Списателма. Онъ є сочиніо ону свету Літургію, кою Златоустовомъ називамо, и коя се обично служи.

ФОТІЙ

Патріархъ Константінополскій умрео л. 892. по Р. Х.

У време нѣгово почело се разцѣпленіе Греческе и Римске цркве. Онъ є у себи соединявао съ высокимъ благородствомъ и великимъ богатствомъ, и ту славу, да є найученій и найизображеній мужь свогъ времена быо. Зато се наскоро попео на прва достойнства.

Као Капетанъ одъ Гарде быо є посланъ ко Каліфи одъ Багдата, а по томъ подъ Императоромъ Міхайломъ III. быо є Државнымъ Секретаромъ. Садъ ступи онъ у потайно пріятелство съ Цесаромъ Бардомъ, дедомъ Міхайловымъ, кои є то израдіо, дабы се Патріархъ Ігнятій престола лишіо, и изъ Константінополя прогнао. Онъ є и на то Императора склоніо, да бы се Фотій, кои є онда іоште міряниномъ быо л. 857. Патріархомъ учиніо.

За шесть дана претрчи Фотій све дуовне степеие свещеннику нуждне и буде одъ Епіскопа Григоріа Сѵракузанскогъ, за Патріарха Константінополскогъ посвећенъ. Да бы у своемъ достоинству потверђенъ быо, моліо є онъ преко свои Папу Римскогъ Ніколаа I. да бы онъ своимъ посланницыма наложіо, да бы обновили єдинство цркве. За то су два посланика Папина л. 861. засѣдовала у ономъ Сѵноду, кои є у Константінополю држанъ, и у комъ є низверженіе Ігнятіево одобрено.

Но на представленіе пріятеля Ігнятіевы, Папа, комъ є мило было, што се одъ овогъ Сѵнода на нѣга аппеллірало, и со тымъ Папіно началство, као признало, ніе одобріо заключенія свои посланника, и заключи, у своемъ, у Риму л. 862. держаномъ Сѵноду Фотіа низвергнути, и Ігнятіа у свое достоинство повратити. Да бы се зато Папы осветіо, скупи Фотій у

Константінополю новый Сѵнодъ, у комъ Папу низвергне, прокуне, и Еретікомъ прогласи.

Но када Василій Міхаила Императора л. 867. убіе, и самъ се воцари, поврати онъ на престолъ Ігнятіа а Фотіа затвори у нѣкій Монастырь. Сѵнодъ л. 869. держанный одобри ову наредбу низвергне и прокуне Фотіа.

Но када се роди распра о томъ, подъ чію ће власть новокршћени Бугари подпасти, и када є Ігнятій права свое столице крѣпко браніо, и тога ради се съ Папомъ свадіо, употреби Фотій то на свою ползу, повратисе у Константінополь, удворисе кодъ Императора и получи по смрти Ігнятіевой опетъ свою Патріаршію л. 879.

Папа Іоаннъ VIII. соизволи на то, и Сѵнодъ л. 879. держанный у присутствію Папіны посланника одобри ово наименованіе. Папа се надао, да ће се Бугарска безъ прекословія Папіной власти уступити, но видећи себе у томъ обманута, неодобри наредбе свои посланника, и обнови ону свою пре изреченну анаѳему протику Фотіа.

То исто учини и Іоанновъ наслѣдникъ, и када Василіевъ сынъ Леонъ на престолъ ступи, буде Фотій на ново сбаченъ, и у Арменію у нѣкій Монастырь заточенъ, где є л. 892 умр'о. Да су садъ Папе мало умѣреніе поступили были, то бы се сва распра изъ међу Греческе и

Римске цркве Фотіевомъ смертію окончала. Но Папе су упорни остали, нити су тели оне Епіскопе и Свещеннике, кое є Фотій рукоположіо за правилне признати. То све Грке огорчи зѣло и начато расцѣпленіе остане на свагда. Ако и ніе животъ Фотіевъ, безъ порока быо, опетъ науке нѣму имаю млого благодарити.

Нѣгово дѣло Мvріобіблонъ, илп Бібліоѳека, кою є онъ на посланичеству у Багдатъ изъ свое главе сочиніо, простиресе на 280. Списателя, и тичесе Історіе, Реторіке, Грамматіке, Філософіе, Ѳеологіе, и тіи бы списатели безъ тога за насъ пропали были. Онъ є у овомъ своmъ дѣлу нѣке Списателѣ сократіо, а друге исписао.

Нѣговъ Номоканонъ или Протоканонъ содержава у себи Собраніе Канона, Канонічески посланія, и Імператорске законе о црковнымъ предмѣтыма и єсть одъ велике важности.

ЕНРІХЪ IV.

Імператоръ Римскій роѣснъ л. 1050. по Р. Х.

По смрти очиной быо є одъ 5. година. Живіо є испрва подъ туторствомъ свое матере

Агнесъ. Архіепіскопъ Келнскій подъ видомъ, као да се съ нимъ проћје на Райны, украде га, и задржи у своіой власти. Тако овай Архіепіскопъ съ Архіепіскопомъ одъ Майнца и Бременъ предузму сву власть у царству.

Свое 15. године примисе онъ на Собору Вормскомъ владѣнія, но оно втеченіе, кое є Адалбертъ Архіепіскопъ Бременскій надъ нимъ имао, и она основанія, коя му є онъ уліо, возбуде незадоволство свію противу нѣга. То се найвећма появи у Саксоніи, где є онъ млога насилія твориo. Да бы ньи у покорности задржао; сазида онъ на свимъ вр'овима и горама градиће, у ньи мете свою войску, и ту є земля морала содржавати. Они се сдруже съ Тырінгцыма, кои су такође угнѣтени были, и када се ньине крѣпке молбе немилостиво отрицу, скоче они на оружіе, протераю нѣга изъ Саксоніе и премораю къ тому, да се обећа све свое градиће разорити и самъ градићъ Арцбургъ, само у нѣму црква и нѣка зданія, да могу остати. Нѣкіи узбунѣни люди разоре и ову цркву. Енріхъ ньи као разорителѣ црковне обтужи Папы, и тако му да прилику. да се Папа судіомъ надъ ньима учини. Саксонцы су ради были свако удовлетвореніе учинити, но онъ нападне на ньи са силномъ войскомъ, порази и са свимъ л. 1075. зароби све ньине поглаваре, и разашлѣ у друге землѣ, а съ народомъ поступи као раздраженный побѣдитель. Угнѣ-

тени Саксонцы пошлю свою тужбу противу Енріха Папы. Григорій VII. употреби ову прилику на умноженіе свое власти, и зовнс Енріха л. 1076, предъ судъ свой Римъ, подъ казнію анаѳеме, ако не бы дошао. Онъ се неуплаши овогъ гроженія, но іоште у Вормсу, собранымъ Епіскопима наложи, да бы Папы свако послушаніе одказали. Садъ Григоріи бацы анаѳему на нѣга, и та є толико дѣйствовала, да су сви мрзећи и тако на Енріха нѣга одустали. Онъ доће у опасность свега се лишити.

У овой нужды отважисе онъ ићи у Италію, и одъ Папе разрѣшенія просити. У Каноссы градићу Маркграфіце Тошканске Маѳілде, затече Папу, кои се тамо свое собственне безопасности ради уклоніо быо. Обученъ у смирено одѣло покаянія, чекао є три дана предъ дворомъ, докъ є кодъ Папе аудіенцію добіо. Онда едва и то подъ несноснымъ условіяма получи разрѣшеніе одъ анаѳеме. Оваково чудно поведеніе и употребленіе дуовне власти произведе са свимъ противна слѣдствія. Владѣтели одъ Италіе съ Григоріемь и тако незадоволни скупесе око Енріха, обећаваюћи му свою помоћь а Нѣмецки чинови по мановенію Папину изберу себи л. 1077. за Краля Ерцога Швабскогъ Рудолфа.

Енріхь поспѣши изъ Италіе у Нѣмецку и порази срећно свога соперника, кои у битки л.

1080. погине. Другіи соперницы као Ерманъ Луксенбургскій, и Екбергъ Маркграфъ одъ Тырінгіе іоште су манѣ могли, што противу Енріха успѣти.

Но Григорій почне у своіой продерзльивости све выше и выше напредовати. Онъ Нѣмецке Владѣтелѣ лиши свога права, благодѣянія своимъ Епіскопыма дати моћи, и бацы на ново анаѳему на Енріха. Но и нѣга Італійскіи и Нѣмецкіи Епіскопи у Бріксену л. 1081. собрани, као Еретіка и Чародѣя низвергну. Енріхъ оде съ войскомъ у Італію, да бы се осветіо Григорію, кои се затвори у Анђелску крѣпость, и да се одъ Папе Клименте III. когъ є Папомъ у Риму учиніо, за Римскогъ Императора вѣнчати. Григорій избѣгне изъ Рима у Калабрію къ Норманима, и умре у Салерны л. 1085.

Незадоволство у Нѣмецкой протнву Енріха появисе на ново- Сынъ нѣговъ Конрадъ устане противу нѣга, но немогућисе дуго држати, умре у Флоренцу одъ свои приверженика оставлѣнъ л. 1101. Онъ намоли Нѣмецке Владѣтелѣ, те изберу нѣгова другога сына Енріха нѣму за наслѣдника. И овай се подигне противу свога оца, зароби га, и премора у Інгелхайну, да се одрече владѣнія. Онъ се потруди и опетъ главу свою подићи, но одъ свію оставлѣнъ; скончасе л. 1196. у Лытіху у найвећемъ убожеству.

Будући, да є подъ анаѳемомъ умр'о, то є топрвъ после 5. година, када є на прошеніе нѣгова сына Папа анаѳему съ нѣга дигао, хрістіански торжественно погребенъ быти могао у освећену землю у Шпаеру.

Онъ є имао природе прекрасна свойства, но развратнымъ воспитаніемъ, быо є са свимъ покваренъ своимъ упорствомъ и іогунствомъ бацыо є самъ себе у пропасть. Као Военачалникъ быо храбръ и мужественъ и побѣдитель у 62. сраженія. Онъ бы у Нѣмецкой важна дѣла ко концу привео, да ніе Григоріа VII. себи за соперника имао.

ГУСТАФЪ I. ВАСА

Краль Шведскій, роѣенъ л. 1496. по Р. Х.

Онъ є быо сынъ државногъ Совѣтника Еріка Васе, одъ старе нѣке Кралѣвске лозе. Онъ принадлежи у число оны редки люди, кое є сама природа свима оныма дарованіяма снабдѣла, коя су владѣтелю потребна, Онъ є своимъ прекраснымъ возрастомъ и благороднымъ погледомъ плѣніо серца човеческа. Одъ природе краснорѣчивъ могао є све себи поко-

рити. Што є своимъ силнымъ духомъ смы-сліо, то є своим' неодолѣмымъ мужествомъ срећно ко концу привео.

Колико у рату неустрашимъ, толико є быо пунъ благости, и толико добродѣтеланъ, колико поглаваръ едне Факціе быти може. Када свирѣпый Хрістіанъ II. Краль Денемарскій после Колмаркске Уніе намысли Шведскомъ обладати, отважисе Густафъ свое отечество спасти. Но то ніе могао за то ко концу привести, што є Хрістіанъ нѣга и другіи знатны шесть Шведа као залогу у Копенхагенъ одвео. Чувшій, да є Хрістіанъ не мало своимъ Шведскомъ завладао, утече Густафъ, преобученъ у орачко одѣло изъ тавнице, стигне првый дань до Фленсбурга, стане у службу кодъ нѣкогъ трговца, кои є съ воловыма трговао, и съ тымъ непознатъ дође у Лыбекъ. Ту буде познатъ, но Сенатъ узме га подъ свое покровителство, и обећа му сваку помоћъ у ономъ, што є онъ намысліо, кое онъ веће ни крыо ніе. Ту ступи на лађу, и изиће на суво у Колмару. Грађани, када имъ се онъ показао, ни су тели на страну едногъ бегунца прећи. Одъ Хрістіана таки осуђенъ на смрть, гонѣнъ одъ нѣговы войника, и презрѣнъ и одбаченъ одъ свои сродника и пріятеля удалисе у Далекарлію, нађе прибѣжище кодъ нѣкогъ свещенника, и тай га своимъ уваженіемъ, своимъ новцемъ, и своимъ мудрымъ совѣтомъ подкрѣпи.

Найпре преуготови онъ люде къ тому. После нѣкій праздникъ, кадасу се млогіи Земледѣлцы ту собрали были, употреби онъ на то, и одкрые ньима свое намѣреніе. Нѣговъ благородный видъ, нѣгово страданіе и велика злоба противу Христіана, кои є у то време на престолъ Шведскій ступіо, и то ужаснымъ крвопролитіемъ у Штокхолму прославіо, то распали све, и преклони на нѣгову страну.

Сви согласно скоче на оружіе, и наступомъ освое крѣпость Гувернереву. Овымъ срећнымъ успѣхомъ орабрени Далекарли пређу на страну нѣгову. Предводећи ову свою войску кою є самъ себи создао, пође као у тріумфу унапредакъ, порази свуда непріятелѣ отечества, и онда му чинови державни л. 1521 даду тітулу Државногъ намѣстника, и л. 1523 прогласе га своимъ Кралѣмъ. Када є ово достоинство пріимао, чинилосе, као да нерадо ову желю народню испунява.

Вѣнчаніе на царство отложи на нѣко време, да се не бы морао заклети, да ће обдержати Каѳоліческу вѣру и преимущества дуовны лица, Онъ є видіо, да полза царственна иште поправленіе црковны дѣла, но знао є и то, да то иначе быти неможе, но съ цѣлымъ црковнымъ преображеніемъ-

По совѣту свога Канцлера Ларса Андерсона отважисе онъ ученіе Луѳерово царствую-

ћомъ Релігіомъ у Шведской учинити, и то выше своіомъ превозможномъ політікомъ, нежели насилнымъ образомъ срећно ко концу приведе. Успрва є потайно помагао Протестанте, а потомъ є двоимъ любимцыма дао вдовствующа благодѣянія. Подъ видомъ као да бы се иароду бреме олакшало, наложи и свещенству, да бы и они о содержанію воинства попеченіє носили. Л. 1527 усудисе заискати одъ Државны чинова то, да бы се преимущества Епіскопска ограничила, и то получи. На скоро се свуда распространи ученіе Луѳерово. Онъ є топрвъ онда када є већа часть народа ко Протестантской вѣры прешла, явно къ той прешао. Народный Сунодъ л. 1530. пріими Аугсбургско вѣроисповѣданіе, као догматъ вѣре. Када онъ овымъ образомъ свое царство, као по другій путъ завоюе, ништа му друго ніе остало, но да то своіой децы, као наслѣдственно укрѣпи. На то су Државни чинови соизволѣли и л. 1544. законъ наслѣдственный опредѣлили. Шведска є весма ограничена Монархіа, но онъ є имао неограничену власть; кое му є само зато дозволѣно, што є онъ ту само на то употребіо, како бы Шведска и у земли срећна и съ поля непріятелма страшна постала, ако и ніе онъ никада форму Државне Комштітуціе повредіо.

Онъ є усовершенствовао законодаяніе, изобразіо народъ, ублажіо нраве свои подани-

ка, подигао науке, и занате, распростаніо трговину, и преставіосе л. 1560.

ФРАНКЛІНЪ

рођенъ л. 1706.

Онъ се родіо у Бостону у Сѣверной Америки одъ убожны родителя. Као младићъ помагао є своимъ оцу правити свеће, и кувати сапунъ. У време отдохновенія, читао є оне книге, кое му є отацъ имао. Старъ 12. лѣта, научіо є кодъ своґъ брата Іакова, кой се изъ Англіе вратіо, печатати книге, но и садъ є све време, кое му є претекло, обратіо на чтеніе полезны книга. Зарана почне срећу кушати у Поезіи, сочини две Баладе на ондашня приключенія, и те є самъ одъ куће до куће носећи распродавао. Оне су се свима допале, и то бы га могло орабрити, да се и далѣ у томъ упражнява, да га нѣговъ отацъ ніе одъ тогъ отвратіо говорећи, да су сви Поете сиромаси.

Када л. 1720. нѣговъ братъ почне новине издавати, у кое є разна сочиненія пріимао, напише и онъ таково едно, као туђомъ рукомъ, и остави предъ вратыма печатнѣ, и имао є ту радость, да се оно у новина напечатало. Тако

є за нѣко време поступао, а после се обявіо. После се свади съ Братом' и остави Бостонъ. У Філаделфіи добіе посла, упозна се ту съ добрымъ людма и продужи своє науке. Гувернеръ ове Провінціе Вілліамъ Каіеъ читаюћи нѣгова писма, возлюби га и орабри у томъ, да є л. 1724. самъ свою печатню устроіо. Онъ му къ тому узайми 100. фунти штерл. да бы у Англіи, што бы іоште одъ потребе было, купити могао.

Л. 1726. вратисе у Філаделфію почне издавати політіческа сочиненія и допадне се свима. Онъ се мало по мало помогне, почне и съ папіромъ трговати и заслужи повѣреніе свои сограђана. У нѣговы Пенсулвански новина и у нѣговомъ годишнѣмъ Алманаху опазе сви редка вѣжества, и замоле га, да бы л. 1743 планъ къ нѣкомъ Філософскомъ содружеству сочиніо. У ово се време бавіо онъ и о Електріцітету, и у томъ наисрећніи успѣхъ увѣнча нѣгове труде. Оксфордскій Универсітетъ учини га л. 1762 Докторомъ права. Када се Американски Патріоти и приверженницы Англійске Міністеріе расцепе, потрудесе обе стране наћи себи тако-ва мужа, одъ коґъ бы разума и втеченія највећу ползу имати могле.

Када се онъ съ нѣкоґъ путешествія у Лондонъ поврати, постане Генералпостмајсторомъ надъ свимъ Англо-Американскимъ колоніяма. Ово званіе было є сопжено съ превелики при-

ходи, но тога ради ніе онъ заборавіо иа ползу свога отечества. Када се роде буне у Колоніяма, позове Дольиій Домъ у Лондонъ све Агенте они Провінціа предасе, да бы ньіове теготе саслушао. Онда и Франклінъ л. 1764. дође у Лондонъ, као Депутіращъ одъ Пенсулваніе, и говоріо є тако разумно и тако дерзновенно за праведну вещь свога отечества и послао выше писама своимъ сограђанима, коя су ньіи све у восхищеніе положила. За свое дерзновеніе буде лишенъ свое службе поштанске, и мало што ніе дошао у затворъ. Л. 1775. вратисе у Філаделфію, где се онда Конгрессъ собрао быо. Одъ садъ почне живо радити о независимости свога отечества, оде л. 1776. у Парізъ, разговараюћисе ту потайно о рату.

Када Лудвігъ XVI. л. 1778. призна независимость одъ 13. союжены Америікански Держава, онда се появи простый и пречестный нашъ старацъ, као полномоћный Міністеръ свога отечества у пресвѣтломъ Двору Верзалскомъ и буде предметъ общега почитанія. Іан. 20. л. 1783. подпише начатке мира у Парізу съ Англійскимъ Коммессаріма, коимъ се независимость нѣгова отечества утврдила. За тымъ се поврати у Філаделфію, где су се сви отимали, како ће му свое почитаніе и свою благодарность указати.

Као старацъ одъ 78. година служіо є своmъ отечеству као Президентъ Конгресса

Пенсѵлванскогъ, трудећи се неусыпно до свое смерти, на ползу своимъ сограђанима быти, полезнымъ заведеніяма. Преставіосе 17. Апр. 1790. У Фѵзікіи є онъ изнашао, како бы се могли одъ грома сохранити, и Електріческога змая. Онъ є кушао срећу, не были могао изяснити свойство Сѣверне свѣтлости. Онъ є начиніо такову пећь, коя мало дрва требуе. Онъ є Армоніку довео у болѣ совершенство, но ніе ню изнашао.

Тиомъ ясностію прозрео є нѣговъ быстрый духъ сва отношенія живота човеческога у маломъ и великомъ состоянію, нескрећаюћи никада одъ праве стазе ко истины. Нѣгово благородно серце обузето є было благомъ свега рода човеческога. Непуштаюћисе у замршене безполезне послове. Изабрао є за се таковый мудрый начинъ живлѣня, кои ће на вѣки примѣромъ свима быти моћи. Нико ніе умео тако, као онъ, развити ползу благонравія, и то обратити у дужность пріятелства, и сбще любови на полезно употребленіе времена, на срећу благодѣянія, колико є нуждно собственну ползу соединити са обштомъ, колико є полезно трудолюбіе, какво блаженство уживамо мы одъ узаимногъ пріятельскогъ обращенія. Нема ништа красніе, него читати нѣгове причте старогъ Енріха, или мудрость, доброга Ріхарда, што є печатао у Філаделфіи л. 1757. Оно своимъ содержаніемъ и своимъ начиномъ

писаня може быти образцемъ народнѣгъ листа.

Када є примлѣнъ за члена у Француску Академію, онда га є Дламбертъ, као надвладателя грома, и као освободителя свога отечества овымъ прекраснымъ и истиннымъ стіхомъ поздравіо „Eripuit coelo fulmen, sceptrumque tyrannis. Отео є небу громъ и скvптръ тvранма“ На предложеніе Мірабоа обукао се савъ Француzкій народъ када се Франклінъ преставіо, за три дана у црно одѣло. На гробномъ своемъ камену рекао є, да бы му се ово написало „Овде почива тѣло Веніамина Франкліна Книгопечатателя, као корица старе книге, изъ кое се содержаніе извадило, безъ надписа, и свое позлате, пища за црве, а само дѣло неће пропасти, но како што онъ вѣруе, опетъ нѣкада се появити у новомъ лепшемъ виду, пресмотрено, и поправлѣно одъ самога Творца.“

КООКЪ

Славный Мореплаватель роѣенъ л. 1728 по Рожд. Хр.

Онъ є нѣколико пута око све землѣ обпловіо. Родіосе у Мартону Селу Графства Іор-

ка у Англіи. Нѣговъ отацъ убожный земледѣлацъ доведе га нѣгове 13. године къ нѣкомъ угляру, кои є изъ Невкастла угаль у Лондонъ носіо, и преда га нѣму, да бы кодъ нѣга за седамъ година науку слушао. Путујући выше пута изъ Невкастла у Лондонъ, испуняваo є доста пута службу куварову. Быо є доста штедльивъ и што бы годъ заштедіо, све бы то потрошіо, учећисе Маѳематіки и Мореплаванію, и у томъ є доста успѣо.

После се усудіо и далѣ по мору пловити, пловіо є до Петерсбурга, Вібурга, и до Норвегіе, быо є при завоеванію Цітаделѣ Луй и Капа Брестона. Када є Англіа протнву Квебека пошла, получи онъ своіомъ вештиномъ, своіомъ точностію, своіомъ вѣрностію, и непорочнымъ поведеніемъ званіе Майстора на Флоты Адмірала Сондера л. 1759. Ту покаже свое мужество, искуство и бодрость. Одъ л. 1764 до л. 1767 начини онъ по налогу Мапу одъ Найфундланда, и изредне шпеціалне Мапе одъ свію южны, и не мало свію сѣверны приморія.

По несрећи се ту лиши свога палца и нѣкіи други прстію на десној руцы. Прекалѣный и противу самогъ себе жестокій Коокъ получи садъ нѣку малу накнаду одъ 4. фунте штерлінга, или 40. фор. сребра, коя се свакомъ заслуженномъ служителю изъ оне кассе у кою свакій матрозъ одъ свое плате по 4. новчића на месецъ дае.

Л. 1769. учини га Лордъ Хавке Лаітенантомъ и Комендантомъ на оной лађи, коя є опредѣлена была, да бы се на островима южногъ мора пазило, какоће Венера, или звѣзда Зорница исподъ Сунца проћи. Іосифъ Банксъ Шведскій Єстества Испитатель, Даніилъ Соландеръ и другіи учени люди были су участницы овога плаванія у Отахіты, и тое плаваніе изъ рукописа Коокова и Банксова Хаввесфореъ описао и издао. Своимъ умилнымъ поведеніемъ придобіе онъ благоволеніе Отахітаца, кои іоште оне увреде, кое су одъ Француза претрпили были, заборавили нису. Онъ є, како Венера пролази изподъ сунца, и у комъ Географіческомъ положенію Отахіти лежи, све точно описао, свє ово острово наоколо обпловіо и Мапу одъ оближніи острова устроіо. Онъ ту нађе, да се Невшатель изъ два острова состои, и оно узко море, кое є изъ међу ньи назове своимъ именемъ. Када изнађе и оно узко море, кое раздвоява Новуоландію одъ Новегоінєє, вратисе у Англію. Онда га учини Краль Командіраюћим' Майсторомъ одъ Лађе, кое є званіе између Лаітенанта и Капетана.

По томъ оправи владѣніе у Іулію 1772. ради изслѣдованія южнога мора две лађе Резолуцію и Адвентуру, надъ оном као Комендантъ цела предпріятія управляо є Коокъ, а надъ овомъ Тобіа Фурноо као Майсторъ лађе: Іоаннъ Райнолдъ и Георгъ Форштеръ были

су на овомъ плаванію сопутницы Коокови. Она средства коя су Коокъ и Форштеръ употребили, сохранила су ове матрозе одъ шкорбута тако здраве, да путујући три лѣта по мору, само є еданъ едитый одъ ове болести умрео.

Коокъ є пловіо по всемірном' мору између 60 града южне ширине, и између поларна круга, борећисе непрестанно, да га не бы сокрушиле горе одъ леда. И мало што се ніе све ово предпріятіе осуетило, будући, да се Коокъ на смртъ разболео. Мало по мало буде му болѣ, но да бы са свимъ могао оздравити, морао є добыти свѣжа меса. Но кромѣ еднога Отахітскога пса Форштерова ніе было на лађи никакве друге животынѣ. Форштеръ да таки заклати га, и тако се Кооку помогне, и онъ оздрави. Пловећи све по мору 28 месецы стигну до Капа.

Када се врати у Англію постане Капетаномъ надъ Флотомъ и добіе свое мѣсто у шпіталю Греенвіхскомъ. У време нѣгова отсутствія, трудила се Англіа учинити изслѣдованіе сѣверногъ поларногъ мора, но у томъ Капітенъ Фіппъ, кои се после звао Лордъ Мулграфъ ніе млого успѣо.

Парламентъ зато одреди, да се ономъ, кои бы изнашао, сѣверный путь изъ южногъ мора у Атлантіческо, награжденіе да, одъ 20,000 фунти штерл. и іоште 5,000 фунти штерл. преко

тога, ако бы се къ сѣверномъ полу на еданъ градъ приближіо.

На тосе опредѣли Коокъ и одплови 9. Іуліа 1776. на две лађе. Онъ на Резолуціи а Капетанъ Кларкъ на Дісковери у море. Нов. 9. прођу Каппъ. Найпре пресмотре оне одъ Маніана и Кергелена изобрѣтене острове. По томъ посѣте Нову Сееландію и нову Оландію, и Соціететске острове. Атахітіма донесе разны животиня, и ту пресади нѣколико мушкатны ора, кое е изъ Нове Оландіе донео. Съ концемъ године одплови къ Сѣверу, приблисе у Марту ко приморію одъ Америке, одплови узъ то горе, поправи млоге погрѣшке досадашни Мапа, нађе узко море између Асіе и Америке, кое се пружило сѣверовосточно, и већъ помысли, да є дошао ко концу свои желанія, но на єданъ путъ видисе одъ свію страна ледомъ окружена.

Мыслећи, да ће къ полу наћи землю, окренесе страны Асійской, да бы покрай Сібірскогъ Приморія далѣ продрео. Но и отъ туда морао се натрагъ вратити, на онай путь, коимъ є дошао. Пловећи свуда мало на страну наиђе подъ 200 Градусомъ восточне дужине и 22имъ Градомъ Сѣверне ширине на острове Сандвіхнске. Коокъ ту изиђе, и добро га пріиме, и даду му свега, што му є одъ потребе было. По томъ одплови далѣ, мыслећи, пловити покрай Камчатска приморія. Но нѣка буря коя му

предню катарку на лађи сломіе, пренуди га, натрагъ се повратити. Садъ се жители ови острова покажу крадливи и лукави. Они му украду нѣкій чамацъ. Онъ оде къ ньиовомъ Поглавару и замоли, да бы му се чамацъ вратіо. На путу га иѣкіи сретну, и зло увреде. У злу серцу опали Коокъ на ньи. Другіи говоре, да є Коокъ немаюћи дрва за ватру, нѣку на брегу мора лежећу колибицу, развалio, незнаюћи, да є то ньіова нѣка стара црквица. Тымъ ове дивляке яко противу себе разяри. Они нагрну одъ свію страна на нѣга, и убію нѣга и нѣгова 4. Матроза 14. Фев. 1779. Тѣла имъ раскидаю, и єдва су могли Англези парче по парче скупити. Тако се сконча овай славный мореплаватель, кои є пловіо у обадва поларна круга, и и трипутъ къ южномъ поларномъ кругу, ко комъ се пре нѣга нико приближio ніе. Нѣму имамо благодарити што имамо извѣстна описанія о южномъ мору, о южной Індіи, што имамо безчисленна одкровенія у Астрономіи, Ботаники, и у познанію люди и народа.

Са срећнымъ природнымъ разумомъ соединявао є онъ неутрудимо прилѣжаніе, крѣпко мужество, и живо участіе у нужды свои содругова. Што се тиче изображенія, самъ у младости доста запуштенъ, доста є презирао науке, быо доста ћудливъ грабливъ и само є за се живіо. Што є быо, све є самъ своимъ трудомъ постао. Сви нови мореплаватели то су

нѣгови ученицы. Нѣгова су мореплаванія у Англіи выше пута печатана. За Нѣмце є писао Форштеръ, кои є нѣговъ сопутникъ био.

ЕРЦБЕРГЪ

Міністеръ Прайзкій роѣснъ л. 1725.

Онъ се родіо у Лотину близу Найштетіна. Было є еданъ одъ найвећи Дипломата у оно време. Способность къ тому доказао є таки, како є Универзітетъ Алскій оставіо, своимъ сочиненіемъ о Бранденбургскомъ Државномъ правў, кое Кабінетъ ніе дао печататати. По томъ узме за предметъ свое Дісертаціе Історію Курфырштенскогъ союза. То да поводъ, да службу у Департаменту внѣшни дѣла добіе. Курбранденбургскомъ посолству ради избранія Императора, као Секретаръ додатъ буде, и л. 1742. када є Фрідерікъ Великій нѣгову способность познао, учини га легаціоналнымъ совѣтникомъ.

Нѣгово Сочиненіе, о првомъ населенію народа Бранденбургске Марке, кое є одъ Берлінске Академіе увѣнчано было, учинило є то, да є членомъ Академіе и Легаціоналнымъ тайнымъ Совѣтникомъ постао. Одъ ово доба одправляо є онъ нѣку часть тайне Експедіціе у

Департаменту внѣшни дѣла, и присутствовао обычнымъ Міністеріалнымъ засѣданіяма.

Онда є писао Історію прећашнѣ Бранденбургске морске силе, и Бранденбургски притяжанія на Афріканскимъ приморіяма, коя є Краль Прайскій Фрідрікъ Вілхелмъ л. 1720. Оландезма продао, Изъ оны писама, коя є у Архівы Дрезденской нашао, израдіо є л. 1756. за 8. дана на три єзыка Латінскомъ, Нѣмецкомъ и Французкомъ ону Декларацію, изъ кои є причина Прайзска у Саксонію ушла. Мало за тымъ постане првымъ тайнымъ Совѣтникомъ или Држављанымъ Секретаромъ внѣшны дѣла. Онъ уговори миръ съ Россіомъ и Шведскомъ л. 1762. а за Убертбургскій миръ удостоисе одъ свога Краля чути ове похвалне рѣчи „Вы сте учинили миръ тако, као што самь я ратъ водіо“ и онъ учини га Міністромъ внѣшни дѣла.

Прво раздѣленіе Полске л. 1772. слѣдовало бы было, и да ніе Прайзка у томъ участія имала. То є онъ знао тако добро, као и самь Фрідрікъ. Знаюћи, да є у томъ случаю западня Полска необходимо нуждна была ко обраны Прайзкой, то се онъ свакояко трудіо доказати, да Фрідрікъ има найближе право на те землѣ, и да такове добіе.

Нѣгове Ноте о наслѣдію Баварскомъ и Тешенскій миръ умноже нѣгову славу. Аустрія зажели узети Баварску. Зато се л. 1785.

сви противу Аустріе союзе. Тада є онъ кромѣ Краля и Кронпрінца найвыше ту радіо. У последнѣ дане Фрідрікове быо є онъ у ономъ маломъ числу, кои су у Сансузи свакій дань око Краля были.

Наслѣдникъ Фрідріковъ узме Ерцберга са собомъ, да га прати, када є пошао пріимити заклетву одъ Прайзски и Шлезкіи чинова, учини га Графомъ, и пошлѣ, да бы нѣму место Краля жители у Помераніи и Наймарку заклетву положили. Вовѣри му внѣшня дѣла и наименуе га Куратором Академіе. Подъ новымъ Владѣтелѣмъ прибави онъ себи нове услуге. Нѣговымъ настояніемъ уталожіо се немиръ у Оландіи. Онъ се трудіо о томъ, како бы се сохранило Політіческо равновѣсіе у ономъ смыслу, како што су желиле союжене државе, Одъ тудъ се роди Райхенбарска конвенціа, но то за то, што є Краль млого Англіи и Олландіи снисходіо сасвимъ другачіе испадне нежели є онъ мысліо. Онъ є сочиніо ону славну Генералну Декларацію противу Аустріе, коіомъ су Императору Леополду II. условія прописана, како Прайзка и морске силе желе, да бы опъ миръ съ Турскомъ учиніо. Што у своимъ нѣкомъ плану, кой є онъ за наймудрій држао, неуспѣ, то га яко опечали. Догоде се и друга нѣка преключенія нѣму неповолна, међу коима є и то было, да є Краль друга два Міністра поставіо. То га є толико увредило,

да є свой отпустъ заискао, но тай му Краль недозволи, само га одъ нѣки внѣшни дѣла одрѣши.

Найпосле се онъ самъ ограничи, и бавећи се само као Куратор Академіе имао є надзираніе надъ свиленымъ бубама у Прайзкой Државы. Кромѣ тога бавећисе о своіой Польской Економіи, почео є писати Історію Фрідріка Великогъ, и у томъ є могао све тайне Архіве употребити, но ту ніе окончао.

Друго раздѣленіе Польске л. 1793. и што є політіческо состояніе Прайске, коя є у союзъ противъ Франціе ступила, у нѣку опасность дошла, то га премора и онъ зажели Кралю своимъ на службы быти, зато є Кралю писао л. 1794. три писма пуна патріотізма, мудрости, и благородны чувствованія. Но не буде послушанъ, и то нѣгову серцу тако тежко буде, да се разболе и 27. Маіа 1795. умре. Нѣгове заслуге о Академіи наука есу превелике. Онъ є найпаче любіо Нѣмецку Літературу и изображеніе Нѣмецкогъ єзыка.

Нѣговъ планъ, да бы се Академіа по Лаібніцову предложенію уредила, имао є велика слѣдствія. Съ великимъ жертвама трудіо се онъ народнѣ школе у Прайзкой болѣ уредити, и судбу убожны учителя со тымъ поболшати, што є радъ быо, да бы покрай школскогъ наставленія съ децомъ и свилене бубе држали. У заведенію болѣ Економіе предхо-

діо є на свомъ добру Бріцу добрымъ примѣромъ. Немарећи за велика содружества радо є имао само учене люде око себе. У грађанскомъ животу живіо є просто и природно. Само му є лице показивало великогъ мудреца. Што є знао, то є радъ быо свима сообщити. Зато є у томъ смыслу на дань, када є Фрідрікъ Вілхелмъ на престолъ ступіо у Академіи ове млоговажне рѣчи изговоріо „Свака держава, коя своя дѣла на мудрости, крѣпости и правды осныва, добыва у томъ, када то свѣту явно буде, и само ономъ владѣнію на вредъ быти могу, кое мрачне замршене странпутице милуе.

АСТІНГЪ

Генералный Гувернеръ у восточной Англезкой Індіи рођенъ л. 1732. по Р. Х.

Онъ є быо сынъ нѣкогъ свещенника у селу Куркелю у Графству Ворчестерскомъ. Нѣговъ дедъ Овардъ Астінгъ да га по смрти нѣговогъ убожногъ оца у Вестмінстерской школы воспитати. Када и овай умре, остане онъ безъ сваке помоћи. Ніколсъ Ректоръ Вестмін-

стерске школе снабдѣ га на Оксфордскомъ Универзітету, а Кресвікъ Кураторъ Тестамента дедова, єданъ одъ Діректора Восточно-Індійске Компаніе, добіе му писарску службу у Індіи. Тамо оде онъ лѣта 1749. Овде се учіо Перзіискомъ єзыку и свему ономъ, што се возноси на дѣла Індійске Компаніе.

По томъ є воевао као Волонтеръ подпоковникомъ Елівомъ, када є онъ на ново Калкуту освоіо. Л. 1760. постане членом' владѣнія у Беніаліи, но после 4. лѣта, вратисе у Англію и преда се са свимъ наукама. Ту є желіо добити Професcорску службу Перзійскогъ єзыка у Оксфорду. Владѣніе опази нѣгова особенна дарованія, и учини га Совѣтникомъ у Мадрасу, л. 1771. постане онъ Гувернеромъ у Бенгаліи, а л. 1773. учини га Лордъ Норѳъ Генерал-Гувернеромъ надъ свомъ Англійскомъ восточномъ Індіомъ. У овомъ достоинству био є онъ 13. лѣта, и то у зѣло тежка времена. Отимаюћи землѣ од оближньи Індійски Князева распространіо и укрѣпіо є силу ове компаніе, кое безъ угнѣтенія и неправде быти ніе могло. При томъ є распространіо науке и художества, и умложіо приоде ове компаніе одъ 3. на 5. міліона фун. штерл.

Када Лордъ Норѳъ свое Міністеріе се лиши, потруде се нѣгови непріятели и све нѣгове Кліенте низвергнути. Астінгъ буде натрагъ позванъ и са страшнымъ тужбама у процесъ

заплетенъ. Нѣга почну прети, да є у Індіи самовластно радіо, да є неброене новце пограбіо, да є оближнѣ народе и Князеве упропастіо. Найславніи Вітіе одъ Опозіціе Фоксъ, Шеріданъ, Бурке, и прочи устану на нѣга. Бурке преда противу нѣга свою тужбу у долнѣмъ дому, но съ томъ буде ко горнѣмъ дому упућенъ.

Нѣговъ се процессъ почне 13. Маіа 1788. Лично не буде онъ затворенъ, што су ємцы за нѣга добри стали. Млоги Формалітети, съ коима се у горнѣмъ дому процесси воде, задрже за дуго ово пресужденіе. Нѣке пункте тужбе требало є точно изслѣдовати. Нѣке сведоке требало є изъ Індіе у Лондонъ позвати. Саме тужбе, траяле су вадкадъ по выше дана. Маіа 15. л. 1794. држано є 120. засѣданіе у Парламенту и опетъ ніе было края. Ако су тужители своимъ краснорѣчіемъ и были обще мнѣніе на своіой страни имали, опетъ се оно мало по мало на страну Астінгову обратило, а када се Лордъ Корнваллісъ изъ Індіе вратіо, онда су се сви къ нѣму обратили. Овай мужь, кой є у Індіи самъ найточніе изслѣдованіе у чиніо, говоріо є зѣло добро за Астінга, учиніо свё внимателныма на нѣгове велике заслуге, и доказао, да є онъ у оно доба у миру задржао Індію, када су се Америіканске Провінціе одъ Англіе одтргле, и зао примѣръ къ независимости и къ своимъ освобођеню свима прочима да-

ле. Къ тому є Французкій Полковникъ Жан тіллъ, когъ є Астінгъ изъ Індіе протерао, за нѣга безпристрастно и добро сведочіо. Најпосле учинн Лордъ Өурловъ у началу л. 1795. ово предложеніе, да бы се свакій членъ горнѣгъ Дома поименце позвао, да би по своіой дужности и чистой совѣсти свое пресужденіе „кривъ, или невинъ“ изрекао. То се учини, и Астінгъ, кои є колѣннопреклонно свою Сентенцію, ожидавао, буде 13. Апр. 1795. већимъ числомъ гласова у свима пуктама тужбе за ослобођена, оглашенъ, и осуђенъ, само, да плати трошкове процесса, кои су износили 71,000. фунти штерл. Імдійска Компаніа накнади му штету ту, одредивши му докъ є живъ годишнѣ по 4,000. ф. шт. давши му у напредакъ 42,000. ф. ш. и допустивши му, да бы могао 50,000. ф. ш. узаймити. Премлоге драгоцѣнности, кое є онъ изъ Індіе са собомъ донео, међу коима є было пресголъ Бенгалскога цара, са свимъ съ драгимъ каменѣмъ искићенъ, єдна постеля, и 12. столица све одъ саме слонове кости, то є дало поводъ о нѣму мыслити, да онъ зѣло богатъ быти мора. То се по нѣговой смрти, коя се 22. Септ. 1818. случила, иіе засведочило. Онъ є было у свакомъ призрѣнію зѣло изображенъ мужъ. Отликовао се не само у Архітектуры и землемѣрію, но и у Поезіи.

ПІЙ VII.

Папа Римскій рођенъ л. 1742.

Онъ се родіо у Чезены одъ Графске фамиліе Хіарамонти. Као юноша одъ 16. лѣта ступи у редъ Бенедіктінскій, и бывао є ради свои изредны дарованія као Професоръ у нѣколико Абаціа. Нѣговъ землякъ Пій VI. учини га найпре Абатомъ а после Епіскопомъ у Тіволи. После постане л. 1785. Кардіналомъ и Епіскопомъ одъ Імоле, и сви су га іоште онда држали за єднога одъ найученны и най достойны Прелата.

После мира Толентінскогъ говоріо є онъ слово о равенству и слободы као грађанинъ Ціс-Алпійске Републіке; и крозъ то се Французима допао толико, да є ньиовымъ ходатайствомъ л. 1800. 14. Марта за Папу изабранъ быо. Као глава цркве одкріо є у найнезгодніе доба такова основанія, коя теже на то, како бы Папа стару свою власть обновіо. Тымъ истымъ духомъ дыше нѣгово окружно посланіе на све Епіскопе одъ 13. Маіа, и нѣгова Була одъ 24. Маіа, коіомъ лѣто Іубілеума обявлюе. Но да є онъ у томъ поступао по Іерархійскимъ основаніяма свога Предецессора, а да є самъ своимъ духомъ, проницателствомъ, и постоянствомъ на већемъ степену стояо, до-

казао є онъ своимъ владѣніемъ у Риму. Мудромъ штедливостію и собственнымъ пожертвованіемъ избѣгавао є онъ свако излишнѣ иждивеніе, распродана државна добра искао строго натрагъ, умаліо мѣсто ради распространенія трговине, забраніо извоженѣ неурађены продукта, укинуо шкодливый монополь, дао копати по Риму, да бы тымъ убожне забавіо, и тимъ є доказао вообще, да є таковый Владѣтель, кои бы боля времена достоянъ био. Подкрѣплѣнъ Аустрійскомъ войскомъ уђе 3. Іуліа 1801 съ великимъ торжествомъ у Римъ и, 22. Нов. 1801 прими владѣніе црковне државе. Пре тога био є 15. Іуліа съ Францiомъ Конкордатъ учиніо, кои явно сведочи, да онъ уме обстоятелствама времена мудро снисходити. Подобне Конкордате устрои съ Лігурійскомъ и Італійскомъ Републікама. Колико се радовао о томъ, што є Кралѣвство Етрурійско Папину власть признало, толико га є огорчило Секуларізіранѣ по Нѣмецкой. Мѣсто тога срећно є обновіо Іезуите у Сіціліи, као што є ньи у Россіи л. 1801. потвердіо. Но у томъ ніе могао успѣти, да бы они подъ именемъ отцы вѣре у Францію ушли. Радъ є био Малтезкій редъ обновити, но у томъ ніе могао успѣти, како што є и Шпанскомъ двору морао допустити, да бы могао црковна добра распродати. Противу желѣ Римски жителя одъ 31. Окт. 1804. на позиваніе Наполеоново у

Парізъ, да бы га за Императора вѣнчао, и тамо стигне 28. Ноем. съ пристойнымъ торжествомъ, Но, на скоро примѣти, да нѣгово присутствіе Парізцыма само на забаву служи. Нѣговъ улазакъ на дань вѣнчанія Императорова, измеяли су Французи, што є онай, кой є предъ њимъ крстъ носіо, на магарцу яшіо. У цркви є морао на пришествіе Императорово читавъ часъ чекати, и онъ є себи и своіой супруги, када су одъ Папе помазани были, самъ крну метнуо. Онъ є само ове церемоніе ради позванъ быо. Онъ се надао томъ приликомъ съ Наполеономъ о црковны дѣлы што разговорити, но о томъ не буде ни слова, будући да є Наполеонъ свакій таковый разговоръ съ намѣреніемъ избѣгавао. Када по томъ Папа позванъ, да бы га у Майланду за Краля одъ Італіе вѣнчао, ни на кои начинъ нато склонитисе ніе тео, родисе изъ међу њи мрзость и злоба на мѣсто до нышнѣгъ почитанія. Топрвъ 4. Апр. 1805. дозволи му се, да се може у Римъ повратити, и онда искуси, явно негодованіе Римскогъ народа, што се самъ толико понизіо.

Толикократна пролазеня французке войске крозъ Римъ, завоеваніе Неаполя, велике црковне реформе Іосифа Бонапарте у овомъ царству, гроженія Наполеонова, да Римляни потайно съ Французкимъ непріятелима шурую, све є то Папы нову пропасть предвозвѣсћавало. Нѣ-

мецку цркву када гордый Нунцій Делла-Генга краля Баварскогъ и Віртембергскогъ къ любовномъ поравненію склонити ніе могао, морао є са свимъ своіой судбы оставити.

Што є нѣке книге стране забраніо, и нѣке Светителѣ одъ л. 1806 до 1808. канонізірао, со тымъ свое політіческо состояніе ніе поболшао. Знаюћи изъ искуства, да што выше онъ Французима снисходи, толико већма они нѣга угнѣтаваю, и немогући ньиову насилію шта друго кромѣ постоянства противоположити, одрече, Іосифа Бонапарту за краля Неаполітанскогъ признати, и своя пристаница Англезма затворити, и со тымъ іоште већма Наполеона раздражи. Фев. 2. 1808. уђу Французи у Римъ, узму оружіе войсцы Папиной, и не являюћи рать; почне Французкій Генералъ Міоли часъ єдно, часъ друго право Папіно вређати.

Папа се, колико му є могуће было, чрезвичайнымъ присутствіемъ духа противу овогъ насилія браніо. Онъ є своіомъ Бреве одъ 27. Марта нѣму своимъ дуовнымъ оружіемъ грозіо, но зато му Наполеонъ отме Урбино, Анкону, Мацерату и Камеріно и соедини съ Італійскимъ Кралѣвствомъ. Противу тога є Папа протестірао и наложіо Італійскимъ Епіскопима, да не бы одъ Француза никаковы налога пріимали. А свогъ државногъ Секретара Кардинала Пакку, когъ су Французи затворити тели, узме себи у свое собственне собе, кое су безопасне

биле. Кромѣ тога усудисе своіомъ Бреве одъ 3. Апр. 1809. Наполеону за она безобразія, коя су му Французи чинили, Анаѳемом' грозити. Садъ учини Наполеонъ оно, што є давно смысліо быо, соедини Папіну землю са своіомъ државомъ, и Римъ прогласи Императорскимъ слободнымъ градомъ. Неустрашимый Папа изда 10 и 11. Іуніа свою Анаѳему противу Наполеона и свію оны участника, кои су 7. Іуніа нѣгове землѣ освоили. Ноћу 6. Іуліа продре француски Генералъ Радлъ съ нѣколико войника крозъ прозоръ и преко зида у Вертоградъ и у Палату Папину, коюєонъ међу тымъ укрѣпіо быо, пробіе зазидана врата, отме оружіе одъ Швайцерске Гарде, уђе у собу и затече Папу при асталу седећа. Радлъ заиште одъ Папе, да бы се онъ одрекао земнога владѣнія. Папа неузте то учинити, и Радлъ му обяви, да онъ мора нѣга изъ Рима одвести. Папа узме свой зборникъ, пружи руку Кардіналу Пакки, и съ нимъ заедно спусти се на нѣкой великой столицы крозъ разбіеный прозоръ на путь, и оба буду у затворены колы одведена. Близу Флоренца раставе Пакку одъ Папе, и съ нимъ се топрвъ у Монтсени састао. Папу подуже задрже у Греноблю, а после га преко Валанса и Ніце доведу у Савону, и ту га као сужна метну подъ стражу. На целомъ овомъ путу обходіо се онъ тако, да є свако Высокопочичаніе заслужавао. Нѣму су као мірскому

и дуовному Владѣтелю сугубо отличіе давали, но онъ ни єдно ніе пріимао, како годъ што ніе тео одъ Наполеона нѣму одређену пензію годишню одъ єдногъ міліона франки пріимити.

Онъ є свою судбу сносіо непоколебимымъ мужествомъ, и противіо се самовластнымъ Наполеоновымъ уредбама у црковны дѣлы съ већомъ крѣпостію, нежели пре, нити є одъ нѣга именованымъ Епіскопма, дао свое Каноніческо потврђеніе. Л. 1812. донесу га у Фонтенебло. Ту га 25. Ian. 1813. премора Наполеонъ, те се онъ обећа оне Епіскопе, кое є онъ наименовао, Канонічески потврдити.

Но када Наполеонъ овай Конкордатъ, кои ніе іоште са свимъ ни докончанъ быо, противу уговора публіціра, и држављанъ уставомъ учини, узме Папа свое соизволеніе натрагъ. За то га на ново као сужня метну подъ стражу.

Када Наполеонъ буде пренуђенъ одрећи се владѣнія, буде и Папа изъ ареста пуштенъ, вратисе 24. Maia 1814. у Римъ и пріими опетъ свое владѣніе у свой црковной державы кромѣ Авіньона и Венесанна и нѣке мале части Ферарске землѣ преко рѣке По. Онъ се потруди предобити себи она права, кои се Папіна столица поодавно лишила, и добіе млога, будући, да є онъ благоволителна обстоятелства безъ користолюбія, и удесну прилику къ старымъ пріобрѣтеніяма са умѣреностію употребляваo.

Чинило се као да Римъ разумева, шта нова времена желе, и волео є благимъ начиномъ време добити, нежели противу времена воевати, или то угнѣтити. Ако є Папа найпаче у свое послѣднѣ време, радъ био бранити свое Іерархійске Ідее, опетъ є онъ снисходіо духу політіческе умѣренности зато, што є био Богобоязливый мужъ. Но што се нѣгово владѣніе у новой Історіи отликовало, то има онъ мудрости свога пріятеля Кардинала Консалви благодарити. Ова оба мужа любила су се лично, и равне судбе у явномъ животу скопчале су ньи найтешнѣ. Што се тиче внутреннѣгъ правленія цркве, у томъ є онъ све готово получіо, што є желіо. Да се онъ што се правленія цркве тиче, старе Сѵстеме држао, сведоче нѣгове Булле, и Бреве, као што є она противу распространенія Бібліе, нѣгово поступанѣ съ Весенбергомъ, и съ Каѳоліческомъ Шваіцеріомъ.

У правленію внѣшни црковны дѣла тріумфірао є устроеніемъ свои Конкордата съ Франціомъ, съ Баварскомъ, съ Сіціліомъ и съ Прайзкомъ и доказао, колико важи Папина Државна Політіка. Конкордатъ съ Франціомъ учинѣный 16. Іуліа 1817. ніе у Камеры Перской са свимъ пріимлѣнъ, нити є постао државнымъ закономъ, но толико є више Рим' успѣо у Француи исподъ руке радећи. Противу Віенскогъ Конгресса протестирао є онъ у толико, у колико Папа ніе сва своя прећашня притяжанія на-

трaгъ добіо. Старе рукописе повратіо є изъ Ватіканске бібліотеке Аіделбергскомъ Универсітету беєъ закоснѣнія.

Црковной држaвы, дао є 16. Іуліа 1816. нову Конштітуцію, коя ніе слободнымъ основаніяма противна была. Владѣніе нѣгово било є благо и милостиво, само су внутреннѣ безопасіе разбойническе чете узнемиравале. Потайна се содружества ни су у Риму ни онда чула, када су Неаполітанскіи карбонари у Римску држaву упали, и противу кои є онъ строгу Буллу издао.

Умѣренность и благость нѣгова Міністра Кардінала Консалви учинила є Римъ прибѣжищемъ несрећны царева и протераны фамілиа. Разна політіческа мнѣнія и разна вѣроисповѣданія имала су у Риму личну слободу и покровителство. Найпаче се показао онъ великодушнымъ спрама фамілие свога низверженногъ великогъ гонителя Бонапарте. Онъ є внѣшнѣ у свему простъ, духа смирена, и благоговѣйна, свима благодѣтелянъ и щедръ, у свакомъ отношенію благъ и учтивъ. Іуліа 6. 1823. кои є данъ годишнъій нѣгова насилногъ отведенія изъ Рима, посрне, и падне онъ у своіой собы на мермеръ и пребіе голенъ у нози, и одъ тога умре 20. Августа 1823.

Ердеръ

Славный Нѣмецкій Списатель роѣенъ 1744. по Р. Хр.

Онъ се родіо у Морунгену у Восточной Прайзкой. Ту му є отацъ Магістромъ дѣвическе школе, и Канторомъ у цркви быо. Онъ є лишенъ быо добра воспитанія, но у сиротини развіесе нѣгова красна природа собственномъ снагомъ. Отацъ му є само Біблію и Зборникъ дао, да чита, но несита желя за наукама упути нѣга и къ другимъ Источницыма, ако є и све книге, кое є себи набавіо, само крадомъ читати могао. Проповѣдникъ Трешо употреби убожногъ младића себи за писара. Видећи у нѣму особенна дарованія душе и серца допусти му, да бы се покрай свои сынова, коима є Греческій и Латінскій єзыкъ предавао, и онъ учити могао. Онъ почне у томъ добро напредовати, но у то време заболу га очи, и крозъ то се упозна съ нѣкимъ Россіискимъ лѣкаромъ, кои є пребывао у дому Трешову. Нѣму се допадне красный младићевъ обликъ и благородно поведеніе, узме га са собомъ найпре у Кенігсбергъ, а по томъ у Петерсбургъ, да бы тамо о нѣгову трошку Хірургію учіо.

Тако остави онъ свое мѣсто рожденія л. 1762. Како у Кенігсбергу прву Секцію мртва

тѣла опази, падне у несвѣсть. Садъ смысли учити Богословію, упознасе съ таковымъ людма, кои су уважавали нѣгова дарованія. Они му добію мѣсто у Коллегіи Фрідріховой, и ту добіе надзираніе надъ нѣкимъ ученницыма, кои су се ту учили. Ту постане и самъ учителѣмъ, и добіе прилику и самъ се учити. Ту се упозна съ Кантомъ, и онъ му дозволи, да бы могао све нѣгове науке туне слушати. Строгость нѣгове Філософіе непонрависе нѣгову жаркому духу и онъ се више прелепи Амонну.

Ту є онъ слушао Θеологію у ономъ високомъ смислу, и са онымъ жаромъ, да є у состояніе дошао, у ньой и реформу учинити. Благороднымъ жаромъ распалѣнъ, упустисе у глубину Філософіе и Естественны наука. Бавећисе о неизмѣримомъ пространству Історіе, о држанымъ народнымъ предметыма и єзыцыма доће л. 1764. као спомоћникъ главне школе у Рігу, съ коимъ є званіемъ и званіе Проповѣдника соужено было. Нѣгови ученницы и Слышатели возлюбе га зѣло. Као дуовный Проповѣдникъ проповѣдао Евангелску истину тако ясно, да є свію серца къ себи обратіо, и толико благоволеніе добіо, да є нужно было пространнію цркву зидати.

Л. 1767. буде позванъ у Петрсбургъ, да бы тамо при Цркви Св. Петра Іншпекторство надъ школомъ пріиміо. Онъ се тога непріими, но и свою службу у Ріги остави, желећи

люде на великомъ позорищу свѣта, и при самомъ Источнику вѣжества упознати. Онъ оде у Францію. Ту га изберу, да бы пратіо Прінца Олштаінскогъ на путешествію по Франціи и по Італіи. У Штрасбургу буде преморанъ заостати, што га опетъ очи заболу. Ту се упозна съ Геѳе, и то є на нѣга имало велико втеченіе. Ту се покаже нѣкимъ своимъ сочиненіемъ бранећи Лессінга и Вінкелманна противу нѣки заблужденія времена. У Богословіи ніе быо ништа важно радіо, но опетъ буде позванъ за придворногъ Проповѣдника, за Суперінтендента и за вр'овногъ Консісторіалногъ Совѣтника у Быкебургъ. Тамо оде л. 1771. Ту се покрай млоги други славны Ѳеолога тако отлично покаже, да га у Геттінгу за Професссора Ѳеологіе позову. Онъ тамо оде, но служби се непріими, што бы пре тога коллоквію држати морао. Одатле буде позванъ за придворногъ Проповѣдника, за Генералсуперінтендента и вр'овногъ Консісторіалногъ Совѣтника у Ваімаръ. Тамо оде онъ л. 1776.

Ако има и где на свѣту мѣсто, где бы преславный Ердеръ своя дуовна преимущества развити, и безъ свакогъ препятствія одъ свію страна ободренъ дѣйствовати могао, то є безпрекословно быо Ваімаръ. Найкрасни плоди нѣгова изобилнога духа сазрели су овде. Ваімаръ ће се дуго опоминяти съ благодарностію оногъ, што є онъ као Проповѣдникъ Слова

Божія, као надзиратель Школскій у развіяню юношески дарованія, и као Основатель млоги изредни заведенія спасително дѣйствовао. Као што є онда Ваімаръ быо Нѣмецка Аѳина, тако се Ердеръ ту као звѣзда прве величине блистао. Любимь и почитаемъ одъ Княжескога Двора получіо є разне знаке свога отличія. Л. 1793. постане Віце-президентомъ, а л. 1801. Президентомъ вр'овне Консісторіе, кое дотле ніеданъ одъ граѣанска чина ніе имао. Дек. 18. л. 1803. пресече смрть прекрасну нѣгову дѣятелность живота. Своимъ Сочиненіяма воздвигао є самъ себи вѣчный Споменъ. Нѣгова се сочиненія на три струке раздѣлити могу. Нѣка дѣйствую о краснымъ вѣжествама и Літературы, друга о Релігіи и Богословіи, трећа, о Філософіи и Історіи. Као Ѳеологъ прославіо се изясненіемъ светогъ Писма, као Філософъ оставіо є велико Сокровище свои примѣчанія о єстеству, о людма, о Свѣту. Све, што є онъ писао, оживлява, и улива у душу и Серце высока и благородна чувствованія, и любовь къ свему, штое добро, красно, и велико. Найславніе нѣгово дѣло есу Ідее къ Філософіи Історіе човечества. Великій Ерцогъ Ваімарскій уважаваюћи нѣгове велике заслуге дао му є на гробу л. 1819. одъ гвожђа сливену плочу съ овымъ надписомъ положити „Свѣтъ, любовь, животъ.“

АЛІПАША одъ ІАНІНЕ

рођенъ л. 1744.

Аліпаша одъ Іаніне Тепелени быо є най-отважный и найлукавый бунтовникъ противу Двора Турскога. Онъ є за свою землю быо вреданъ и ревностанъ. Као войникъ быо є мужественъ и дерзновенъ. Као човекъ быо є ђяво у облику човеческомъ. Нѣговъ и по себи достопаметный животъ представля намъ мимогредъ у едно и образъ и состояніе Турскога Царства и судбу Греціе.

Онъ се родіо у Албаніи у Тепеліни одъ племена нѣки поглавара, кои су у Турской као независими живили, и кои су се Тоціди звали. Онъ є быо унукъ нѣкога Бега, кои є одъ двора Турскога наименованъ быо. Онъ се самъ своимъ силнымъ духомъ и лукавствомъ-кое се ни одашта небои, нити се каква злочин, ства стиди, изъ бездне пропасти и бѣде на вр' Княжеске власти и независимости попео.

Одъ нѣгова отца быле су оближнѣ Паше немало сва нѣгова притяжанія отели. По смрти очиной учини нѣгова мати, дерзновенна, и рабра, но свирѣпа Албанезка сына свога, кои є топервъ 16. лѣта имао, поглаваромъ свои приверженика. Но нѣга непріятели побію, и увате. Своіомъ красотомъ, и живостію

тѣла обузео є онъ Курдпашу толико, да га є мало протукао, и опетъ къ матери одпустіо. Онъ узме опетъ оружіе, и почне одъ разбойничества живити, но тако несрећно, да є морао у гору побећи, и да не бы одъ глади скапао, свою саблю заложити.

У овой несрећи стане га мати са презрѣніемъ укоравати и изобличавати, говорећи му „обуцы се у женске скуте, и иди, те служи у Харему“ зато на ново препаше оружіе, и почне грабежа тражити. Но и опэтъ са свимъ разбіенъ побѣгне, и сакріесе у развалинама нѣкогъ старогъ градића. Мыслећи ту, штаће одъ туге и неволѣ да почне, бушіо є землю са своіомъ батиномъ, и нагази на нешто тврдо. То є быо ковчежацъ пунъ злата. Са овымъ сокровищемъ накупи онъ до 2000 войника, съ нима порази свое непріятелѣ, и вратисе у тріумфу у Тепелени.

Одъ ово доба быо є непресѣчно срећанъ, но тако исто и вѣроломанъ, и безчовечанъ. Онай данъ, када се у тріумфу вратіо у Тепелени, убіо є свога брата, кривећи га, да му є невѣранъ быо. Свою матерь, као да є она убіенногъ брата отровала, да затворити у Харемъ, где є она одъ туге и жалости умрла. Садъ почне онъ као явный разбойникъ свой занатъ. Исперва у миру са Портомъ Турскомъ, помогне ньой покорити бунтовногъ Везіра Шкутарскогъ, освои све оне свое землѣ, кое

су одъ нѣгова оца отете быле, и іоште къ тому друге нѣке Греческе вароши. По тому удари на Пашу Делвінскога Селіма, кои се Порти замеріо быо, да га погубити, и постане нѣговымъ Преемникомъ. На конацъ учини га Турскій Дівань, кога є онъ за себе са свимъ подкупіо, намѣстникомъ одъ Дервенжи паше, когъ є дужность была, путове у свакомъ безопасію држати.

Намѣсто тога, да бы слободу путова чувао, раздао є онъ найбогатіимъ разбойническимъ Капетанима Діпломе царске, и тако ньима явно дозволіо, да бы могли, што годъ где буду могли, грабити и отимати. То чуе Порта, и сбацы и Пашу отъ Дервенжи, и нѣгова намѣстника. Но онъ є знао на ново све Турске Міністре подкупити.

При томъ є онъ са своимъ Албанезима, ако є и быо съ Потемкиномъ у тайномъ писменномъ поразумѣнію, у рату съ Россіомъ, и Аустріомъ л. 1787. Порты Оттоманской тако важне услуге учиніо, да га є Порта Пашомъ одъ Трікале у Θесаліи учинила. Садъ освои градъ Іаніну, показавшій жителма лажливъ Фермань, као да є нѣму Царь и Варошъ и градъ предао, а по томъ пренуди Грађане, да начине молбу подписану на Султана, коіомъ нѣга себи за Пашу ишту. Кромѣ тога морали су грађани скупити велику сумму новаца, ко-

іомъ є Дівань подкупіо. Тако се ньиова молба одобри.

После тога ступи са Бонапартомъ у союзъ, и онъ му пошлѣ свое Інжініре, кои су му нѣгове градове зидали, и утврдили. Када є Бонопарте у Егvпту одсѣченъ быо, удари онъ на градове, кои су пре Венеціанскіи а по томъ Францускіи были, на приморію Албанскомъ, и освои себи. Само се Парга по дуго држала. У миру између Россіе и Турске издѣйствовао є онъ 1800. да сви ови Венеціанскіи градови съ Паргомъ заедно на суву у Албаніи Турцыма припадну.

Садъ удари онъ на рабре Суліоте и покори ньи 1803, Зато га Порта учини Везіромъ одъ све Романіе, и ту є немилостиво оглобіо. Томъ приликомъ одмастіо се жителма одъ Гардіке, што су они пре 40. лѣта нѣгову матерь увредили, и дао 739. мушки глава погубити, кои су были Сродницы они умерши увредителя. У своіой земли держао є строго редъ и правду. Ту є царствовало безопасіе и покой. Правіо є путове, подизао занате, и свима на руку ишао тако, да су Evропейскіи путницы, съ коима се онъ любезно разговарао, у нѣму разумна, и трудолюбива Владѣтеля нашли.

Одъ л. 1807. ступіо є опетъ у союзъ съ Бонапартомъ, и онъ му є Пукевіля, као Генералногъ Конзула послао. Овымъ союзомъ мысліо є онъ у Тілзітскомъ миру Паргу и Іоніи-

ске Острове себи присвоити. Но то му ніе за рукомъ испало. Зато се обрати ко Англезима, обеħа имъ разне ползе, и издѣйствуе, да се Парга Порты, то єсть Алипаши уступи. И онда є дао онъ у новинама печатати, да є Маітландъ Лордъ Оберкомессаръ Іоніиски Острова на нѣгову препоруку Турскій Орденъ растуħа Месеца получіо.

Держеħи, да є у своіой власти непоколебимъ, да све оне Капетане Греческе Арматоліе, кои су га пре помагали, едногъ по едногъ, и међу ньима и оца Одѵссеева тайнымъ образомъ побити, а ове тайне убіице опетъ явно погубити, да не бы дошао у подозрѣніе, као да и' є онъ на то наговоріо.

На конецъ смысли Порта л. 1820. овомъ явномъ, упорномъ бунтовнику власть одузети, Ізмаилъ Пашабей пође на нѣга са 5000. Турака. Грцы му даду помоħь одъ 10.000. люди противу овога бунтовника. Капетани Грчкіи обиђу сва она положенія, по коима є Алипаша по горама свое люде разредіо быо, тако, да се онъ найпосле морао у свой градъ Іаніну, кои є раномъ изобилствовао, са своимъ четама затворити.

Пашабей ніе имао велики топова за обсаду града, и падне кодъ Порте у подозрѣніе, што є Хрістіане у помоħь зовнуо; зато преда Порта Команду Кованосоглу. Овай одпусти Капетане са своимъ четама, кои знаюħи, да ħе Етеріа

противу Турака се подићи, прећу на страну Алипаше, и у соединенію съ ньимъ ударе на Турке, кои су Іаніну обсели были. Зато Ковоносоглу ніе могао противу бунтовника успѣти. А рабрый Беба Паша нѣговъ преемникъ освоившій Арту, кою є вели сынъ Алипашинъ браніо, умре напрасно.

Сада удари свирѣпый, и Грцыма несносный Куршідпаша изъ Морее са 12.000. люди противу Іаніне, но коликое годъ пута на Іаніну ударао, свагда є изъ града рабро узбіенъ бьіо. Грчки Капетани у Союзу са Суліотма нападну на Турскій Станъ. Садъ позове Етеріа све Грке на оружіе. Турцы буду пренуђени бацытисе у тверде градове, и Куршідъ се врати съ онымъ воинствомъ, што му є остало у Авг. 1821. изъ Епіра у Македонію.

Албанези видећи, да и Аліпаша суетнымъ обећанѣмъ за носъ вуче, оставе Тyранна, и Курдшідпаша съ новомъ войскомъ обколи Іаніну, будући, да Грцы за нѣга выше ни су марили. За неволю склонисе Али одъ свое супруге Васіліке, коя є Гркиня была, можебыти наговоренъ, и почне се съ Куршідпашомъ мирити. Када му се овай закуне, и обећа, да може свой животъ и све свое благо изнети, преда му градъ 1. Февр. 1822. и пресели се у свою летню палату на Езеру предъ градомъ. Ту му обяви намѣстникъ Куршідпашинъ Мемедпаша, да га є Султанъ на смерть осудіо. Снъ

се почне бранити, но буде са свои шестъ другова изсѣченъ. То се случило 5. Февр. 1822. Главу иѣгову пошлю у Константінополь. Порта себи узме сва нѣгова сокровища. Нѣгови сынови, Вели, и Мухтарпаша предалису се на уговоръ Турцыма, и живили су у заточенію у Малой Азіи; но были су обвинѣни, да су се съ нѣкимъ Гркомъ, кои се у дервішко одѣло пребукао, са союзницыма свога отца разговарали, и погублѣни су у Авг, 1821. Унуку Алипашіну дозволила є Порта 1824. да може са удовицомъ Аліпашіномъ Василікомъ у Ларріссу отиѣи.

Пукевиль у своемъ описанію о Воскресенію Грчке, ужасно описуе Аліпашіно варварство, одмаценіе, и вѣроломство. Тако є онъ дао нѣку Гркиню са іоште 15. жена у море бацыти, што му се учинило, да она са нѣговымъ сыномъ Вели у нѣкомъ тайномъ поразумѣнію стои. Овай любимацъ среће имао є безъ прекословія чрезвичайне даре, предерзновенно мужество, и найточніе проницателство. Онъ є могао люде крозъ прозрѣти, и знао є обстоятелства мудро, и дерзновенно на свою ползу обратити. Онъ є часъ показивао велико постоянство, часъ є мало по томъ попуштао, како є време са собомъ доносило. У найвећой бѣди, и напасти, знао се онъ помоћи, и измаћи. Све се нѣга бояло, и све є на нѣга мрзило нѣгова ради претворства, подозрителности, лу-

кавства, отмащенія. Онъ є было крвопіица изъ властолюбія и сребролюбія, нити є маріо, коимъ ће начиномъ свою желю испунити. Свако є средство нѣму еднако было. Но несогласіе нѣговы непріятеля, развратность, и лакомство подкупливога Дівана, и політіческа слабость Порте Оттоманске, то су были они степени, по коима се онъ, као Iугурта нашега времена къ своіой временной величини попео.

КУЛЕНКУРТЪ

Ерцогъ одъ Віценца родіо се л. 1773.

Онъ є было сынъ Маркеза Куленкурта, отликовао се и као Діпломатъ и као Войникъ у найтежіимъ обстоятелствама правдолюбіемъ, рабростію, вѣрностію, и способностію. Свое 15. године стане у военну службу. У почетку Революціе лиши се као Штабсофіціръ свога чина, доће за нѣко време у арестъ, и л. 1792. почне као Гранадіръ на ново служити. Топрвъ л. 1795. на препоруку Хошеву получи онъ Капетанство. У Італіи є служіо отлично, а Діпломатіческо званіе започео є топервъ при посланичеству Генерала Дыбаета у Константі-

нополю, кодъ кога є Адютантомъ био. Као полковникъ био є у Нѣмецкой участникомъ млоги сраженія. Л. 1801. ишао є као Діпломатъ ко Императору Александру и тай му є одъ тога времена свое повѣреніе, и почитаніе свагда указивао. После постане Адютантомъ првогъ Конзула и л. 1804. Императорскимъ великимъ Шталмайсторомъ. У то доба имао є као Брігадіръ брегове Райне чувати, и нѣка заарестованя у Оффенбургу предузети, да бы тайне папіре Госпоже Райхъ задобыо, будући да су нѣка потайна писма и намѣренія Англіиского посланика Драке у Мынхену чувенна была, коя су са Созаклятіемъ у Парізу противу живота првога Конзула у союзу была. Но штосе са Ерцогомъ отъ Енгіенъ онда у Еттенхаіму случило, то насиліе се неможе нѣму приписати, будући, да є то Генералу Орденеру учинити, наложено было. Куленкуртъ є само писменно упутствованіе получіо одъ Талѣранда, да бы ондашнѣму Міністру странны дѣла писмо нѣгово на Курбаденскога Міністра Еденсхаіма, кое є изясненіе сверху нарушенія предѣла у Еттенхаіму и Оффенбургу у себи содржавало, послао. Куленкуртъ дакле ни найманѣга участія ніе имао у бѣдной судбы Ерцога Енгіена, кое є и самъ Императоръ Александеръ у своемъ писму, кое є ко Куленкурту подъ 4. Нов. 1808. писао, признао. 1805. постао є Дівізіонеромъ и Гавалѣромъ великогъ

креста Честногъ Легіона, и получіо Тітулу Ерцога отъ Віценце. Одъ ово доба быо є у свимъ войнама съ Наполеономъ и све покрай нѣга, кромѣ Шпанске, и Аустріиске л. 1809. Ове године быо є онъ Французкимъ посланикомъ у Петерсбургу.

У овомъ важномъ званію знао є онъ за 4. лѣта Россію у союзу и пріятелству са Француз-ом, а у непріятелству са Англіомъ, што се тиче Континенталне Сѵстеме задржати. Своимъ честнымъ и постоянымъ поступанѣмъ предобіо є онъ себи у Россіискогъ Монарха лично почитаніе. Говорисе, да є онъ после Тілзітскога мира, нѣке папіре, кои су Француза у руке пали, и кои су се возносили на нѣко тайно созаклятіе у Россіискомъ войнству, Александру предао, и со тымъ пуно нѣгово повѣреніе себи предобіо тако, да су млогіи Россіиски Великаши о томъ негодовали, што француз-кій посланикъ при двору толико отличіе ужива. Куленкуртъ є пратіо Александра на Конгрессъ у Ерфурту л. 1808. Када є после Француз-ка полігіка л. 1810. почела Россію врећати, искаосе самъ Куленкуртъ, да бы га изъ Россіе на трагъ позвали. То се зна, да є онъ свагда противу рата са Россіомъ быо, но нѣгова представленія Наполеонъ ніе послушао. Зато є онъ у Вілны свога Імператора моліо, да бы му Команду у войнству противу Шпаніе дао, но Наполеонъ га є задержао кодъ себе. Када су

у Москвы были, слао га є Наполеонъ у Петербургъ мира ради, но онъ видећи, да одъ тога ништа быти неће, моліо се, да нѣга не бы слао. На несрећномъ своемъ повратку изъ Москве, када є свою войску при Сморгоніи оставіо, узео є нѣга са собомъ на свое Сонице. За 14. дана, путујући преко Варшаве, и Дрездена, до Паріза ніе се Куленкуртъ макао одъ Наполеона. Найвеће повѣреніе союжавало є садъ ова два мужа већма, нежели икада пре. Но када се у Міністеріи о рату говорило, негодовао є онъ планъ Наполеоновъ, и зато се своеволно удаліо одъ сваке непосредствене службе, само у отсутствію Ерцога Басано за нѣко кратко време л. 1813. одправляо є Діпломатіческа дѣла са Аустріискимъ Генераломъ Бубномъ, и искао по налогу Наполеонову 18. Маіа лично се са Александромъ разговорити, кое се испунити ніе могло зато, што є Наполеонъ при Бауцену на союзнике напао. Топервъ 27. Маіа почелису се уговори измећу Куленкурта и Генерала Шувалова и Клайста о премирію у Плесвіцу на онай начинъ, како є Наполеонъ предложіо, и 4. Іуніа су одъ нѣга учинѣни уговори подписани. По томъ є Куленкуртъ као Францускій Полномощникъ при Конгрессу Прагскомъ наименованъ, но тамо є онъ топервъ 28. Іуліа преспео. За нѣко су се време Нотама разговарали, но ништа ни су могли окончати. Авг. 10. обяве Россіискіи и

Прайзкіи Міністри, да є ньиовымъ полномоћіяма време истекло, и на то 12. Avг. приступи Аустріа къ союзу противу Франціе. Тако су исто суетни были труди Куленкуртови, кое є изъ Лыневіля у Дек. писменно съ Графомъ Меттернікомъ у Франкфурту о миру започињао. По томъ є Наполеонъ 16. Нов. Куленкурта своимъ Полномоћникомъ, и на скоро за тымъ своимъ Міністромъ иностранны дѣла наименовао, будући да су и Графъ Метерніхъ и Графъ Неселроде Господину Сент-Еняну, кои є сестру Ерцогову за Супругу имао, обявили, да ньиови Монаси особенно почитаніе къ лицу Ерцегову имаю. На то є онъ рекао Императору, да бы му она предложенія, коя му союзницы у Франкфурту чине, управо обявіо, и свою желю къ миру искренно изясніо, а одъ друге стране народъ ко защищенію природны граница Франціе позвао. Ова ясна, и витежка Дипломатіка ніе была Наполеону поволна. Међу тымъ ступе союжена войнства у Францію, и едва се 5. Февр. 1814. почне Конгрессъ у Шатілону о миру. Ту є испрва Куленкуртъ имао неограниченно полномоћіе, миръ подписати, но текъ што Наполеонъ почне нешто мало напредовати противу Прайзке войске, таки 18. Февр. узме онъ свое полномоћіе одъ Куленкурта натрагъ, и Куленкуртъ подъ 21имъ добіе налогъ, ништа безъ вѣдѣнія Наполеонова, неподписивати.

Зато є нѣкій Понделеролтъ обвинявао нѣга, што онъ за толико време одъ 1. до 21. Февр. када су одъ стране союзника и тако сва дѣла за нѣко време прекинута была, миръ са Европомъ ко концу привео ніе. Но, да ово обвиненіе мѣста нема, види се само по себи. Када се разиђе Конгрессъ 19. Марта, онда се онъ врати къ Императору, и затече га при Сент-Дезіеру. Међу тымъ пођу союзницы къ Парізу. Наполеонъ поспѣши, но касно къ Фонтенеблу, и пошлѣ 30. Марта Куленкурта къ Шварценбергу у Бонди, но онъ нѣгово посолство непріими.

Када є Парізъ капітулірао, слао є Наполеонъ Куленкурта, и Маршалле Наія, и Магдоналда ко Александру. Онъ се упиняо, колико є могуће было, и радіо о ползи Наполеоновой, и нѣгова сына, и то є вѣроятно, да є онъ напосле, када є сва надежда изчезла, Императора Александра намоліо, да бы се низврженному Императору Французкомъ владѣніе острова Елбе предало.

За тымъ є Куленкуртъ онай уговоръ, коимъ се Наполеонъ свога владѣнія одрекао, 11. Апр. 1814. у Фонтенеблу подписао. Тако є онъ, докле годъ ніе Наполеонъ 20. Апр. изъ Фонтенебла отишао, у службы свога Монарха вѣрно пребыо. За вѣчный споменъ дао му є Наполеонъ свою саблю, и свой у нѣкомъ дра-

гомъ камену изрезаный образъ. Испунившій вѣрно све уговоре одъ Фонтенебла удаліо се на своя добра.

Премда є одъ Наполеона л. 1813. членомъ Сената наречень, опетъ ніе л. 1814. у Камеру Перску пріимлѣнъ. За оно сто дана, када се Наполеонъ изъ Елбе повратіо, позвао га є опетъ къ себи и учиніо Міністромъ внѣшни дѣла. Као Міністеръ издао є онай Циркуларъ на све дворове, и свима обявіо, да Наполеонъ жели, са свима у миру живити, но овай ніеданъ дворъ ніе пріимити тео.

Када се Императоръ и опетъ владѣнія одрекао, трудіосе онъ као членъ правителствующе Коммессіе ревностно о ползи отечества, но са возвращеніемъ Кралѣвства, престало є и све нѣгово явно дѣйствіе.

Было є наређено, да има изъ отечества изићи, но знатни пріятели и благоволеніе нѣкогъ страннога двора толико му помогне, те є изъ Листе одъ 24. Іуліа 1815. избрисанъ. У то време дало є дѣло Оберлаітенанта Коха, кои є рать л. 1814. описао, поводъ, нѣко Діпломатіческо писмо, обнародовати, у комъ се наоде праве причине, зашто Наполеонъ условія мира Шатілонскога пріиміо ніе. Зато є Куленкуртъ быо судейски обтуженъ, но за невина оглашенъ. По томъ є живіо кое у Парізу, кое на своимъ добрама, бавећисе о воспитанію свое

деце и о домостроенію и преставіо се у Парізу 19. Фев. 1827. старъ 54. лѣта.

ЛЕОПОЛДЪ II.

Нѣмецкій Императоръ роѣенъ л. 1747. по Р. Хр.

Онъ є было еданъ одъ найчовеколюбивы и найразумны Аустріиски владѣтеля. Онъ є по смерти оца свога Императора Франца I. постао л. 1765. великимъ Ерцогомъ у Тошканы, и ту є примѣрно владао. Онъ є подпомагао земледѣліе, занате, и трговине, поправляо путове, и довео состояніе свои поданника у цветуће благостояніе.

Онъ є л. 1787. у Тошканы укинуо Інквізіцію, созидао поправителне домове, издао свое кріминалне законе, и тако у свему о благонравію свога народа попеченіе имао. Онъ є пре свога брата Іосифа но съ већимъ обозреніемъ започео нѣке промѣне у дѣли црковны. Са своимъ Міністромъ Гяніномъ было є веће израдіо совершенно конштітуціонално — репрезентално владѣніе, и то мысліо Тошканы дати, но смрть Іосифа II. зовне га изъ Тошканске у найнезгодніе доба на Ѳронъ Императорскій.

Таки у почетку свога овогъ владѣнія учини онъ по смыслу съ Прайзомъ 27. Іуліа 1790. уговорене Раіхенбахске Конвенціе съ Турцыма премиріе, за коимъ є у Сістову л. 1791. слѣдовао совршенный миръ, у комъ є Аустріа сва своя завоеванія Турцыма повратила.

Узбунѣна Белгіа неотећи послушати блага Леополдова предложенія буде оружіемъ покорена, но онъ имъ њиове старе Прівілегіе дозволи, и поврати у црковны дѣли не мало све оно, што є Іосифъ быо кассірао. Онъ уталожи у Мађарской оне буне, кое су се породиле быле, и обнови съ Прайзомъ мирна условія. Онъ се о томъ бринуо, да бы се поданницыма чинило оно, што є право, да бы се увела добра Поліціа, и да бы се юность добрымъ наукама наставляла. Затое установіо законодателну Коммиссію.

Наглый успѣхъ Француске Революціе зада и нѣму велику бригу. Зато се онъ лично састане съ Кралѣмъ Прайзкимъ у Пілніцу л. 1791 и оба согласно обяве, да состояніе Краля Францускогъ тичесе свію владѣтеля Европейски. А Леополдъ нареди, како бы се противу непріятеля одбранити требало. Млого, што є Іосифъ II. своіомъ наглостію неблаговременно разоріо, гледао є онъ снисходећи жели свои народа мудромъ умѣреностію сазидати. Но у оно доба, када су сви на нѣга съ вниманіемъ очи обратили, престависе онъ на обшту жа-

лость 1. Марта 1792. Онъ є Србскомъ роду био правый отацъ и покровитель. Онъ є ньима желіо дати еднака права съ Маћарима, и Сербле ослободити, да не бы давали десетка Римскомъ Клиру, но смрть га є у томъ предупредила. Када читамо оно, што є онъ као великій Ерцогъ Тошканскій радіо, како є о дужностма, и мудрости Владѣтеля говоріо, какое у свему внимао на самъ себе, и на правленіе свое државе, чини намъ се, као да читамо огледало за владѣтелѣ, у комъ мудрый мужъ Владѣтелима жели показати, кое су ньиове дужности, и како бы се могле ко концу привести. Нѣму є слѣдовао у владѣнію Францъ I.

Графъ Румянцовъ
НІКОЛАЙ ПЕТРОВИЧЬ
Државный Канцлеръ Россіискій
роћенъ 1753.

Онъ є и као Міністеръ, и као човекъ за свое велике заслуге о наукама у свакомъ призрѣнію изредный мужь. Онъ є сынъ Фелдмаршалла Петра Румянцова, кои є владѣніе Екатеріне II. своима побѣдама противу Турака прославіо. Свое теченіе као Дипломатъ запо-

чео є као посланникъ Россіискій у Франкфурту на Маіны л. 1785. подъ Павломъ живіо є у Москвы. По томъ є као Міністеръ трговине разшириo намѣренія Александрова у призрѣнію внутреннѣ и внѣшнѣ трговине Россіиске, најпаче, што се Одессе тицало. Њга су сви сматрали, да є Наполеону привржанъ. Л. 1807. быо є Міністромъ странны дѣла, а после државнымъ Канцлеромъ и Президентомъ државне Коллегіе. Онъ є пратіо Александра у Ерфуртъ, и заключіо са Шведма миръ 1809. Одъ л. 1812 — 1814. управляо є у Петерсбургу страна дѣла. А што се рата тицало, та є дѣла самъ Императоръ у войсцы совершавао. Када се Императоръ съ рата повратіо, онда є ову міністерію Графу Несселроды предао. Међу тымъ онъ са свимъ оглуне, остави са свимъ публічну службу, и жертвуе свое велико богатство на ползу Патріотічески, и ученны предпріятія. Онъ се млого трудіо о томъ, да бы се юность наставляла по Белл-Ланкастрову начину. Њговымъ трошкомъ обпловіо є Коцебуе око све землѣ, и тога путешествія описаніе печатано.

Њму є Канова начиніо л. 1817. Колоссалну штатуу мира, коя држи у едной руцы маслину гранчицу, а съ другомъ се насланя на нѣкій стубъ, кои има овай надписъ „миръ у Або 1743. миръ у Кугуккаінарди 1774. миръ у Фрідріхсхаму 1809. и опоминѣ на то редно

приключеніе, да су три за Россію найзнатнія мира одъ деда, отца, и сына учинѣна. Када свою службу као државный Канцлеръ л. 1814. остави, изпокланя све свое поклоне, кое є у злату и діамантіма одъ страны дворова као Міністеръ добіо, као Патріотическій даръ у Інвалідскій Інштітутъ. Онъ є о своимъ трошку дао печатати Россіискій Дипломатическій Кодексъ у Москвы 1813. Професcору Хазу у Парізу дао є све свое трошкове, да бы могао печатати Леона Діакона, а Императорской Академіи наука дао є 25.000. рубли у папіру, да бы со тымъ старе Россіиске Хроніке, и знатности печатала. Одъ л. 1817. путовао є по внутренньой Россіи, тражећи, и купујући рукописе, и орігінале за Россіиску Історію.

Онай за Історію Художества среднѣга вѣка знатный паметникъ Корзунска врата у Каѳедралной цркви Новгородской дао є преко Аделунга описати, и то дѣло своимъ трошкомъ печатати. Історію Монгола, и Татара на Татарскомъ єзыку одъ Абулгасіа у Казану нѣму имамо благодарити.

Онъ є на своимъ добрама у Гуверніи Мохілевской чрезъ Англеза Еарда л. 1820. завео народню Школу за све занате, и художества, коя є за друге землѣдржце у Россіи образцемъ была. Преставіо се у Петерсбургу у Іунію

1826. безъ деце. Између прочи вещи оставіо є знатно собраніе восточны новаца.

Графъ ФЕДОРЪ РОСТОПШИНЪ

Гувернеръ у Москвы рођенъ л. 1760.

Онъ є био л. 1812. Гурвернеръ у Москвы, када су тамо Французи дошли. Нѣга држе за причину пожара одъ Москве. За то га нѣкіи зло обвинюю, а другіи га до небеса узвышую, и у число прві Ироя свію времена полажу. Онъ є одъ племена нѣке старе Россіиске фамиліе, коя се пре тога у државной службы ніе млого одликовала.

Онъ є као Лаітенантъ стао у Імператорску Гарду, путовао є после у стране землѣ. Графови Румянцови су га млого отликовали. Павелъ I. доста га є изпрва возвысіо, но после съ немилостію одпустіо. Александеръ учиніо га є Гувернеромъ одъ Москве, и онъ є на свакій начинъ велико втеченіе имао на кончину рата одъ л. 1812. ако бы оно, што Французи говоре, и не было истина, да є онъ пожаръ

бдъ Москве по плану предуготовіо, и управляо. На то є онъ самъ у свомъ сочиненію у Парізу 1824. ясно одговоріо, да онъ тому пожару ніе причина. Но и то се ясно зна, да є онъ своју палату близу Москве самъ запаліо, и да є наредіо, да бы се сви Магазіни у Москвы запалили, и уничтожили. Бутурлинъ о томъ явно говори, да є онъ причина пожара одъ Москве, и сви у Россіи вообште тако мысле. Л. 1814. пратіо є онъ Императора Александра на Віенскій Конгрессъ, а после є млого путовао. Л. 1817. быо є у Карлсбаду. После є отишао у Парізъ, ту се више година бавіо, и ту своју ћеръ за унука оногъ славногъ Графа Сегыра, посланника Французкогъ при Екатеріны II. удао. Свуда су признали, да є онъ преко мѣре любови достоянъ, изображенъ, и быстра ума мужь. По томъ се вратіо у Москву, и ту се л. 1826. преставіо.

МАССЕНА

Ерцогъ отъ Ріволи Князъ отъ Естлінгсенъ, Маршаллъ Француз-кій рођенъ 1758.

Онъ се своіомъ рабростію одъ проста воина до Маршалла попео. У почетку рево-

луціе быо є Капларомъ у Сардінскомъ воинству. Када войницы нове републіке пређу преко Монтценіса сдружи се онъ съ њима, отликуесе мужествомъ и искуствомъ, и постане Оффіціромъ 1792, а л. 1793. быо є веће Брігадіромъ. Безъ майстора, само водећи ратъ, научіо се ратовати. Л. 1794. быо є Дівізіонс-генераломъ, управляо є десно крило Італіанске войске, и быо є неразлучный содругъ Бонопартовъ, кои га є после срећне битке противу Болћа при Авередо л. 1796. срећнымъ чедомъ побѣде звао. Л. 1797. пошлѣ га Бонопарте у Віену, да бы миръ заключіо, и онъ є тай у Парізъ однео потвержденія ради. Докъ се Бонопарте бавіо у Егvпту, сву су свою надежду Французи на Массену и на Мороа полагали. Л. 1799. показао є у Шваіцу, да уме военачалствовати. Срећно почне онъ ратъ, но буде пренуђенъ уступити до Албісъ, будући да є Журданъ на Дунаву пострадао.

Ту у своmъ крѣпкомъ положенію, и биткомъ при Цырху 25. Септ. учини то, да се Корзаковъ ніе могао соединити са Суваровомъ, кои є веће гору Готтардску прешао быо. То є была прва битка одъ сто година, коіо су Россіани у явномъ сраженію изгубили, и то спасе Францію. Када освои Шваіцерске горе, буде посланъ у Італію, где є Аустріиска войска напредовала. Онъ ускори съ маломъ своіомъ войскомъ одбранити Генуу. Бранећи о-

вай градъ пожажесе славно. Када нестане са свимъ муніціе, капітуліра онъ честнымъ начиномъ на 10. дана предъ битку Маренгску.

Полазећи у Парізъ преда Конзулъ Бонопарте нѣму команду надъ войскомъ. На скоро се учини миръ. Онъ буде избранъ за члена Сеньскогъ Департамента у законодателномъ тѣлу и л. 1804. за Маршалла. Л. 1805. имао є команду у Італіи, и изгубіо сраженіе при Калдіеро, но када се несрећнымъ случаемъ при Улму у Нѣмецкой морао Прінцъ Карлъ натрагъ повући, гоніо га є Массена, до у внутреность Аустріе, ако му и ніе могао, што досадити.

После Пожунскогъ мира освои онъ по повелѣнію Бонопартову Кралѣвство Неаполітанско за Іосифа Брата Наполеонова, и завоюе Гаетомъ. После битке одъ Аілау 1807. зовне га Наполеонъ къ себи у Полску, да бы деснимъ криломъ войске управляо. После мира Тілзітскогъ запалисе у Шпаніи рать. Массена оде тамо као Ерцогъ отъ Ріволи, но л. 1809. буде позванъ у Нѣмецку, Ту се боріо у биткама при Екмылу, Регенсбургу, Еберсбургу, Еслінгену и Ваграму. При Еслінгу спасао є онъ своимъ мужествомъ и постоянствомъ Француску войску одъ све конечне пропасти. Зато га Наполеонъ нарече Княземъ одъ Еслінга. Како се учини миръ оде у Шпанію, да бы Португалску отео одъ Англеза.

Велінгтонъ уступи натрагъ, да бы у нѣкомъ преко мѣре крѣпкомъ положенію при Торресъ Ведрасъ дотле Ліссабонъ одбраніо, докле се непріятель глади ради одтуда — не бы — повратіо. То пренуди Массену, да се натрагъ поврати. Зато се Наполеонъ на нѣга расрди, зовне га изъ Шпаніе натрагъ, и ніе му выше никакве команде дао. Л. 1814. имао є команду у Тулону, прешао на страну Лудвіга XVIII. и постао Командеромъ Ордена Св. Лудвіга. Када є Наполеонъ изъ Елбе у Француію дошао, было є нѣгово поведеніе сумнително, но када Наполеонъ опетъ на престолу се Француzкомъ утврди, закуне му се онъ вѣрнымъ быти, постане Перомъ и Комендантомъ Парізке Національне Гарде. У томъ званію обдержао є у Парізу редъ у оне немирне дане, докле се ніе Краль опетъ у Парізъ повратіо.

Одъ то доба преда се у миръ, и коекаква угнѣтенія, коя є одъ Роаліста претерпіо, ускоре нѣгову смрть. Онъ умре 4. Апр. 1817. У своимъ писмама у Сент. Елены пише о нѣму Наполеонъ, да є онъ было неутрудимъ, дерзновенъ, проницателанъ, и отважанъ.

ШВАРЦЕНБЕРГЪ

Князъ и Ерцогъ отъ Крумау Ц. К. Фелдмаршаллъ рођенъ 1771.

Онъ се родіо у Віены. Боріо се л. 1789. рабро противу Турака. По томъ є служіо непресѣчно противу Француза. У почетку првога рата Французкога служіо є као Ађутантъ Графа Клерфаіта. Л. 1793. водіо є нѣку частъ Авантгарде Прінца Кобурга.

У битки Шатокамбрейской 26 Апр. 1794. пробіе са своіомъ Регементомъ, и 12. Англіиски Швадрона непріятелску лінію одъ 27.000. люди. Зато му самъ Императоръ на мѣсту сраженія обеси Крестъ Терезіе. Л. 1796. постане Оберстеромъ, и Комендантомъ Кыразірске Регементе Цешвіцъ, у Корпусу Хартлебена, а Генералъ Маіоромъ после побѣде Вірцбургске.

Као Фелдмаршаллъ Лаітенантъ добіе Уланску Регементу, коя се и садъ тако зове. У битки Хохенлоенской спасе 3. Дек. 1800. своіомъ рабростію свой Корпсъ, да не бы дошао у робство. Л. 1805. командірао є едномъ Дівізіомъ подъ Генераломъ Макомъ. У битки кодъ Улма командірао є десно Аустріиско крило. Када ту све пропадне, пробіе се онъ са нѣколико Регементы Каваллеріе, съ Ерцогомъ

Фердінандомъ, отвораюħи себи свуда путь са своіомъ Регементомъ, и умакне преко Валерштаіна, и Етінгена у Егеръ у Бемску, Одъ Мырата гонħенъ, тукуħисе прешао є за 8. дана са своимъ Корпусомъ 50. миля. Сраженіе кодъ Аустерлица случилосе противу нħгове волħ, и пре, него є преспео Бенігсенъ и войска Ерцерцога Карла. На зактеванħ Императора Александра постане онъ л. 1808. посланникомъ Аустріискимъ у Петерсбургу. Нħгово положеніе ту было є зħло несносно ради рата, кои се л. 1809. родіо,

Россіа є морала као союзникъ Француzкій противу Аустріе воевати. Князъ зато є оставіо Петерсбургъ, быо участникъ битке при Ваграму, и на повратку командірао є Аріергарду до Знаіма. Садъ постане Генераломъ одъ Гавалеріе. После Віенскогъ мира постане посланникомъ Аустріискимъ у Парізу. Онъ є уговарао о браку Наполеонову съ Ерцерцогиньомъ Маріомъ Луізомъ. У овомъ своmъ званію найпаче после оне страшне ватре, када се Саала, у коіой се баалъ давао, у прилики нħкогъ торжества, кое є Князъ на честь овому бракосочетанію Наполеонову са Ерцерцогиньомъ Луізомъ давао, и у коіой є нħгова сна Княгиня Шварценбергъ, као жертва, свое матернħ нħжности изгорела, прибавіо є онъ себи повħреніе Наполеоново у найвећемъ степену. Зато є онъ по воли Наполеоновой у рату про-

тиву Россіе, ко комъ є Аустріа по Трактату одъ 14. Марта 1812. спомагателный Корпусъ дати морала, Команду надъ овымъ получіо. Овасе войска одъ 30.000. собере у Галіціи, пређе прьы дана Іуліа преко Буга, и освои 11. Іуліа важно мѣсто Пінскъ. Avг. месеца добіе онъ одъ Наполеона Команду, надъ ономъ войскомъ, коя є была на нѣговомъ десномъ крилу, и надъ седмымъ Корпусомъ, кои се изъ Саксонаца состоявао. Онъ доста успѣ противу Тормасова. Но у Окт. кадасе Россіиска войска подъ Чичаковомъ, и Тормасовомъ яко умложила, мораосе онъ, но срећно борећи се, натрагъ у велико Ерцогство Варшавію повући. Нѣгова войска остала є до Фevр. 1813. еве у предѣлу око Пултуска, но оно премиріе, кое є онъ учиніо, помогло є Французма толико, да су могли натрагъ уступити. Фevр. 9. оде у Віену. Овогъ рата учиніо га є Імператоръ Францъ на зактеванѣ Наполеоново Маршалломъ. Апр. 1813. посланъ буде у Парізъ. Када опази нѣга Наполеонъ рекне му „Высте се|лепо тукли“ На кое онъ смешећи се рекне, Вы“. На скоро ва тымъ оде онъ къ войсцы, а Князъ се врати у Віену, и добіе Команду надъ ономъ войскомъ, коя се собрала у Бемской. Када є по томъ Аустріа ратъ обявила Франціи, онда є нѣка часть Прайзкогъ, и Россіискогъ воинства подъ нѣгову власть дошла. Нѣга учине Генераліссімомъ надъ свима про-

тиву Францiе союженнымъ силама. Подъ нимъ є Генералъ Радецкiй био Шефъ Генералштаба. Како бы садъ требало рать водити, то є найтеже было, опредѣлити. Но то є нѣму лако было, будући, да су сви нѣгове заслуге уважавали. Найпре ударе на Дрездену, но то бы испало несрећно, да ніе Француzкiй Генералъ Вандамъ онако зло прошао при Кулму.

Но сраженіе кодъ Лаіпціга сверши све и Парізъ падне. Ккязъ є само све на то ишао, да бы се управо къ Парізу ишло. Када се Наполеонъ изъ Елбе поврати, пріими опетъ Князъ команду надъ своmъ союженомъ войскомъ. Међу тымъ буде сраженіе при Ватерло, кое Француzи изгубе. Наполеонъ се и другiй путь одрече царства, и тако се савъ рать оконча. Када се поврати изъ Паріза, постане Президентомъ Хофкрігсрата, Імператоръ Францъ поклони му велика добра у Унгаріи, и дозволи му, да бы у свой гербъ могао ставити гербъ Аустріискій.

Мало за тымъ покажу се на нѣму нѣкіи знацы Апоплексіе, кои су се нѣкимъ падежомъ съ коня, како се мысли, породили. Іан. 13. 1817. укочи му се сва десна страна тѣла одъ удара. Омеопатіческіи лекови ништа му не помогну. Онъ се престави у ономъ граду 15. Окт. 1820. предъ коимъ се она велика народня битка догодила, и коя є нѣгово име безсмертнымъ учинила. Онай дань 19. Окт. 1820. у

кои є онъ као побѣдитель у Лаіпцігъ ушао, было є нѣгово мртво тѣло съ найторжественіимъ великолѣпіемъ у Бемску однешено.

Ѳорвалдсенъ добіо є налогъ, да бы му мермерный паметникъ начиніо. Одъ л. 1799. было є у браку са удовицомъ Княгиньомъ Естерхази, коя є роѣена Графіца Хохенфелдъ. Мало се ко сумняо о высокимъ мілітарнымъ дарованіяма Княза Шварценберга.

Нѣка су се нѣгова предпріятія, не само у себи, но и у своимъ произведенію могла кріті-ковати. Нѣкіи опорочаваю и нѣгове наредбе у сраженію при Лаіпцігу, мыслећи, да бы се ту веће могла была сва Француска воіска уничтожити. А другіи говоре и то, да на равницама Шампанскима у найопасніе време ніе показао онога мужества и постоянства, као што бы требало. Но треба и то знати, да є онъ у рату л. 1813. и 1814. ако є и Генераліссімомъ было, опетъ млого у своимъ мнѣнію одъ други зависіо. У томъ се обаче сви слажу, да є мало было таковы военачалника, кои бы знали тако, као онъ своимъ учтивымъ, снисходителнымъ, и примирителнымъ поведеніемъ толике изъ разны стіхіа саставлѣне войске, у коима се тако разна мнѣнія раѣаю, поравнати, и соединити.

ГРАФЪ ШУВАЛОВЪ

Россiискiй Генераллаiтенантъ и Iмператорскiй Генералль Ађютантъ рођенъ л. 1775.

Онъ є почео служити подъ Суваровомъ у Польской и био при наступу одъ Праге. По томъ є воевао у Iталiи л. 1799. Прелазећи гору Готтардску удари га тане у колено и раздроби то. Одъ 25. лѣта постао є Генераломъ. У рату одъ л. 1807. отликовао се у млогимъ сраженiяма, У рату Фiнландскомъ л. 1809. био є онъ првый Руссъ, кои є преко Торнее продр'о у Шведску, и прешавшiй отважно преко Леда Шелефту освоiо, 8000. Шведа заробiо, и 121. топъ завоевао.

После є постао Генераллаiтенантомъ и радiо и у Дiпломатiчески дѣли. Л. 1812. водiо є 4ый Хоръ, но слаба здравля ради морао є ту команду другомъ уступити. Л. 1813. био є у свима сраженiяма све покрай Императора, учиниo премирiе у Наймарку 26. Iуля 1813. и радiо о премирiю у Лызiны одъ 24. Февр. до 5. Марта 1814. кое се ниe могло ко концу привести. Када су союзницы ушли у Парiзъ, добiо є онъ налогъ, да бы одпратiо Императрiцу Марiю Луизу супругу Наполеонову къ своmъ оцу Императору Францу, и да бы Наполеона

одпратіо у Фрею. Уживао є одъ свію найвеће почитаніе, но преставіо се нечаяно у Петерсбургу 1. Дек. 1823. Самъ Императоръ Александеръ предводіо є ону войску, коя га є до гроба пратила.

КОЛОКОТРОНИ

Грчкій Военачалникъ роћенъ л. 1765. по Р. Хр.

Онъ се доста прогласіо, и прославіо као Военачалникъ у Грчкомъ рату за нѣно избавленіе одъ Турскогъ варварства. Онъ се родіо у Карітени у Пелопонезу. Као сынъ дрзновеногъ Предводителя одъ Клефта Георгіа Колокотрони участвовао є као юноша у нѣговымъ отважнымъ и чудеснымъ предпріятіяма. Онъ за другу школу ніе знао, но како Клефте живе, како се туку, и како побеђаваю. Добродѣтели, у коима се као мужъ отликовао, быле су неустрашимо мужество, велико военно дрзновеніе, лукавство у предпріятію юначки планова, итрость у ньиову произведенію, и велико претворство, када є требало обманомъ, или преваромъ одолѣніе задобити. Съ эваковымъ свойствама остави онъ л. 1800. свое отечество

у оно време, када су Россіани надъ Іонійскимъ островыма владали, доће на ове острове, и стане у едну Грчку Регементу коя є ту заведена была. Л. 1814. пређе у едну Пешачку Регементу, кою є Генералъ Шуршъ подигао.

Када се распусти ова Регемента, доселисе онъ на острово Занте, но све є было у союзу съ Мореомъ. Зато є могао таки у началу Грчке Революціе л. 1821. на ратна дѣла Грчка важно втеченіе имати. Таки у Февруарію 1821. доплови онъ у пристаниште Коракско, скупи у предѣлу Карітенскомъ едну Чету одъ 240. люди. Сви они Мореоти, кои су пре на Іонійскимъ Островыма живили, и сви жители одъ Еліде скупесе око нѣга, да є за 6. неделя са 2000. люди противу Незеро свой поодъ започети могао. Германъ Архіепіскопъ одъ Патраса све люде, кое є собрао, преда нѣму, Съ овомъ войскомъ обседне онъ найпре нѣко Сеоце на планины Лалу, за тымъ одступи одъ тудъ, и оде у помоћь обколити Тріполіцу. Овде се одъ едне стране отликовао чрезвичайнымъ своимъ мужествомъ, но одъ друге стране окаляо є себе своимъ неограниченнымъ грабежомъ.

У Дек. буде при обсады одъ Наполы ды Романіа, и Акрокорінѳа. После пређе Ісѳмосъ, и одсели се за преко зиме у Фокіду: Другій свой поодъ започне съ обсадомъ одъ Патраса. У Avг. 1822. оде у Арголи, и ту пріими обса-

ду одъ Наплѣ. Када онъ раздѣливши свою войску по онымъ тешняцыма, кои воде къ Ісѳму готово сву силу Сераскѣра Драмалипаше уничтожи, а што остане, одержавши славну побѣду у тешняцыма Клеонскима до стѣна одъ Корінѳа дотера, и тако планъ, да бы се съ войскомъ, коя є око Патраса была, побѣдомъ съ восточне стране Фліазіски гора осуети, онда 16. Дек. освои Наплю.

Но колико є срећній быо у оружію, толико се выше вознео, и самолюбіемъ дао заслѣпити, кое є Грцыма велику штету нанело. Онъ се у свему упорнымъ владѣнію показывао тако, да є оно пренуђено было, за избећи веће зло, учинити га л. 1823. Віцепрезідентомъ правителствующа Совѣта, но у овомъ званію непокоранъ владѣнію само є о томъ едномъ мысліо, како бы своя користолюбива намѣренія ко концу привести могао.

Пришествіе Лорда Бvрона у Грецію помири мало нѣга съ владѣніемъ, но наскоро за тымъ почне онъ новоустановленомъ Сенату тако грозно претити, да є Сенатъ свуда обявити пренуђенъ быо, да се отечество у опасности наоди, и тако се одъ нѣгова насилія одбранити. Садъ га готово сва войска одустане, и онъ се врати у Харітену. Преко зиме скупи онъ на ново знатну войску, поће съ ньомъ у Аркадію и обколн Тріполіцу. Но ту га владѣніе да уватити, и у Февр. 1825. као државногъ

ѫзника у нѣкомъ Монастыру на Удры затворити.

Но веће у Маю буде владѣніе пренуђено нѣга, и нѣгове приверженнике помиловати, и нѣму войску одъ 10.000. люди вовѣрити, коя га є поименце себи за воћу искала, Съ овомъ є онъ войскомъ воевао противу Ібраіма, но ніе млого успѣо. После буде онъ за Военачалника у Пелопонезъ одређенъ, оде тамо у Наплю око среде л. 1826. Бавећисе ту дуже, доће съ поглаваромъ Румеліиске войске Грівомъ у страшну распру.

Подъ владѣніемъ Каподістріе обдержи онъ свою команду у Пелонезу, и ту є знао и своя собственна користолюбива намѣренія помоћи, и самовластію Президента Каподістріе на руку ићи. Када погине Президентъ, постане онъ 9. Окт. членомъ оне Коммиссіе, коя є на се владѣніе пріимила. Но при свему тому покажесе онъ и садъ у своіой прводитной Клефтской природы. И онда, када є Ліберална страна у Апр. л. 1832. одолѣла, быо є онъ найжесточій противникъ новому поредку. Подобнымъ образомъ противіосе онъ и нѣгови приверженницы Каподістріани новому владѣнію Краля Оттона. Онъ є намѣравао противу новогъ владѣнія савъ народъ побунити, и то покосити. Но у томъ ніе могао успѣти. Съ млогима другима, међу коима є и нѣговъ сынъ Геннеа быо, буде онъ уваћенъ и у арестъ баченъ.

Марта 21. л. 1834. предасе Суду, да бы се судіо као супостатъ отечества, Маіа 26. буде на смрть осуђенъ, но Краль га помилуе и смртну казнь промени у 20. лѣтный затворъ.

ФАБВІЕРЪ

Француzкій Генералъ рођенъ л. 1780.

Онъ се родіо у Понтамусону у Лоѳарінгій и быо воспитанъ у Парізкой Політехніческой школы. Ступіо є л. 1804. у прву Регементу Артілеріе. Када є Наполеонъ Турскомъ Цару л. 1807. нѣколико вешты Оффіціра послао, кои бы Константінополь одъ свакога нападенія непріятелскогъ укрѣпили, быо Фабвіеръ међу ньима. Те исте године пратіо є онъ изъ Константінополя Генерала Гардана као посланника у Перзію, и ту є онъ у Іспахану вешто Арзеналъ уредіо, у комъ бы се военна преуготовленія преправила, како што му є наложено было.

Вратившій се л. 1809. одтуда у Европу, стане као Волонтеръ у Полску войску, коіомъ є Понятовскій командірао. Када Наполеонъ дође у Віену, постане онъ Капетаномъ Импера-

торске Гарде. За тымъ є као Ађутантъ пратіо Ерцога одъ Рагузе у Шпанію. Одъ туда буде посланъ къ Императору Наполеону у Россію, и стигне тамо еданъ данъ предъ битку на Москвы. Онъ буде участникомъ ове битке, буде ранѣнъ, и за награжденіе нѣгове рабрости учини га Императоръ Шефомъ Ескадронскимъ. На годину за тымъ отликовао се у рату Саксонскомъ, постао полковникомъ у Генералштабу и Барономъ Царства. Онъ и Полковникъ Денісъ подписали су Капітулацію Парізку 1814. са союженнымъ силама. По возвратку Наполеоновомъ изъ Елбе пріими команду надъ нѣкимъ Хоромъ у Лоѳарінгіи, кои є одређенъ бio, да узбіе непріятеля, и зато є, када се Наполеонъ опетъ владѣнія одрећи морао, безъ службе остао.

Када л. 1817. Маршаллъ Мармонтъ пође у Ліонъ, да бы ону буну, кою су Роялісти подигли, умиріо, узме онъ Фабвіера къ себи као Шефа одъ Генералштаба. Када по томъ Ултрароялісти и на нѣга и на Мармонта свакояке пороке изнесу, изда онъ о томъ пооду противу Ліона одъ л. 1817. у Парізу л. 1818. нѣка своя начертанія, у коима є безумне поступке ондашни началника дерзновенно одкрыо, обтужи га Генералъ Каныелъ, кои є свію ты буна причина быо, Суду, и зато се онъ опетъ свое службе Штабсофіцірске лиши.

За тымъ се пусти онъ у разне трговачке шпекулаціе, и будући, да є у свему, што се, конштітуціоналну слободу обдержати, тицало, велико участіе имао, доће онъ у подозрѣніе кодъ Поліціе. У буну Парізку одъ л. 1820. заплетенъ мало што ніе одъ Суда Пеерске Камере као супостатъ отечества осуђенъ быо, но опетъ добіе свою слободу. До две године буде опетъ затворенъ, као да є намѣравао 4. млада офіціра, кои су после као бунтовницы погубљни, изъ затвора ослободити, но и садъ буде пуштенъ. Садъ предузме путешествіе у Шпанію и Португалію, и л. 1823. навезесе на море за Грецію съ намѣреніемъ Грцыма помоћи, свою независимость придобити. Ту Грцыма помогне укрѣпити Наварінъ, оде после у Англію, но вратисе скоро натрагъ. Ту му садъ вовѣре Команду надъ 2000. пешака, и те одведе онъ у Окт. 1825. у Аѳину, где є Гьюра са своимъ полкомъ лежао. Слѣдуюће године освои онъ Негропонтъ, но невѣрства Грчкогъ ради морао є ту землю наскоро оставити. У Аѳини, куда є опетъ Апріліа Месеца дошао, завади се съ Гьюромъ, и зато оде са своимъ полкомъ на Полуостровъ Меѳану натрагъ. Међу тымъ продру Турцы до Аѳине, и пренуде Гьюру, да се затвори у Акрополю. По налогу владѣнія оде Фабвіеръ у Августу л. 1826. у Елеузу, да бы ту у союзу са Генераломъ Карaскаћемъ на непріятелѣ ударіо. Но сви се

нѣгови планови осуете, будући, да су Грчкіи войницы у свему страшливи и толико непослушни были, да се онъ морао опетъ у Меѳану повратити. У Дек. 1826. да му се налогъ, да бы кушао срећу, небыли у Акрополь могао што муніціе унети. То онъ помоћю свои люди и са особеннымъ напряженіемъ коекако и учини. Ту га Грцы пренуде, да остане у Акрополю, и остао є дотле, докъ ніе помоћу Французкогъ Адмірала Ріниі съ концемъ Маіа 1827. сва войска дозволеніе добила, да бы могла изъ Акрополя мирно изићи. Онда се онъ съ останцыма свога полка врати у Меѳану.

Премда є наскоро за тымъ Соборъ народній у Трезены нѣгове изящне заслуге со тымъ явно признао, што є нѣга писменно за правога и рођенога Грка пріиміо, и сваке почести народнѣ достойна обявіо, опетъ су сви поглавари оне войске, коя є у Акрополю затворена была, гледали, како бы сву кривицу, што се Акрополь морао предати, на Фабвіера бацыли. О томъ се онъ предъ владѣніемъ онога времена доста извиніо, но оно повѣреніе, у комъ є пре тога быо, ніе себи выше предобити могао. То се повѣреніе несрећнымъ предпріятіемъ на Островъ Схіо іоште выше умалило. Ту се онъ съ превеликомъ штетомъ морао у Марту 1828. у села Мастікска на южну страну Острова повући, и одъ туда се са останцыма свое войске преко Cvpe на Суву землю Морейску

повратити. Премъ да є Президенъ Каподістріа морао му све за право дати, што є годъ онъ радіо, опетъ узме Фабвіеръ свой одпустъ изъ Греціе у Іунію, и вратисе преко Тулона у Парізъ. У Нов. поће съ Француэкомъ Експедіціомъ и другій путь у Грецію, но сада се само о томъ бавіо, како бы Грчке войнике у регуларну войску преобразіо. Маршаллъ Мезонъ давао му є команду надъ едномъ Француэкомъ Регементомъ, коя є у Морей была ради сохраненія обще тишине и покоя у земли, но онъ ту непріими, но вратисе заедно съ Маршаломъ у Францію Іуніа Месеца, и ту буде опетъ као Полковникъ у Француэкой войсцы пріимлѣнъ.

Великодушно є свою заоставшу плату у Мореи, и свое участіе одъ морске добити, кое све износи на 250.000. франка женама и децы они Грка, кои су у рату за избавленіе Греціе погинули, поклоніо, ако є и самъ доста убогъ быо. У време Революціе у Іулію 1830. имао є онъ велико участіе и постао Шефомъ Національне гарде. Но у овомъ званію ніе дуго заостао. Видећи, да ново владѣніе непоступа онако, као што бы онъ желіо, узме свой одпустъ, и живи садъ уединенъ у Лоѳарінгіи кодъ свое матере.

ФУШЕЕ

Ерцогъ Отрантскій рођенъ л. 1763.

Онъ є было воспитанъ кодъ отаца Ораторіе, и мысліо є, као и нѣговъ отацъ Капетаномъ на мору быти. Но имаюћи слабъ составъ тѣла за морску службу продужи онъ науке у Парізу.

Окончавшій науке предавао є Меѳафvзіку, Фvзіку и Маѳематіку у Академіи Жуілской, Аррaской и Вандомской. По томъ се ожени, и живіо є као Адвокатъ у Нанту. Ту га л. 1792. избере отдѣліе долнѣга Лоара за члена у Національконвенту. Септ. 20. л. 1792. покажесе онъ првый путь у Парізкомъ Іакобінскомъ Клубу.

У Конвенту осудіо є онъ Краля на смрть тако, да се не бы о томъ народу ништа ни явило. Онъ є млого о воспитанію народнѣмъ радіо, и было у союзу съ Кондорсеомъ. Посланъ у Неверсъ и съ Коллот де Ербоа у Ліонъ л. 1793. морао є поступати онако, како є тела ужасна Сvстема оногъ времена, но опетъ є имао толико дерзновенія, да є явно говоріо противу общи доношенія, противу Анархіиски насилія, и грабленія. Вратившійсе у Парізъ буде изабранъ 4. Іан. 1804. за Президента у Іакобінскомъ клубу, но наскоро га обтужи Ро-

беспіеръ, противу чіегъ є тyранства онъ викао, да онъ гони Патріоте, и да є у поразумѣнію съ Арістократма. Зато буде онъ изъ Клуба изтеранъ. По паденію Робеспіерову чинило се, као да се онъ прелепіо оны, кои су умѣренно мыслили, но када є Республіка дошла у велику опасность, онда є онъ явно говоріо, да бы се предузела найстрожія средства революціе. Зато су Талліе и нѣгови содрузи 2. Апріла 1795. заискали, да бы се онъ затворіо. Но топрвъ онда, када су млоге новине, и млоги Департаменти, и власти зажелиле, да бы се онъ казніо, онда топрвъ Конвентъ 9. Avг. 1795. нареди, да бы се онъ као Террорістъ избацыо, и затворіо. Но, како што є 26. Окт. 1895. свима другима опроштено, тако є и онъ добіо свою слободу, и живіо после два лѣта самъ за себе.

Када є по томъ Барра 4. Септ. 1797. умѣренну страну надвладао, учини га Діректоріа посланникомъ кодъ Ціс Алпійске Републіке. Генералъ надъ Італіискомъ войскомъ Жубертъ быо є до садъ добаръ пріятель съ Фушеомъ, но када онъ ступи съ нимъ у союзъ противу Ревбеля, Мерленя, и други, онда га зовне Діректоріа натрагъ. Вративши се у Парізъ буде одъ новы Членова Діректоріе одъ Сія, Дыко, Гоія, и Муленя л. 1799. Міністромъ Поліціе у Републіки наречен.

У овомъ званію показао є онъ редка даровања, дерзновеніе, постоянство, и чрезвичайну

дѣятелность. Онъ уреди, да бы се забранила народня собранія. За то є на нѣга викао Клубъ Дыманажъ у Совѣту одъ 500. яко, но онъ є ишао своіомъ стазомъ крѣпко, и знао є све друге Клубе обуздати.

Када се Бонапарте поврати изъ Егупта, покаже му онъ велику услугу при заведенію Конзуларногъ владѣнія. Зато остане и подъ нимъ као Міністеръ Поліціе. Бранећи Роялісте, да имъ не бы Бонапарте досадіо, и страшећи нѣга разныма бунама, знао се онъ свима потребнымъ учинити. Но Бонапарте, комъ се Фушее ніе са свимъ допадао, заведе другу потайну Поліцію. Фушее доће у немилость, и буде у Сенатъ премештенъ. У Іулію л. 1804. родесе у народу буне, и Бонапарте буде пренућенъ, опетъ Фушеа Міністромъ Поліціе учинити. Нѣму се вовѣри надзираніе надъ тавницама. За то нѣга криве, што є Англійскій Капітенъ Врігтъ ту убіенъ. Шефомъ тайне Бонапартове Поліціе быо є Савари. Докъ є Наполеонъ изванъ царства быо, сохранявао є Фушее миръ и тишину у земли, и трудіосе выше пута дѣятелность Імператорову на внутреня дѣла државе обратити, но у томъ ніе могао успѣти.

Л. 1809. вовѣриму се и Міністеріа внутрени дѣла. Наскоро за тымъ постане Ерцогомъ Отрантскимъ. По томъ падне опетъ у немилость, што є у своmъ позиванію на Націоналну

Гарду ове рѣчи употребіо „Мы треба, да докажемо, да нама присутствіе Императорово ніе нуждно за узбити наше непріятелѣ“ У Іунію 1810 учини га Императоръ Гувернеромъ одъ Рима съ тымъ условіемъ, да бы онъ нѣму сва своя тайна писма предао. Но будући, да онъ то ни на кой начинъ ніе тео учинити, отера га онъ на нѣгову Сенаторію Ексвилу, на нѣгова добра.

У Іулію 1813 учини га Гувернеромъ одъ Илирiе, но рата ради буде онъ пренућенъ вратитисе у Францію. За тымъ га пошлѣ у Неаполь. По паденію Наполеонову дође онъ у Парізъ, а после се 'удали на своя добра. Ту су га незадоволни люди ради были у свакояке сплетке уплести, но ни су у томъ успѣли. Оно писмо, кое є онъ изъ свое крѣпости Феріера близу Паріза 25. Септ. 1814. нѣкомъ члену Віенскогъ Конгресса писао, содржава у себи на нѣкій начинъ, нѣгово політіческо вѣроисповѣданіе.

Када се Наполеонъ изъ Елбе у Францію повратіо, требало га є за нѣке рѣчи противу Краля изречене у затворъ метути, но онъ умакне нѣкимъ тайнымъ путемъ. Наполеонъ га таки зовне къ себи, но онъ се Поліцайне Міністеріе дотле ніе тео пріимити, докле га Наполеонъ ніе увѣріо о томъ, да су Аустріа и Англіа нѣговъ повратакъ одобриле. Но како онъ ясно разуме, да є Віенскій Конгрессъ нѣга као

прогнана прогласіо, предложи онъ Императору, да бы онъ, ако се съ прочимъ државама не бы могао смирити, таки одъ свега одустао, и у Сѣверну Америку побѣгао.

Подкрѣпленъ обштимъ мнѣніемъ рекне онъ искренно и мужественно Наполеону, да бы се онъ окануо Деспотізма, и да бы уважавао народню слободу. На нѣгово предложеніе склони се Императоръ после несрећне битке при Ватерло, и благодари на свему. Камере поставе Фушеа Президентомъ оногъ владѣнія, кое є за кратко време установлѣно. Онъ є настояо о томъ, да бы Наполеонъ колико пре отишао. Онъ є одъ едне стране уговарао съ Союзницыма, а одъ друге одолѣо мнѣнію Карнотову и други нѣки, кои су на то ишли, да бы садъ у оваковой опасности требало све, и самый градъ Парізъ жертвовати. Испрва ніе онъ радъ быо, да бы се Лудвігъ XVIII. на престолъ повратіо. Но када се Парізъ преда, зовне га Лудвігъ XVIII. къ себи у Сент-Денісъ, и учини своимъ Міністромъ Поліціе.

У овомъ званію преда онъ кралю два извѣстія, коя є Хыетъ сочиніо о томъ, у каквомъ се сада положенію наоди Франціа, коя су тако дерзновена была, да су се све Партае на нѣга ополчиле. Онъ є совѣтовао то, да бы се свима опростило. То се ніе послушало. Онъ є морао подписати онай Маніфестъ Лудвіга XVIII. одъ 24. Іуліа 1815. коимъ се млогіи као изда-

тели Државе одъ амнестіе изузимаю. Наскоро одолѣ страна Прінцева Міністеріи, и Фушее узме у Септ. 1815. свой одпустъ изъ Міністеріе.

Департаментъ Сеінскій избере га одъ свое стране за Депутірца у Камеры, но злоба Роялі-ста недозволи му, да бы у ню ушао. По томъ га пошлѣ Краљ као свога посланника къ двору Саксонскомъ. Но онай законъ, кои є 12. Ian. 1816 уведенъ, да сви они, кои су Лудвіга XVI. на смрть осудили, и одъ Наполеона после нѣгова повратка изъ Елбе службу пріими-ли, изъ Франціе прогнани, и сва она добра, коя су одъ Наполеона на даръ добили, изгуби-ти имаю, тицао се и Фушеа.

За тымъ є онъ са своіомъ фамиліомъ жи-віо найпре у Прагу, после у Лінцу, и умро у Тріесту 26. Дек. 1820. На лицу му се видила бистрота ума, и крѣпка воля. Быо є просте величине, постояна здравля. У говору имао є гласъ Шупаль, бесѣду опредѣлену, и живу. У одѣлу быо є простъ, и природы сходанъ.

ПОЦЦО ды БОРГО

Графъ и Посланникъ Росiискiй у Англiи рођенъ 1768.

Онъ є сынъ убожны родителя изъ Алале мале Варошице у Корзiки, кои доводе свое порођенѣ одъ нѣке благородне фамiлiе, коя є iоште у 12. вѣку градиħъ Монтiхи, а по томъ село Поццо ды Борго, кое сада са свимъ у развалина лежи, обитавала.

Онда є онъ быо Адвокатъ и Генерал-Прокураторъ, када є за свою приверженость къ Французкой Республiки л. 1791. као Депутiрацъ одъ Азакчiо у законодателный народный Соборъ изабранъ быо.

Аvг. 10. л. 1792. вратисе у Корзiку, и сдружи се съ Генераломъ Паоли, кои є намѣравао овай островъ подъ покровителствомъ Англiискимъ независимъ учинити. Одъ ово доба започеласе мрзость, злоба, и страшно гоненiе између ове две фамiлiе Паоли, и Бонопарте. Л. 1794. постане онъ Презiдентомъ подъ Вiцекралѣмъ Елiотомъ државногъ Совѣта, а по томъ државнымъ Секретаромъ.

Видећи, да на нѣга они градови, кои су Французма привержени, мрзе, удалисе одъ туда и одплови у Англiю, у Лондону живећи 18. месецы сдружисе съ нѣкимъ Француз-

кимъ смігрантіма, и упустисе съ ньима у нѣка тайна дѣла. Л. 1798 быо є у Віены, када є Суваровъ противу Франціе пошао. Одећи по Нѣмецкой и по Італіи трудіосе све на страну ове коаліціе обратити. Но Франціа и Бонопарте одерже побѣду, и Поццо ды Борго ступи као државный Совѣтникъ у Россіиску службу 1802. Одправляюћи разна Діпломятіческа дѣла дође после битке Іенске у Віену, трудећи се о томъ, да бы како Аустрію у коаліцію превукао. После мира Тілзітскогъ видећи, колико Александеръ уважава Наполеона, заиште свой одпустъ, и получи дозволеніе, да може путовати. Л. 1808 и 1809. живіо є у Віены, и у рату противу Франціе као Діпломатъ быо є Аустріи одъ велике ползе. Зато є Наполеонъ после учинѣногъ мира искао, да бы му се Поццо ды Борго предао, но то Імператоръ Францъ недопусти.

После оде онъ у Константінополь, и Сѵрію, и преко Смѵрне и Малте вратисе у Окт. 1810. у Англію, и ту найпаче за свою злобу противу Наполеона удобну прилику кодъ Маркія Велеслея нађе. Када Наполеонъ л. 1812. продре у средину одъ Россіе помогне онъ, те се учини Алліанціа између Россіе и Англіе. Съ концемъ овогъ рата добіе іоште веће повѣреніе у Александра, ишао є у Штоколмъ, и ту Шведскогъ Кронпрінца у союзъ съ Россіомъ противу Франціе превукао.

У Калішу, кажу, да є онъ найпаче Александра, кои є къ миру склонъ быо, на то наговоріо, да бы онъ садъ све народе противу Наполеона подигао, и раздражіо, нѣга са свимъ упропастіо, и сотимъ славу Россіе возвисіо. После Бауценска сраженія оде онъ у Штралсундъ, куда є Крон Прінцъ Шведскій дошао быо, ту нѣга орабри, и доведе нѣга и Мороа къ военномъ Конгрессу у Трахенбергъ. Ту се одъ три найвећа непріятеля Наполеонова одъ Мороа, Бернадота, и Поццо ды Борго начини планъ, како треба противу Франціе воевати.

Када изтече време премирія и Аустріа у Алліанцію ступи, постане онъ Генералмаіоромъ, и буде у званію Коммессара къ войсцы Шведскогъ Крон-Прінца посланъ. После сраженія Лаіпцігскогъ, када Шведскій Крон-Прінцъ са своіомъ войскомъ оде на Олштаінъ, онда є Поццо позванъ быо у Франкфуртъ на Маіны. После оде онъ у Лондонъ, и ту Лорда Кастлереага преломи къ тому, да бы онъ дошао у главный квартіръ союзника у Баденъ разговора ради съ Монарсима. Одъ садъ се онъ еднако око Александра наодіо, быо тога мнѣнія, да се не бы учиніо миръ у Шатілону, и совѣтовао, да бы требало, да сви у гомилы сложно ударе на Парізъ, будући, да му є то Талѣрандъ и проча незадоволна страна тако обявила.

Тако се заключи Трактатъ Шомонтскій. Када уђу союзницы у Парізъ, био є онъ као Коммессаръ Россіискогъ владѣнія членомъ Француzкогъ правленія, и у то є време задержао у томъ Александра, да не бы по своіой послѣдньой жели свое великодушіе спрама Наполеона и нѣгова владѣнія указао. По томъ изиђе она славна Прокламаціа, да се выше съ Наполеономъ и съ нѣговомъ фамиліомъ нема разговарати. Тако є Поццо достигао оно намѣреніе у своmъ животу, кое є съ тако великимъ отмащеніемъ желіо.

Онъ є довео Лудвіга XVIII. изъ Англіе у Францію, и доказао му, да бы нуждно было Франціи слободніе владѣніе дати. Садъ постане онъ Россіискимъ Посланикомъ у Франціи. По томъ є у Віену на Конференцію, позванъ быо.

Када стигне гласъ, да є Наполеонъ изъ Елбе у Францію дошао, потрудисе онъ о новой коаліціи, и оде као Россіискій Коммессаръ къ соединѣной Англіиско-Прайзкой войсцы. После сраженія одъ Ватерло, у комъ є онъ ранѣнъ быо, нареди онъ, да бы Россіиска войска тамо што скоріе стигла.

Када се Бурбонцы у Францію поврате, желіо є Талѣрандъ, да бы онъ у Францzузку службу стао, Міністромъ дѣла внутренни быо, и достойнство Пера пріиміо, но къ тому несоизволи Александеръ. Онъ остане у Франціи

као Россіискій посланикъ, и добіе налогъ, да подпомаже Француzко владѣніе у ономъ, што бы му на праву ползу было. Изъ тога узрока є онъ противу волѣ Камере оне наредбе, коесу Деказъ и Рішеліи подъ 5. Септ. 1815. предложили, лмчно кодъ Лудвіга XVIII. подкреплявао. Л. 1817. учини га нѣговъ Императоръ Генераллаітенантомъ и Графомъ.

Као Посланникъ быо є участникомъ свію важны дѣла. Быо є на Конгрессу у Вероны, и како се види, онъ є л. 1823. када се питало, были Франція съ оружіемъ у Шпаніи інтервеніірала, да се то учини, докончао. Оде у Окт. 1823. самъ лично у Мадрітъ, и ту Кралю Фердінанду предложи она основанія, изъ кои є Конгрессъ у Вероны Шпанску Революцію сматрао.

Одъ како є Императоръ Ніколай на престолъ ступіо, искусіо є онъ выше пута, да се нѣгове важне заслуге отлично признаю и уважаваю. Знаюћи добро обстоятелства Франціе негодовао є онъ, што є Полінякъ првымъ Міністромъ учиићнъ, а іоште већма му є неповолна была Революція Іуліа месеца.

Самовидецъ ове Революціе быо є тога мнѣнія, да бы требало Домъ Орлеанскій, ако се онъ на престолу Француzкомъ обдржи, безъ нарушенія Европейскогъ союза подпомоћи, и

остане као Посланникъ Россiискiй при Двору Краля Лудвiга Фiлiппа. Када после паденiя Варшаве народъ Францускiй свою мрзость противу Россiе тымъ покаже, што се гомилама предъ нѣговомъ палатомъ скупи, буде онъ у Марту 1832. у Петерсбургъ позванъ.

Враћаюћисе опетъ у Парiзъ на свое прво мѣсто удари преко Лондона, може быти зато, да бы разабрао, шта мысли Англiiскiй Кабiнетъ, у призренiю распре Белгiиске, и Оландiиске, и у призренiю восточны дѣла, и да настои о томъ како да се не бы союзила Англiа съ Францiомъ.

По томъ доће у Парiзъ, и съ Францускомъ Мiнiстерiомъ имао є расправляти, не само распре Полске и Белгiиске, но и распре Турске съ Егvптомъ, а найпосле и то, кому принадлежи у Португалiи право наслѣдiя. Доста су му ту немирни полскiи Емiгранти своимъ факцiама затрудненiя правили. Када є Пеел-Велiнгтонова Мiнiстерiя Торiиску Сvстему обновити и укрѣпити намѣравала, онда є Россiискiй Кабiнетъ нашао за добро, ово намѣреніе чрезъ такова посланника, кои є као вештый Дiпломатъ на гласу, подпомоћи. За то се онъ л. 1835. за ово важно званіе одреди где се и данасъ наоди. Онъ има у Корзiки велика притяжанiя. На свомъ тамошнѣмъ добру Пруно-

дао є л. 1829. подъ руководствомъ нѣкога Грка Палсолога примѣрно земледѣліе завести.

МІХАИЛЪ ШПЕРАНСКІЙ

Імператоро-Россіискій Тайный Совѣтникъ и Графъ роѣенъ л. 1771.

Онъ се родіо у Гурберніи Владимірской и быо сынъ нѣкогъ свещенника. Найпре се учіо у нѣкой Семінаріи, а докончао свое науке у Дуовной Академіи у Петерсбургу. Ту у математіки толико успѣ, да свога 21. лѣта Профессоромъ Маѳематіке и Фузіке постане. Л. 1797. остави свою службу Професссорску, и л. 1801. буде наименованъ Држанымъ Секретаромъ у држанномъ Совѣту. Найважнія писанія држана у то време есу дѣло нѣгова пера. На годину за тымъ буде му наложено, да бы онъ подъ руководствомъ Графа Кочѳбеа уредіо Міністерію внутрени дѣла, и ту онъ уреди тако, да є прочимъ Міністеріяма за образъ служила. Л. 1808. буде му вручена законодателна Комміссіа, и онъ у той све, што се пре колебало, ясно опредѣли, и точно утврди.

Те године постане содругомъ Міністра Правде, и нѣму се преда цѣло правленіе Фін-

ланда, вр'овно правленіе Универзітета Абовскогъ. Найпосле му се и то наложи, да бы у Школама Россіискога Клира болю уредбу увео. На нѣгово предложеніе поправисе ту начинъ предаваня, и Школске се Фунданціе умложе знатно.

По томъ се одъ нѣга заиште и то, да бы предложіо нову Сѵстему у Фінанціама, како бы се на ново уредіо Державный Совѣтъ, и како бы се све Міністеріе вообште болѣ уредиле. Нѣговъ предложеный планъ у томъ буде пресмотренъ и одобренъ, и тай л. 1810. изиђе на свѣтъ. По нѣгову се Плану соединяваю све гране выше Адміністраціе у Державномъ Совѣту, у комъ є Шперанскій као Державный Секретаръ све руководствовао. Тако се постиђи може, како є онъ толика силна дѣла могао ко концу привести. Непрођу ни два лѣта, и онъ уреди Сѵстему Контрібуціе, пресмотри бугдетъ, заведе Фунданцію ко умаленію папірна новца, постави нѣку часть папірногъ новца изванъ теченія, уреди нову Сѵстему у новцыма, изда нове таріфе, и найпосле предложи свой планъ ко реорганізаціи Сената. Онъ нареди и то, да бы се Гражданскіи закони поправили, и већ є печатанѣ троговачки и кріміналны закона почело добро напредовати.

Тако вѣрно служећи постане л. 1809. державнымъ, а л. 1812. тайнымъ Совѣтникомъ, и добіе орденъ Александра Невскогъ. Никада

ніе было Државногъ Секретара, кои бы толико повѣреніе имао, и кои бы тако неограниченный приступъ къ своме Монарху имао, као онъ одъ л. 1808. до л. 1812. У кое є доба онъ све выше и выше у своме труду напредовао, навукласе страшна буря надъ нѣговомъ главомъ. На еданъ путь почну одъ свію страна на нѣга викати, да онъ нѣке новости заводи, не пазећи ни на свойства нѣговы новы заведенія, ни на то, да су такова нужна. Безъ подпоре и безъ имѣнія, познаваюћи болма вещи, нежели люде, остане онъ у ово бурно време самъ на полю сраженія.

Садъ се рать почне преближавати къ Россіискимъ границама. Доће нужда обште повѣреніе укрѣпити, и повређене користи умирити. Готови новцы буду потребни. Сва предложенія о томъ, како бы се новцы добили, испала су на то, да се Шперанскій мора одъ правленія Фінанціе удалити.

У Марту 1812. буде онъ око поноћи у нѣку кибитку баченъ, и найпречимъ путемъ у Новгородъ 240 миля одъ Петерсбурга однешенъ. Простота на нѣга почне роптати, да є онъ Издатель отечества. Сирома Шперанскій нити є могао, нити се смео бранити. Подъ видомъ, као да приближеніе Французко могло бы му опасно быти, удалега по томъ у Пермъ 1410 версты одъ Москве. Ту се наодіо у великой оскудости, но нѣгово лично уваженіе

было є толико, да є владѣніе таки, какое онѣговой нищеты извѣщено, нѣму знатну пензію одредило. После два лѣта буде му дозволѣно на нѣкомъ маломъ добарцу 180 врсты одъ Резіденціе живити. Ту се онъ бавіо земледѣліемъ, и воспитаніемъ свое ћери, и о наукама. Нечаяно буде по томъ позванъ натрагъ у државну службу, постане найпре Гувернеромъ Провінціе Пеизе, а л. 1819 Генералнымъ Гувернеромъ одъ Сіберіе. Две године проведе ту у несноснымъ теготама, путујући свуда по овой земли. После предложи владѣнію планъ, како бы требало овомъ Земліомъ управляти. Ту є имао призрѣніе, како на дивіега ловца, тако и на міліоне имућя трговца, нити є ту кою классу живући люди заборавіо.

Слава нѣговы заслуга ишла є предъ нимъ, када є онъ у Марту 1821. после деветолѣтногъ отсутствія са своимъ новымъ планомъ у Петерсбургъ дошао. Одъ Императора наймилостивіе пріимлѣнъ постане членомъ Државногъ Совѣта. Садъ онъ продужава у другомъ сѣченію она дѣла, коя є л. 1810. започео, о грађанскимъ законма, одъ кои є л. 1827 прву часть окончао. Личность нѣгова свакога къ себи привлачи. Онъ принадлежи у число оны люди, кое никада заборавити неможемо, ако смо и само еданъ путь видили. На лицу нѣгову, чини намъ се, као, да читамо сва нѣгова приключенія, и

нѣгову політіческу дѣятелность, и превыспренный духъ. Преставіосе у Петерсбургу 1839. на велику жалость цѣле Россіе.

КНЯЗЪ БЛЫХЕРЪ

одъ Валштата, роѣенъ л. 1742.

Блыхеръ отъ Лебрехтъ быо є изъ дома Гроссенрензова у Мекленбургу и родіо се у Роштоку. Нѣговъ отацъ, кои є быо Ритмайсторъ у Хессенкласселской службы, пошлѣ га нѣгове 14. године на островъ Рыгенъ. Ту види Шведске Узаре и зажели солдатомъ быти. Родители и сродницы отвраћали су га, одъ тогъ, но всуе, онъ стане у нѣку Шведску узарску Регементу. Прву войну почне противу Прайза, и падне у робство оной истой Регементи узарской, коіомъ є после тако славно управляо. Шефъ ове Регементе полковникъ отъ Беллінгъ склони га, да бы пріиміо Прайзку службу. Учине промену са Шведима, и онъ остане као Лаітнантъ у овой Регементы. Уврећенъ, што є у нѣкой прилики претеріранъ, узме као Рітмайсторъ свой одпустъ, предасе на Економію, постане совѣтникомъ Економіе, и добрымъ домостроеніемъ и прилѣжаніемъ купи себи єдно село.

По смрти Фрідріка II. стане опетъ као Маіоръ у свою Регементу. Као Полковникъ воевао є л. 1793 — 1794. на Райны отлично. После оне за нѣга славне битке 18. Сеп. при Лаѵштату доѣе као Генералмаіоръ къ войсцы на долньой Райны. У рату одъ л. 1806. было є у битки при Ауерштету 14. Окт. за тымъ поѣе са своимъ своіомъ Кавалеріомъ за Княземъ Оенлое у Померанію. Но измеѣу обоице было є толико растояніе, да бы онъ и даню и ноћу, еднако трчатн морао, да бы се съ нимъ соединити могло. Кое ніе было могуће. Зато се Оенлое морао при Пренлавы Французима предати. Одсѣченъ одъ Штетіна обратисе Блыхеръ ко Мекленбургу и соединисе при Дамбеку са войскомъ Ерцога Ваімарскогъ, но сва є тако уморена была, да се съ ньомъ ништа предпріяти ніе могло. Имаюћи съ лѣве стране Мырата, съ предъ Бернадота, а съ десне Маршала Султа, буде пренуѣенъ укопатисе близу Траве, да бы тако какогодъ ова три Французка войнства одъ Одре одбіо. По томъ уѣе у предѣле слободногъ града Лыбека. Овай градъ, когъ є онъ нѣколико утврдіо было, узму превозможныма силама Французи наступомъ. Съ малымъ числомъ свое войске утече онъ изъ града, и ненадаюћисе ни одкудъ помоћи, предасе Французима у Раткавы 6. Ноем. съ тымъ условіемъ, да бы се у Капітулаціи и то ставило, да га є самъ Бернадоте, понудіо, и да є

онъ ту само зато пріиміо, што се и ране и муніције са свимъ лишавао.

Не буде дуго у робству, но променисе за Французкогъ Генерала Віктора. Вратисе у Кенігсбергъ, и таки буде съ своимъ хоромъ на лађяма посланъ у Шведску Померанію, да бы са Шведима, браніо Штралсундъ. После Тілзітскога мира радіо є у Кенігсбергу и Берліну као членъ военногъ Совѣта. За тымъ добіе Команду у Помераніи. После тога по налогу Наполеонову буде са млогима знатныма, и за државу важнымъ лицама у миръ положенъ.

Л. 1812. у рату противу Россіе ніе онъ было участникомъ у Прайзкомъ спомагателномъ хору. Но када по томъ и Прайзка устане противу свога угнѣтателя Наполеона, онда и овай старацъ одъ 70. лѣта скочи на ноге, као младићъ. Онъ получи команду надъ Прайзима, и надъ онымъ Россіискимъ хоромъ, коимъ є управляо Генераломъ Вінцінгероде. Нѣгово мужесгво при Лыцену 2. Маіа 1813. награди Александеръ Орденомъ Светогъ Георгіа. Дани при Бауцену и Ханавы были су за нѣга славни. Было побѣдитель при Кацбаху и Лаіпцігу. Побѣдившій Магдоналда очистіо є са свимъ Шлезію одъ непріятеля и зато се нѣгова войска прозвала Шлезкомъ. Никако ніе могао Наполеонъ овогъ старогъ Узарскогъ Генерала, зовући га тако, у своимъ побѣдама уздржати. Окт. 3. пређе онъ кодъ Вартенбурга Елбу, и

овымъ рабрымъ предпріятіемъ помогне великой Бемской войсцы подъ Шварценбергомъ, и сѣверной подъ Шведскимъ Кронпрінцемъ, те су оне могле болѣ напредовати. Садъ се приближе велики дани одъ Лаіпціга. Окт. 16. порази онъ при Мекерну Маршала Мармонта и уђе у предградія одъ Лаіпціга. У союзу са Кроинрінцемъ Шведскимъ порази онъ непріятеля и 19. Окт. утрче нѣгови войницы први у Лаіпцігъ. За нѣгову особенну скорость и начинъ нападенія прозову га таки у почетку овога рата Маршаломъ Напредъ. А сада су га сви Нѣмецки народи тако звали.

Іан. 1. л. 1814. пређе онъ са своіомъ войскомъ, коя є садъ два Прајзка, два Россіиска, едно Хессенкеко и едно смѣшано отдѣліе имала, при Каубы преко Райне, 17. уђе у Нансы, порази Французе 1. Фevр. при Ларотіеру и упутисе къ Парізу. Ако є по томъ нѣгову раздѣленну войску Наполеонъ после и узбіо быо, опетъ се онъ доста съ повеликомъ штетомъ срећно могао повратити до Шалона. При Соазону пређе преко Есне, соединисе са сѣверномъ войскомъ, побѣди 9. Марта при Лаоиу, и продре у союзу са Шварценбергомъ къ Парізу. Дань при Монтмартру увѣнча славу нѣгову, и 31. Марта ступи онъ у престолный градъ Парізъ. За спомен битке при Валштату наименуе га Краль Княземъ отъ Валштата, и да му соразмѣрно ущедреніе.

У Англіи, кудъ є са союженымъ Владѣтелма ишао, пріиміо га є народъ Англіискій са восхищеніемъ. Універзітетъ Оксфортскій учини га торжественно Докторомъ права. По томъ є живіо на своимъ добрама у Шлезіи на миру до л. 1815.

Садъ пріими опетъ Команду и поспѣши са своіомъ войскомъ у Нидерландъ. Іуніа 15. удари Наполеонъ на нѣга са своіомъ силомъ порази га, онъ падне подъ свогъ убіеногъ коня, и мало што ніе свою слободу и свой животъ изгубіо. После овогъ несрећногъ, но достохвалногъ дана появи се онъ и нѣгова войска у првой славы. У найнужніемъ магновенію приспе онъ у сраженіе 18. Іуніа, узме Наполеона и са стране и съ леђя, и у союзу са Велінгтономъ добію славну и безсмертну побѣду при Беллалліансу, или Ватерло. Онъ непрестане на премиріе, пренуди Парізъ ко предаи, и када су и другій путь Парізъ освоили, противіо се онъ тому, да бы требало Парізъ, као пре поштедити.

За награду овы нѣговы новы заслуга, будући, да є сва достойнства и све ордене имао, даровао му є Краль новый, и само за нѣга измышленый орденъ, златный крстъ, кои су златне луче окружавале. После Парізкогъ мира, вратіосе опетъ на своя добра. На дань битке при Кацбаху 26. Авг. 1819. іоште за нѣгова живота воздвигли су у Роштоку нѣгову мѣсту

рожденія нѣгови сограђани изъ Мекленбурга на повелѣніе тамошни чинова прославленному Витезу одъ Шадова у Берліну начинѣный паметникъ, кое є у Нѣмецкой редка почесть. Онъ се состои изъ Колосалне одъ туча сливене штатуе на превысокомъ подножію одъ лѣпо углађеногъ камена, а нѣка Депутаціа овы чинова предала му є на овай случай сливену медалю.

Онъ се преставіо 12. Септ. 1819. у Шлезіи на свомъ добру Крібловцу пожившій готово пуни 77. година свогъ витежкогъ живота. Ніе дуго боловао. Краль му є дао у Берліну подићи 12. стопа высоку штатуу, кою є Раіхъ моделірао, и кою су Леквінъ и Раізінгеръ одъ туча, слили, на 14. стопа высокомъ подножію 18. Іуніа 1826. У Бреславіи су му подигли штатуу одъ Рауха 1827.

АЛЕКСАНДЕРЪ

Імператоръ Россійскій рођенъ 23. Дек. л. 1777.

Онъ є ступіо на престолъ по смрти свога оца Імператора Павла 24. Марта 1801. и вѣнчанъ за Імператора у Москвы 27. Септ. 1801.

Ступіо є у бракъ 9. Окт. 1793 са Елісаветомъ трећомъ ћерю Карла Лудвіга наслѣдственнога Прінца Баденскога, а преставіо се 1. Дек. 1825.

Овай Монархъ, одкакое ступіо на Престолъ, кои є случай Клопштокъ своіомъ Одомъ на Уманітетъ прославіо, ако є и имао неограниченну власть у рукама, царствовао є по законма, и єдинственно се трудіо, како бы само на човеколюбію себи престолъ сазидао. О нѣгову воспитанію отацъ му ніе имао ни најманѣгъ участія. То су само нѣгова баба Імператріца Екатеріна II. и Полковникъ Лахарпъ управляли. Нѣгова мати Маріа ћи Ерцога Evгеніа Віртембергскога сву є нѣгову любовь, и повѣреніе имала. Лахарпъ га є наставляо по мудрымъ основаніяма свога просвећеннога временна. Любкость, и човеколюбіе облагорођаваласу серце овогъ сѣверногъ Телемаха. Нѣговъ вер'овный Хофмајсторъ Графъ Ніколај Солтіковъ упућенъ є быо одъ Екатеріне, да се не бы великій Князъ у Поезіи, и у Музіки наставляо, будући да се на то млого времена губи, докъ се до нѣкога совершенства дође. Професоръ Крафтъ учіо га є Експеріментална Фvзіки, а Палласъ за нѣко време Ботаніки. Владѣніе Александрово можесе на три періода раздѣлити.

1. Мирный. Овай є единственно тежіо тамо, како бы се намѣренія Петра Великога, и

Екатеріне II. што се внутренѣ землѣ каса, ко концу привела.

2. Военный, коимъ є ратующи съ Францiомъ, Шведскомъ, Турскомъ, и Перзiомъ одъ л. 1805. до 1814. развio Россiиску военну Силу, и духъ народа.

3. Политическiй кои є основао на искуству, и плоду одъ прва два перiода, произвео планъ Петра Великога и доказао, да є оно истина, што є Петръ Великiй пре сто година, када є Шведску Флоту л. 1714. при А'ландскимъ Островма побѣдio, изрекао „Природа є само едну Россiю создала, и она нетреба, да има себиравна“

У сва три ова Перiода владао є онъ умѣренно, прилѣжно, и неутрудно непосредственнымъ своимъ личнымъ руководствомъ, и своомъ умилномъ личностiю плѣнio є серца свiю народа.

Своiомъ дѣятелностiю обузимао є све, што се годъ благостоянiя царства тицало, мудро и са жаромъ. Чувствующи вышняя, и небесная првый є онъ пунъ благоговѣйны чувствованiя о союзу свiю Хрiстiански Владѣтеля мыслити почео. Нѣговой благой, и смиреной души мила су была сва велика чувствованiя. Найважнiя нѣгова дѣла, као владѣтеля, была су слѣдующя: Онъ є основао разумно изображенiе, и просвѣщенiе свога народа; онъ є внутренѣ правленiе болѣ уредio; на примѣръ, Се-

натъ указомъ одъ 1802. Державный Совѣтъ, и Міністерію одъ петъ отдѣленія указомъ одъ 1810. и правленіе у Губерніяма; онъ є занатыма дао слободу; онъ є трговину Россіе по цѣломъ свѣту распространіо, онъ є войнство возвео на онай степенъ совершенства, на комъ пре ника-да ніе было; онъ є у своmъ народу развіо чув-ство єдинства, рабрости, и Патріотізма славно; онъ є свуда човека, као човека честовао; онъ є на конецъ дао Россіи средоточіе у Політіче-скомъ Европейскомъ поредку, и одъ части у Азіи. И то се може дрзновенно рећи, да у Россіи одъ времена Александра I. у вышимъ чиновма и при Двору, штосе тиче вкуса, и про-свѣщенія, и числа умны, славны, и проницател-ны людій Россіа ни едной другой Европейской державы неуступа. Императора су обично окружавали, или рођени Русси, као Генералъ Ермаловъ, Волконскій, Аракчеевъ, Дибичь и другіи, или странніи, изпрва нѣкіи Грцы, а по томъ одъ л. 7. до 12. Французкій посланникъ Графъ Куленкуртъ.

Ако ћемо поособъ изчислити све оно, што є учиніо, или дао учинити, то треба опомену-ти нѣгове велике труде и подвиге о изображе-нію єзыка и літературе Славенски народа, чимъ є свойствено и орігінално славенски на-рода изображеніе, као што є Нѣмецко приуго-товіо. Онъ є основао 7. Универзітета у Дорпа-ту, Казану, Харкову, Москвы, Вілны, Варшавы

и Сент-Петербургу. 204. Гимназіе, и Семінаріе за учителѣ, и 2000. маньи окружны школа народны. У Одессы завео є Лицеумъ ради изображенія, и просвѣщенія юности.

Указомъ одъ л. 1817. обећао є Еврейма, кои бы у вѣру Христіанску прешли, знатне милости. Ради печатаня важны дѣла, као што є путешествіе Крузенштерново, и историа Россіиска Карамзінова опредѣліо є знатне сумме новаца. Заслужене ученне люде, и у земли, и изванъ землѣ награђавао є царски. Онъ є купіо редка собранія, као што є Лодерово Анаѳоміческо собраніе, Форштерова мінералнa сокровишта, Княгинъ Іаблоновске Кабінетъ, Хоболдову Іурідіческу Бібліоѳеку. Л. 1818. позвао є изъ Паріза два оріенталіста, да бы се одъ ньи Россіани Ерменскомъ, Перзіискомъ, Арабскомъ, и Турскомъ єзыку научили. Да бы млади Русси у изображенію выше успѣли, дозволіо є ньима по странымъ држава ма путовати. Изъ овы причина гледао є поданнике одъ сами благородны Земледржаца, одъ Бояра, и старости ослободити, но не силомъ, но благимъ образомъ, и своимъ примѣромъ. Одъ л. 1816. несталое робства у Естѳланду, у Ліфланду, и Курланду, и онъ є обявіо, да када кому своя Камерална добра покланя, люде на ньима непокланя. Онъ є забраніо у новинама објављавати, да се люди продаю, и дозволіо општинама, кое су пре, као робови Канцлера Ро-

мянцова были, да бы се одъ свогъ земалскога господина одкупити могли. Равнымъ начиномъ желіо є онъ одъ све свое душе своимъ народу добро уређене грађанске законе дати, но къ тому су млога друга предуготовленія потребна была. Када су кога кнутомъ били, было є обично и ноздрве разсећи, и жигосати га. То є онъ забраніо. Укинуо є и оно тайно судилище, кое є найпаче політіческе преступнике судило, и ньи главу, жећу, и другимъ начиномъ, обаче безъ тѣлесны мука ко признанію пренуђавало- Къ тому є Гувернере у злоупотребленію свое власти удобнымъ законыма ограничіо.

Благородни су имали то преимущество, да се ньина наслѣдственна добра ни у каквомъ случаю као казнь преступленія одъ ньи одузети ни су могла. Онъ є то учиніо общимъ закономъ за све свое поданнике.

Да бы се у царству подигле терговине и мануфактуре завео є пристойне мыте (Dreyßigſt) поправіо новце, завео Фондъ ко умаленію државны дугова, подигао народню банку, завео торге у Макарієву између Оке и Волге и у Варшавы, поправіо по царству путове и канале, дозволіо у Одессы слободно пристанище. Такосу се подигле у Россіи фабріке, и Енглеске вещи найпаче вунене узбиле.

Сва внѣшня політіка, млога путешествія око землѣ, посолство у Перзію, у комъ се онай

са плановы Наполеоновы противу Индіе и Персіе вѣдомый Французъ Гарданъ наодіо, посолство у Кохінхіну и Киву, союзъ са союжены државама, са Бразіліомъ и Шпаніомъ, трговачки уговори са Турскомъ, населеніе на сѣверне Америке западнѣмь приморію. Све ово показуе быстрый взоръ Россійскога Кабінета у призрѣнію трговине цѣлога Свѣта.

Да є онъ на овакове мысли дошао, поводъ су была нѣгова путешествія по страннымъ државама, найпаче нѣгово кратко бавленѣ у Англіи, нѣгово обращеніе са просвѣщеннымъ, и искуснымъ мужевма и женама, и често путованѣ по внутренымъ Провінціама свога царства. Свуда є онъ као и предъ своіомъ войскомъ бодро пазіо на све, што бы народу на ползу быти могло. У Історіи Россіискога Войнства чини миръ Тілзітскій л. 1807. Епоху. Овай миръ дао є Александру прилику освоити л. 1809. Фінландію, и прибавити л. 1812. два Крака на усћу Дунава, а међу тымъ добіо є и време нѣке недостатке у своемъ войнству исправити. Одъ то доба за кратко време довео є онъ свое войнство, што се каса одѣла, искуства и поредка, до тога совершенства, да су се тому стране државе дивиле. Онъ є самъ у свему радіо, и зато му є народъ, видећи нѣгова човеколюбива намѣренія, толико привержанъ быо. То є онъ искусіо у време бѣде и

напасти, и со тымъ доказао, да є достоянъ быти Владѣтелѣмъ великогъ и раброгъ народа.

Када є было време дѣйствовати, дѣйствовао є постоянымъ духомъ. Онъ се никада ніе предао малодушію, кое уступа, и ништа предпріяти несме. Тымъ є осуетіо све планове Наполеонове у Москвы. Онъ се обрекао своме народу, да се съ Наполеономъ мирити неће дотле, докле се еданъ оружанъ непріятель у земли наодіо буде.

Каква є дѣятелность у войнству быти морала, показало є л. 1813. када є оно у Нѣмецку ступило, и л. 1815. када є оно са 300.000 людіи и 2000. топова противу Франціе пошло.

Сву політіку Александрову одушевлявао є мирный, благоговѣйный, и побожный духъ. Нѣгово лично пріятелство съ Кралѣмъ Прайзкимъ Фрідріхомъ Вілелмомъ III, кое є л. 1805. на гробу Фрідріха II. торжественно заключено, имало є велика слѣдствія. Высоке добродѣтели безсмртне Кралице Луізе сожавале су ово пріятелство. Серце Александрово знало є найчистіимъ почитаніемъ уважавати, што є где изредно видіо, но при свему томъ никада ніе душа нѣгова ползу Россіе изпредъ очію сметнула.

Удивляваюћи се славнымъ свойствама Наполеоновыма соединіо се онъ съ нимъ, мислећи у союзу съ Императоромъ Францускимъ судбу Европе лакше расправити. Они се оба

у Ерфурту лично састану у Септ. 1808. Ту опази Александеръ, да овай властолюбивый Завоеватель нѣга у нѣка політіческа противословія заплести, и нѣму законе прописивати намѣравао, кои бы нѣгову царству убиточни быти могли, и обдержи мужественно свою независимость. При састанку у Або л. 1812. союзи се са Шведскимъ Прінцемъ, а Маіа л. 1812. учини миръ у Букурешту съ Турцыма.

Война л. 1812 показала є Політіку нѣгову, као одъ Божіе и благоговѣйне стране. То сведоче явно сва нѣгова державна писанія. Та політіка наскоро се почне простирати на сву Evропу. Знатно є оно обявленіе Александрово изъ Варшаве одъ 10. Фevр. 1813. кое є управлѣно было на све народе Evропейске. Оно сведочи, да є у Россіи обшта желя свію народа познана. Зато оно говори ясно, вразумително, и силно.

Іоште торжественніе обрекло є оно позиваніе, кое є изъ Каліша 25. Марта 1813. у име Александрово и нѣговы союзника издано и кое Нѣмцыма обриче ново правленіе, кое ће се на правды, свободы, безопасности, съ пристойномъ Конштітуціомъ оснивати. Вообште сва державна писанія Александрова соединяваю у себи са Превыспреннымъ штіломъ востока Evропейско Хрістіанско изображеніе. Найважнія писанія, коя се цѣле Evропе касаю, печатана су у придворнымъ Петерсбургскимъ новинама,

као онай знатный Манїфестъ одъ 27. Ian. 1816, кои у себи сва полїтїческа основанія Александрова содержава. Онъ є срећно Прайза склоніо къ рату. У овомъ рату, кои є Европу избавіо, долазіо є онъ лично у велике бѣде, да бы со тымъ войне свое орабріо. Коликій є Ирой, но притомъ у свему простъ, благъ, и снисходителанъ быо, засведочіо є своимъ праснымъ и благороднымъ поведеніемъ спрама Генерала Мороа.

Изъ Паріза су сами французи на нѣга се потайно обратили, и онъ є после склоніо Шварценберга, да бы се управо на Парізъ ишло, кое є срећно и славно войну окончало. Оно великодушіе, коимъ є онъ съ Парізомъ и са Французи вообште поступіо, строгій редъ у нѣгову войнству, и она увѣренія, коя су союзницы по предложенію Александрову народу Французкому дали, олакшала су возвращеніе Бурбонаца, кое є Александеръ по собственной воли Французкой учинити желіо. То є и самый миръ ускорило.

Тако исто великодушно поступіо є онъ са низверженнымъ Императоромъ Наполеономъ. Онъ є у нѣму честковао достойнство Владѣтеля, несматраюћи на право рођеня. Онъ є посѣтіо Императріцу Іозефіну, и ручао съ ніомъ у Малмезону, гледао помоћи Прінцу Евгенію Боарнею, и посѣтіо Маршала Наіа. Восторгъ народа Французкогъ ко Александру быо є

безъ предѣла. Іуніа 1. 1814. оде у Англію, где є славно дочеканъ. Овай є силный Владѣтель устао са свое столице, када су при обѣду у Гілхаллы почели пѣвати народню Песму „Богъ да живи“ Іуніа 28. остави Англію, и 25. Іуліа приспе у свой престолный градъ Петерсбургъ. Ту му є Сенатъ тео дати име „Благословенный“ но онъ то ніе тео пріимити, говорећи „да то само едному Богу пристои“ У подобномъ смыслу издао є онъ изъ Москве подъ 27. Нов. 1817. по коему є Светый Сѵнодъ Свещенству забраніо, Име Императорово славити, и превозносити.

Присутствіе Императорово на Віенскомъ Конгрессу, како што сведоче акта овога Конгресса, было є за обще согласіе прочи Владѣтеля, и за слободна умствованія полезно. Полска Конштітуціа, кою є Александеръ преконѣки Поляка, и свои Міністра у Віены израдити дао, была є прва по ономъ крою, као што су Монарси обрекли, и народи желили.

Колико є онъ у своимъ Політіческимъ основаніяма постоянъ, показало се не само у дѣли Шваіцеріе, коя нѣму найпаче благодарити има, што є свой неутралітетъ обдержала, но и када се Наполеонъ изъ Елбе у Парізъ повратіо, како се онъ држао трактата Шомонскогъ. Садъ по другій путь уђе Александеръ са Союзницыма 11. Іуліа 1815. у Парізъ. Строго подчиненіе Россіискога войнства задобило є

на ново приверженость Францускога народа. Садъ се явно видило Россіиско втеченіе не само у Кабінету Францускомъ, но и у Шпанскомъ. И сама Бразіліа, и Оландіа сдружила се съ Россіомъ, тако исто, као и Прайзка и Віртенбергска, и друге државе.

Онъ є съ прочимъ државама, кое су Трактатъ Шомонскій заключиле, као посредственикъ, имао участіе у сви дѣли Evропейски, што се тицало одцѣпленія Шпански Колоніа, што се тицало распре између Шпаніе, и Португаліе ради Монте Відео. Онъ є помагао и у томъ, да бы се морскіи разбойницы у Афріки истребили. Онъ є у Парізу 26. Септ. 1815. установіо светый Хрістіанскій союзъ, и изясніо силу Конгресса Аахенскогъ, кои тамо иде, да бы у будуће све буне престале.

Заведеніемъ ове свое мирне и побожне cvстеме између држава, и народа, учиніо є то, да бы одъ садъ Хрістіанска чувствованія союзъ између царева, и народа одушевлявала. Овымъ союзомъ намѣравао є онъ, немешаюћисе у внутреня дѣла други држава, и немыслећи о заведенію нѣкогъ Evропейскогъ началства народнымъ бунама, найпаче, кое воини започиню, препону положити.

Свима своима посланицыма, што се тицало Шпанскс буне, дано упутствованіе, и Шпанскомъ Посланику даный одговоръ содержаваю Максіму оне Evропейске Політіке, коя є у Аа-

хену противу бунтовны движенія, као што є Французко было, и коя бы Европу узнемирити могла, изречена у Декларації одъ 15. Нов. 1818. Зато є долазіо онъ на Конгрессъ у Тропавы, и Љубљяни ради буна у Италіи, и свомъ войнству заповѣдіо, да бы у Италію пошло и буне Карбонарске утолило. Но будући, да то ніе одъ потребе было, вратіо се у Россію, и почео о дѣлма Греціе радити. Онъ є л. 1821· явно обявіо, да негодуе народня бунтовна движенія, и жестоко є изобличіо самовластно предпріятіе Княза Іпсіланта.

Колико є онъ разумно умствованіе свога времена уважавао, и чествовао, показао є у Віены, Аахену, Варшавы, и у млогимъ другимъ приликама. Нѣгово писмо на Віцекраля Полскогъ Княза Заіончека изъ Аахена подъ 18. Окт. 1818. Єсть прекрасно свидѣтелство тога чувствованія. Марта 5. л. 1819. рекао є Депутаціи Ліфландскогъ благородства, коя га є молила, да бы одобріо ньиове нѣке нове наредбе, кое су они на ползу свои земледѣлаца уговорили, ове достопамятне рѣчи „Высте нашему вѣку сообразно поступили; сада само разумна умствованія срећу народню основати могу.“

Достойно є примѣчанія, што є онъ пре нѣколико лѣта Госпожи отъ Штаелъ рекао, када є она у Россію дошла „Я знамъ, робство ће у нашой земли, Ваше очи увредити. То ніе моя кривица. Я самъ дао примѣръ, но я

немогу силу употребити. Я самь обвезанъ права други люди тако уважавати, као да бы Конштітуцію имали, кое немамо“ На кое му є ова Госпожа одговорила „Господару! Вашъ є карактеръ Конштітуція.“

Іезуіте 1. Ian. л. 1816. найпре изъ Петерсбурга, и Москве, а после 25. Марта 1820. изъ цѣлога царства удаліо є, што су се они у дѣло владѣнія плели, и домаћи миръ у Фаміліама нарушавали. Туђа вѣроисповѣданія узнемиривати, забраніо є оштро. О изображенію Евреа настояо крѣпко. Онъ се непресѣчно трудіо о умноженію свое внутренњѣ и внѣшнѣ силе.

Прибавленіемъ Грузіније, Біялістока, Фінландіе, Варшавіе, и Бессарабіе учиніо є границу свога царства готово свуда неприступну. А число народа умножіо є одъ 36 міліона на 48. міл. и то найвыше Европейски жителя. Москва є нагло изъ свога пепела процвѣтала. У Сіберіи, и Кріму подигла се Култура. У Губерніяма Тоболскъ, Іркуцкъ, Томскъ умложило-се число жителя на 800.000. Выше оваковы и подобны знаменія цветућегъ благостоянія у земли прославила су владѣніе Александрово на вѣки. Оћели онай великій планъ нѣговъ, соединеніе сирѣчь земледѣлца, и войника, на комъ се сва Россіиска сила оснива, обстати моћи, времење показати.

Своимъ указомъ одъ 28. Дек. 1818. дао є свима Земледѣлцыма то право, да бы могли Фабріке и Мануфактуре подићи, кое су пре тога само благородни, и трговцы прве, и друге классе имали. Државне дугове поставіо є у больи редъ, и када є те почео исплаћивати, претекло є новаца, те є могао 1. Ian. л. 1819. ону военну дацію, кою є 11. Февр. 1813. на приодъ одъ Землѣ набаціо, са свимъ дигнути, но выше умалити ніе могао, будући, да скупоцѣнно обдержаванѣ войнства то дозволило ніе.

Важно є предпріятіе нѣкога Енглеза Вилѣра, кои є у предѣлу око Петерсбурга нѣке баре сушити започео, єли што у томъ успѣо, незнасе. Онъ є умложіо населенія у Южной Россіи, пріимаюћи стране Нѣмце.

Дѣла Школска, и Црковна не само Грческе, но и Римске и Луѳеранске Цркве почела су скоро успѣвати. Христіански Израеліта число почело се умложавати. Римска Црква обдержала є свое потребно обращеніе съ Папомъ. Луѳераномъ дао є л. 1820. Епіскопа, и завео у Петерсбургу државну Генералну Консісторію, коя бы о томъ настояла, како бы се чисто ученіе по вѣроисповѣданію Луѳеранске цркве предавало.

Како што се пекао о благонравію свои поданника, тако є противостао свему оному, што бы благонравію противно было, што бы

могло у народу породити невѣріе, легкомыслiе, политіческе будалаштине, тайне союзе, и друге странпутице. У млогимъ приликама, као на примѣръ у време великогъ наводненія у Петерсбургу 19. Нов. 1824. и на своимъ млогимъ путешествіяма помагао є благодѣтелно. При свему тому было є у земли доста злоупотребленія, коя онъ ніе знао. Видећи нѣгову велику побожность, почели су се нѣкіи лукави люди предъ нимъ претварати, и найпосле се покрай све бодрости Поліціе родило нѣко тайно, несмысленно, ужасно, и на далеко разгранато созаклятіе.

Може быти о томъ нѣколико извѣщенъ, пође 13. Септ. са своіомъ болномъ Супругомъ у Южну Россію, посѣти Крімъ, и избере за себе нѣкій умилный Предѣлъ, где бы нѣкада отданувши одъ Владѣнія свое последнѣ дане у миру провео. Но нѣкій дань яко озебе, добіе жучну грозницу, и умре у Таганрогу 1. Дек. 1825. у наручію свое миле супруге.

Како є 8. Дек. о томъ гласъ у Петерсбургъ стигао, таки є нѣговъ старіи братъ Константінъ, кои се онда у Варшавы наодіо, за Імператора проглашенъ, и све власти, и Гарде су нѣму се заклеле. Но Константінъ Цесаревичь ніе се тео владѣнія пріимити, будући да є онъ за живота Александрова подъ 14. Ian. 1822. Александру писао и наслѣдія се одрекао. То су отрицаніе Александеръ, и Царица Мати, ка-

ко што се изъ одговора Александрова подъ 2. Февр. 1822. види, примили. Но пре, нежели є изъ Варшаве приспѣло Константіново изясненіе, коимъ є онъ своіой Матери, и своимъ брату Ніколаю явіо, да онъ Ніколаа за Императора свога признае, отворіо є Сенатъ тестаментъ Александровъ и нашао ту оно писмо, коимъ се Константінъ наслѣдія одрекао, и Маніфестъ Александровъ изъ Царска Села, подъ 16. Авг. 1823. коимъ онъ по своіой смрти свога другога брата Великога Княза Ніколаа за свогъ наслѣдника обявлюе. Тако онъ ступи на Престолъ, и то 12. Дек. 1825. свима обяви, говорећи, да нѣгово владѣніе започинѣ одъ онога часа, како є Александеръ умрео, и сви су нѣга 26. Дек. као свога Императора поздравили.

Графъ
ДИБИЧЬ ЗАБАЛКАНСКІЙ,

роѣенъ 1785.

Онъ се родіо одъ стародревне благородне фамілie у Требніцкомъ кругу у Шлезіи, у мѣсту Гросслаіппы. Єданъ одъ нѣговы дедова

отликовао се рабро у сраженію съ Монголіма при Лігніцу.

Нѣговъ отацъ био є ученнъ мужь, и као Маіоръ Ађютантомъ Фрідріха великогъ у седмогодишнѣмъ рату. По томъ пређе у Россіиску службу, постане Іншпекторомъ у Тулы надъ Фабрікомъ одъ пушака. По томъ постане Генералмаіоромъ, и воспитавао є самъ свога сына, докле ніе као Кадетъ у военну службу стао. У Семеновской Гранадірской Гардрегементы служећи био є у битки Аустерліцкой. Ту буде ранѣнъ у десну руку, но онъ ту самъ себи свеже, и держећи мачъ у лѣвой руцы мужественно се у реду прочи боріо.

После битке Аілавске и Фрідландске постане преко реда Капетаномъ. Мирно време до л. 1812. обрати онъ на свое изображеніе у военнымъ наукама, и по своіой жели буде премештенъ у Генералштабъ. Окт. 18. и 19. л. 1812. предводећи 3000. Землебранителя браніо є нѣкій мостъ, одъ когъ є спасеніе Віткенштаінова Хора зависило тако рабро, да є зато степенъ Генералмаіора добіо. Идући съ Авантгардомъ Віткенштаіновомъ побѣдоносно преко Прайзки граница упадне при Таурогену у Хоръ Маршалла Макдоналда подъ Прайзкимъ спомагателнымъ Хоромъ Генерала Іорка. У разговору съ Генераломъ Іоркомъ склони га онъ своимъ краснорѣчіемъ къ тому, да онъ остави Наполеонову страну, Капітулацію под-

пише, и съ нимъ заедно као Генералквартірмаісторъ своегъ хора у Берлінъ уђе.

Предъ што ће нѣговъ Хоръ у Берлінъ ући, остави онъ свою войску, одтрчи къ ономъ кадетскомъ корпусу, у комъ се нѣкада учіо, поздрави све свое старе учителѣ, особито Професора Віпла, когъ є любіо сыновньомъ благодарностію. У сраженію Лыценскомъ каюћи се, што є учиніо, изложи се Генералъ Іоркъ съ другимъ оффіцірма найвећой непріятелской ватры съ намѣреніемъ ту погинути, но Дыбичь га своимъ увѣщаніяма отврати одъ тога, и намоли, да бы изъ сраженія изступіо. После ове битке доће Дыбичъ као Генералквартірмаісторъ у Шлезію у Хоръ Генерала Барклай де Толы, и получи налогъ, да бы у Раіхенбаху учиніо онай потайный уговоръ одъ 14. Іуніа 1813. измећу Россіе, Аустріе, Прайзке и Англіе. У битки Дрезденской была су му два коня подъ нимъ убіена. После Лаібцігске битке учиніо га є Императоръ преко реда Генераллаітенантомъ. Онъ є имао велико участіе у томъ, што е узбіена соединѣна войска опетъ у напредакъ къ Парізу пошла. Онъ є еднако противу тога быо, да се не бы войска натрагъ враћала. У онай дань, када су союзницы у Парізъ улазили, загрліо га є Александеръ на Монтмартру, и обесіо му Орденъ Александра Невскогъ своеручно.

Када се учини миръ, ожени се онъ л. 1815. на онай дань, када є прошла година, како су ушли у Парізъ у Варшавы, и узме сыновицу Княза Барклай де Толы, Баронесу Іенну отъ Торнау. Съ Віенскогъ Конгресса пошлѣ га Александеръ л. 1815. као Генералштабскогъ Шефа ко првой Армады. А после, када престане нужда, узме га опетъ къ себи за свогъ Генералъ Аѣютанта. Л. 1820. постане онъ Шефомъ великогъ Императорскогъ Генералъ Штаба, и у томъ званію заступао є онъ мѣсто Маіоръ Генерала у цѣломъ Войнству. Онъ є пратіо Александра, када є путовао у Таганрогъ. Отликовао се по томъ као Полїтікъ и као човекъ у време оне буне, коясе у Петерсбургу породила. Ишао є у Варшаву ко Константіну, да бы му обявіо смрть Императорову, а после у Москву, да бы пріиміо, и допратіо мртво тѣло Александрово до Петерсбурга.

И Императоръ Ніколай поклоніо му є свое повѣреніе, учиніо га є найпре Барономъ а после Графомъ. У рату Турскомъ одъ л. 1828. докле ніе учиніо Адріанополскій миръ л. 1829. задобіо є себи велику славу, што є завоевао Варну. У л. 1829. постане Февр. месеца вр'овнымъ Военачалникомъ, прѣже преко горе Балкана, зато буде названъ по цѣлой Европы Забалканскій, учини Адріанополскій миръ, а после оде у Берлінъ. Ту се позадуго бавіо, и веће се говорило, као да мысли Россійску

службу оставити, и у свое се отечество повратити. Када се побуни Полска, пође онъ изъ Петерсбурга 17. Дек. 1830. почне рать противу Поляка, пређе 25. Іан. 1831. Полску границу.

После крваве битке при Остроленки, премѣсти свой главный квартіръ у Клечено близу Пултуска, и ту ноћу 10. Іуніа 1831. одъ Колере умре. На еданъ дань предъ тымъ быо є Графъ Орловъ изъ Петерсбурга дошао, да бы пресмотріо, шта є причина, да Россіиска войска слабо успѣва. Тѣло му є однешено у Петерсбургъ, а серце му є погребено у Каѳедралной Цркви Пултуской.

ГЫЛЕМІНОТЪ

Французкій Генералъ рођенъ л. 1774. по Р. Хр.

Онъ се родіо у Белгіи, быо добро воспитанъ. Воевао є у Брабанту, када су се они противу Аустріе побунили. Када Аустріа ньи надвлада, одбѣгне онъ у Францію, и добіе службу у Генералштабу Генерала Дымуріера.

Када Дымуріеръ учини невѣрство, онда дође и онъ у затворъ, но онъ одтуда умакне

и сакріесе у Француzкой войсцы. После є служіо у Генералштабу Генерала Мороа, остане му вѣранъ приверженникъ и у несрећи. Л. 1805. узме га Наполеонъ къ себи у Нѣмецку, као Ађутанта. Ушпанскомъ рату служіо є као Шефъ Генералштаба подъ Маршалломъ Бессіеромъ, постане по побѣды при Медины Брігадіромъ, и Оффіціромъ честногъ Легіона. Л. 1809. пошлѣ га Наполеонъ къ двору Перзіискомъ. Онъ пробави нѣко време на востоку; и нѣколико месецы у Константінополю. У рату л. 1812. и 1813. отликовао се онъ у сраженіяма при Москвы при Лыцену и Бауцену. Септ. 28. л. 1813. отразіо є онъ страшно нападеніе Шведско на Дессаву. Зато га учини Наполеонъ Дівізіон-Генераломъ.

Када се Наполеонъ повратіо изъ Елбе у Францію, онда га є Лудвігъ XVIII. учиніо Шефомъ Генералштаба у оной войсцы, кою є Ерцогъ отъ Веры управляо. Ту исту службу добіо є онъ у оной войсцы, коя се л. 1815. предъ Парізкимъ стѣнама собрала была подъ Маршалломъ Даву. По нѣгову налогу подписао є онъ Капітулацію одъ Паріза.

По томъ буде онъ одређенъ за Діректора Топографіческо-Мілітарне Коммессіе, коя є съ Коммессаріма одъ Шваіца нове границе између Шваіца и Франціе опредѣлила. У рату противу Шпаніе постане онъ на зактеванѣ Генераліссіма Ерцога отъ Ангилема противу волѣ

бидашнѣга военногъ Міністра Ерцога отъ Белуно Маіоръ Генераломъ надъ своме овомъ Французкомъ войскомъ.

У овомъ рату служіо є онъ тако мудро, да є за награжденіе Перомъ Французкимъ постао. Л. 1823. вратисе у Францію, и оде на скоро за посланника у Константінополь. У процессу Уврардскомъ, кои се касао Контракта о снабдѣнію войске Шпанске, морао се онъ предъ Судомъ Перскимъ л. 1826. у Парізу бранити, но за невинна оглашенъ вратіо се опетъ у Константінополь. Ту є онъ съ Англійскимъ Посланникомъ кодъ двора Турскогъ согласно радіо о томъ како бы се Лондонскій Трактатъ одъ 6. Іуліа 1827. кои се Грецie тицао, испунити могао. Када Султанъ ништа у томъ неузте попустити, онда они обоица оставе Константінополь у Дек. 1827. и оду у Неаполь. Одъ куда се съ новымъ Англійскимъ Посланникомъ Гордономъ у Іулію 1829. опетъ у Константінополь повратіо, и радіо на ново о дѣлу примиренія Грецie.

Када се побуни Полска противу Россіе, онда є онъ по тайномъ налогу Французкогъ Міністра внѣшни дѣла Графа Себастіани у Марту 1831. радіо о томъ, да бы навео Порту Отоманску на то, да бы она Полскимъ бунтовницыма помогла, и Россіи рать обявила. Позніе добіе одъ своегъ владѣнія противный налогъ, и буде после у Іунію одъ своегъ посол-

ства натрагъ позванъ као зато, што є противу свое Інштрукціе поступіо. Одъ то доба живи у Парізу.

ФРАНЦЪ I.

Аустріискій Императоръ роћенъ 12. Февр. 1768.

Онъ є био сынъ Леополда II. Императора Римскогъ и нѣгове супруге Маріе Луізе ћери Краля Шпанскогъ Карла III. Прво воспитаніе получіо є у Флоренцу предъ очима свога мудрога родителя, но после узме га къ себи Іосифъ II. Императоръ Римскій, лишаваюћисе собственне дѣце, учини га по своіой смрти своимъ наслѣдникомъ, и потрудисе воспитати га по своимъ основаніяма. Водіо га є свуда са собомъ, особито у рату Турскомъ, у комъ се по жели Іосифовой и вр'овне Команде надъ свомъ Аустріискомъ войскомъ, имаюћи у помоћь искусногъ Военачалника Лаудона л. 1789. пріиміо. У овомъ є рату био срећанъ, завоевао є Београдъ, Шабацъ и сву Србію, и далѣ бы напредовао био, да ни су Прайзи, завиђи срећномъ успѣху Аустріискогъ войнства рать Аустріи об'явили, и Аустрію принудили,

све ове завоеване землѣ Турцыма повратити. Іосифъ II. умре л. 1790. и Францъ се пріиміо владѣнія до пришествія свога оца Леополда II. изъ Флоренца, но када се и овай л. 1792. престави, постане Францъ Императоромъ Римскимъ, Кралѣмъ Мађарскимъ, Бемскимъ, Галіције Лодомеріе и сви прочи Аустріиски земаля, и буде 6. Іуніа као Краль Мађарскій, 14. Іуліа као Императоръ Римскій, а 5. Avг. као Краль Бемскій вѣнчанъ. Таки у почетку свога владѣнія морао у союзу съ Прайзомъ водити рать противу Франціе, коя му є 20. Апр. 1792. као Кралю Мађарскомъ и Бемскомъ рать обявила. Л. 1794. пріими самъ команду надъ своіомъ войскомъ у Белгіи и порази 26. Апр. Французе при Като, и Ландреси, и 22. Іуніа при Турнѣ, но што чинови Брабантскіи нескоче сви сложно на оружіе, и што му требуему новчану помоћь одреку, вратисе онъ у Віену натрагъ. Међу тымъ одпадну одъ нѣга нѣгови союзницы у Нѣмецкой, а одъ друге стране почну Французи яко напредовати у Італіи, и то га пренуди учинити съ Франціомъ миръ Кампо-Формiискій 17. Окт. 1794. лѣта 1799. почне на ново рать противу Француза у союзу съ Англіомъ и Россіомъ. Суваровъ, кои є у Італіи предводіо као Генераліссімъ сву сокожену войску порази Французе на све стране, и завоюе сву Італію, но после пострада у Шваіцу, и тако се начини миръ Лыневілскій

л. 1801. Маіа 18. л. 1804. преобразисе Французка Республіка у Імперію, и то Францу да поводъ, те и онъ себе Патентомъ одъ 11. Аvг. и Прокламаціомъ одъ 6. Дек. 1804. прогласи наслѣдственнимъ Аустріискимъ Імператоромъ. Када се по томъ у Іулію 1806. установи Раінскій союзъ, одречесе онъ 6. Аvг. 1806. како Римско-Імператорске, и Нѣмецко-Кралѣвске круне, тако и владѣнія у Нѣмецкомъ царству са свимъ. Рать, кои се л. 1805. противу Франціе започео, окончасе сраженіемъ при Аустерліцу 2. Дек. 1805. Ту се онъ лично састане съ Імператоромъ Французкимъ. Они устменно уговоре условія ко премирію, и положе основаніе ко будућемъ миру, и тай се по томъ 26. Дек. у Пожуну подпише.

У рату одъ л. 1806 и 1807. кои є Франціа противу Прайза и Россіе водила, остао є Францъ неутраланъ, но трудіо се 3. Апр. 1807. обе ратуюћи стране помирити, но у томъ ништа ніе успѣо. По Тілзітскомъ миру, у комъ се Александръ союзіо съ Наполеономъ, преправляо се Францъ къ рату већма, нежели икада пре, и обяви 27. Марта 1809. Франціи войну, изда подъ 8. Апр. Прокламацію на све народе Аустріиске, и зовне све Нѣмецке народе у помоћь. Овай є рать быо кратакъ. Прінцъ Карлъ у битки Аспернской порази Наполеона, но при Знаіму и Ваграму буде пренуђенъ уступити Сили Наполеоновой, и тако се учини

миръ Віенскій, у комъ є Аустріа млого жертвовала, но опетъ се мыслило, као да є овымъ миромъ положено основаніе ко постояномъ миру зато, што се Францъ у томъ склоніо, свою найстарію кћерь Марію Луізу за супругу дати Наполеону, кои се међу тымъ са своіомъ женсмъ Іозефіномъ, што съ ньомъ порода имао ніе, са свимъ законно развео быо. Потому разговору Дрезденскомъ союзисе онъ у Маію 1812. са своимъ зетомъ Наполеономъ противу Россіе, и да му спомагателну войску одъ 30.000 люди подъ Маршаломъ Шварценбергомъ.

Када Наполеонъ одъ оружія Росіискогъ у Россіи са свимъ пострада, примѣти Францъ у своmъ Зету несносну гордость, и неописанно самоволство, одступи л. 1813. одъ нѣга, и союзисе съ Россіомъ и Прайзомъ противу нѣгова насилія. Пре тога кушао є Францъ на свакій начинъ, не бы ли како Зета свога ко пристойномъ миру склонити могао, но видећи, да онъ у своmъ упорству ништа непопушта, обяви му рать. У првой битки при Дрездену пострадаю доста союзницы, и Наполеонъ є веће помысліо, да ће Вандамъ преко Бемске къ Віены продрти, но Вандамъ буде при Кулму са свимъ пораженъ тако, да самъ у робство падне, и као робъ у Россію оправлѣнъ буде. За тымъ окруже союзницы одъ свію страна у Лаіпцігу Наполеона, и принуда къ ономъ за цѣлу Evропу Спасителномъ а за Францію убиточномъ сра-

женію. Ту Наполеонъ са свимъ пораженъ почне срамно бѣгати, Маршаллъ Французкій Понятовскій бѣгаюћи удависе у рѣки Елетру. Садъ одпадну одъ Наполеона Краль Баварскій, Саксонскій, Віртемберґскій и сви прочи союзницы, и содружесе съ нѣгови ненріятели. Када тако союзницы Наполеона изъ све Нѣмецке протераю, и приближесе границама Француzкима, понуде га опетъ миромъ на тай начинъ, да онъ све землѣ обджи, кое є Франція пре Революціе имала, но Наполеонъ се къ тому несклони. Садъ одъ свію страна нагрну союзницы на Францію. Наполеонъ се рабро боріо, и показивао таково мужество, кое надвышуе прва нѣгова славна предпріятія. Но колико се у несрећи указивао готовъ къ миру, опетъ є, у време найманѣ среће ударао натрагъ, и свое жице запиняо тако, да се съ нимъ никако миръ по жели учинити ніе могао. Мало помало уђу союзницы у Престолный градъ Парізъ. Сами Французи низвргну Наполеона съ престола, и заишту одъ Союзника свое старе Кралѣве Бурбонце, кое имъ ови и дозволе. Бурбони доћу у Францію, и Наполеону се да Острово Елба съ пуномъ суверенскомъ власћу за пребывалище. Тако Наполеонъ, комъ є цѣла Европа малена была, буде доволянъ съ владѣніемъ овогъ малогъ Острова. Союзницы оставе Францію, а у Віены соберусе сви Владѣтели на конґресъ, да бы ту дѣла своя из-

међу себе расправили. Докъ су се они на конгрессу бавили, буде Наполеону у Елбы дуго време, остави є и дође са своіомъ Гардомъ у Францію. Свуда га пріиме усрдно, и онъ као у тріумфу стигне у Парізъ. Бурбонцы побѣгну изъ Франціе у Белгію, ожидаваюћи, шта ће се изъ тога родити. Сви цареви на Конгрессу Віенскомъ чуюћи ту вѣсть, ужаснусе, и согласно прогласе Наполеона супостатомъ и непріятелѣмъ рода човеческогъ, кои ніе достоянъ, да се съ нимъ што ради и разговара. Сви крену свое войске противу Наполеона. Кодъ Ватерлоа у Белгіи удари онъ са своімъ своіомъ силомъ противу Велінгтона, и нѣга бы сокрушіо быо, да ни су Прайзи подъ Блыхеромъ Англезима у помоћь стигли. Ова два славна мужа поразе га са свимъ тако, да є пренуђенъ быо са свимъ се одрећи владѣнія. Онъ почне бѣгати на море и падне у руке Англезима, кои га по общемъ договору на островъ Сент-Елену у вѣчно заточеніе оправе.

Свію овы важны приключенія быо є Імператоръ Францъ и нѣговъ првый Міністеръ Меттерніхъ главный управитель и руководитель. Одъ л. 1813. до конца срећногъ Францускогъ рата присутствовао є онъ у свимъ важнымъ сраженіяма лично, а нѣговъ Міністеръ Меттерніхъ предсѣдаво є у свимъ Конгрессима, Віенскомъ, Аахенскомъ, Лаібахскомъ, и сви су се на нѣгово познано правдолюбіе у расправ-

ляню Evропейски дѣла совершено на нѣгa осланяли. У Парізкомъ миру и уговоромъ съ Баерскомъ одъ 14. Апр. 1816. учиніо є онъ Аустріиску државу тако снажномъ и силномъ, каква нигда пре была ніе. Одъ ово доба држали су сви Франца мудрога као главу и вр'овну подпору цѣлогъ Evропейскогъ союза ко сохранію общега мира и тишине. Онъ почне се о томъ трудити, како бы у своіой држави излѣчіо оне ране, кое су іой толики несрећни ратови нанели, и одужіо државу одъ оны дугова, кое є морао учинити ко вођеню толики ратова. За то установи Націоналну Банку, коя се о томъ брине, како бы се папірный новацъ умаліо, и државы кредітъ повратіо. Онъ є кромѣ Карловачке Гvмназіе Новосадскомъ нашемъ обществу дозволіо завести народню Гvмназію, и Сомборскій и Арадскій Препарандскій Інштітутъ ко наставленію добры учителя за юность,

Діета Мађарска одъ л. 1833. до 1836. засведочила є явно, колико є онъ радъ быо праведный урбаріумъ између подданика и земледержца завести и установитн, све судове олакшати, и у больи редъ поставити. Своимъ светымъ непорочнымъ животомъ служіо є онъ као благій образъ несамо своимъ Велможама, но и прочимъ царевыма Evропейскима. Цѣло време свога живота бринуо се о томъ, како бы се юность у страу Божію и благоговѣнію вос-

питала, како бы процвѣтале у земли науке, рукодѣлія мануфактуре и занати.

По смрти свое прве супруге Елісавете Прінцезе Віртенбергске, коя се 18. Февр. 1790. преставила, узме себи за супругу 15. Авг. 1790. Марію Прінцезу Сіцілианску, коя му є 13. дѣце родила. По смрти ове свое друге Супруге коя се 13. Апр. 1807. преставила, узме себи за супругу 6. Іан. 1808. Марію Луізу Прінцезу Моденску, и када се ова 7. Апр. 1816. престави, узме 29. Окт. 1813. Кароліну Августу кћерь Краля Баварскогъ Максіміліана. Преставіо се 1. Марта 1835. Колико є одъ младости слаба тѣлесногъ состава быо, опетъ є чрезвичайномъ умѣреностію и воздержаніемъ до велике старости достигао, и дулѣ царствовао, нежели и кои другій одъ рода Абсбургскога.

НІКОЛАЙ І.

Императоръ Россіискій роѣенъ 1796.

Онъ є постао Императоромъ Россіискимъ одъ 1. Дек. 1825. Вѣнчао се у Москвы 3. Септ. 1826. и у Варшавы 24. Маіа 1829. Онъ є трећій сынъ Императоря Павла І. одъ нѣгове дру-

ге супруге Маріе, коя се пре звала Софіа Доротеа и была ћи Ерцога Фрідеріха Евгеніа Віртенбергскогъ. Онъ є было воспитанъ подъ руководствомъ свое матере одъ Генерала Ламсдорфа. Државный Совѣтникъ Аделунгъ наставляо га є у новіой літературы, а Колегіални Совѣтникъ у државнымъ наукама. Учіо се и военномъ искуству найпаче, како се градови укрепляваю. Онъ люби и Музіку, саставіо є самъ нѣколико маршова, и тымъ доказао, да има велико чувство у томъ.

Како се установіо обштій миръ, путовао є по млогимъ Европейскимъ Земляма, найпаче по Англіи л. 1816. Када се одъ овога путешествія повратіо, обишао є найзнатніе Провінціе Россіискога царства. Іуліа 13. 1817. ступіо є у бракъ у Петерсбургу съ найстаріомъ ћерю Краля Прайзкогъ Шарлотомъ, коя се родила 13. Іуліа 1798, и коя є 7. Іуліа прешла у Греческій законъ, и названа Александромъ Феодоровномъ.

Одъ овогъ на взаймной любови основаногъ срећногъ, и примѣрногъ брака има онъ жива 4. єына и 3. ћери. Наслѣдникъ царства великій Князъ и Цесаревичь Александръ, кои се 17. Апр. 1818. родіо, єсть 4. Маіа 1834. одъ Императора за пунолѣтна оглашенъ, и за тымъ є положіо присегу вѣрности не само Конштітуціи царства, но и државной главы.

Када гласъ о смерти Александровой, кои ѥе 1. Дек. 1825. у Таганрогу преставіо, 9. Дек, у Петерсбургъ стигне, положи онъ таки присегу вѣрности првому наслѣднику царства великому Князу Константіну, кои се тада у Варшавы наодіо. Нареди, да бы се тако исто и єва войска нѣму заклела, и прогласи га Імператоромъ.

Ако ѥ и нашао после Државный Совѣтъ, када ѥ одъ покойногъ Императора Александра у Avг. 1823. себи предана запечаћена писма, получившій вѣсть о смрти Імператоровой отворіо, писменно признаніе великога Княза Константіна, коимъ се онъ владѣнія одриче, кое Александръ одобрава, и наређуе Ніколаа своимъ наслѣдникомъ, ніе Ніколай одъ своѓъ веће изреченногъ намѣренія одступити тео, мыслећи у себи, да онъ нема право оно отрицаніе, кое ѥ за живота Александрова учинѣно, и ѓкое ніе свима обявлѣно, као ненарушимо ематрати.

Но Великій Князъ Константінъ, како ѥ 7. Дек. вѣсть о смрти Александровой у Варшавы пріймio, пошлѣ таки 8. Дек. своѓа брата Михайла съ писмама своіой матери, и своимъ брату, у комъ свое отрицаніе потврди, и Ніколаа за Імператора призна.

Све то, и сва она писма, коя то у себи содержаваю, обяви Ніколай своимъ Маніфестомъ одъ 24. Дек. 1825. и то свое намѣреніе, даће 26.

Дек. присегу вѣрности као Императоръ пріимити, и да се дань смрти Александрове то єсть 1. Дек. као почетакъ нѣгова владѣнія сматрати има. Одъ овогъ времена започинѣсе достославна и важна Исторіа Ніколая I.

Када све, што є онъ за свои првы 10. година радіо, у єдно узмемо, онда видимо, да є за све то време сва нѣгова Політіка тамо тежила, да бы задержао и разширіо ону власть, кою є одъ своєъ брата наслѣдіо. То єсть, онъ є удалявао све оне опасности, кое бы држявы убиточне быле, и настояо о свему тому, одъ кудъ бы држава какву ползу имати могла. Ели у томъ обое задобіо, колико се нѣговомъ крѣпостію, и мудростію задобити могло, тоѣе се топрвъ по нѣговой смрти показати.

Дань 26. Дек. 1825. таки у време положенія заклетве быо є знатанъ у призрѣнію нѣгова наслѣдственногъ права, у призрѣнію нѣгова племена, и у призрѣнію внутренѣгъ мира у државы. Тай дань непоштеди онъ свога живота, и одержи побѣду.

Буну нѣке части свое Гарде, съ коіомъ се мложество народа слѣпо союзило, а за ньима троструко на далеко разгранато созаклятіе, кое є само згодну прилику гледало, како бы крвавымъ разореніемъ свію државны установленія, имаюћи само користолюбива, и сну подобна намѣренія о нѣкомъ новомъ виду Россіе, утоліо є онъ своимъ собственнымъ присутстві-

емъ духа, личнымъ мужествомъ предводећи самъ свое вѣрне гарде и Регементе, и покосіо насилнымъ образомъ, када любовнымъ увѣщаніяма, ништа успѣти ніе могао.

Законъ є казніо подстрекателѣ ове буне, а великодушіе нѣгово разблажило є по мѣры преступленія казнъ прочи преступника. Онъ се таки почео трудити о томъ, како бы поправіо внутрення злоупотребленія, како бы завео болѣ штедню, и поредакъ у државномъ домостроенію, како бы олакшао дужностна дѣла у правленію, како бы поправіо законе и законодаяніе, и то є подъ своимъ непосредственнымъ надзираніемъ л. 1833. ко концу привео. Земледѣліе, індустріа, трговина, найпаче начинъ воспитанія у свимъ нѣнымъ струкама. и учебна путешествія, накратко све, што бы могло обштему добру полезно быти, све є онъ то свога вниманія удостоіо.

На своимъ годишнимъ путешествіяма одъ Петерсбурга до Москве, и по другимъ Провінціама свога царства гледао є самъ своимъ очима на свашто. Млого коешта завео є на ново и уредіо, као што є Астрономіческа кула близу Петерсбурга у Окт. 1834. Млого коешта є поправіо, и болѣ уредіо. Дѣла своя са странымъ државама по основанію Монархіискому и душевна движенія у Літературы оградіо є съ добромъ Поліціомъ.

Мудро и постояно употреблюе онъ своју силу у отношенію къ прочимъ државама. Онъ бодро внима на то, како ће трговину распространити, какоће свое Політіческо уваженіе умложити, какоће редъ легітімітета обдержати, какоће обдржати оне землѣ и утвердити, кое су му предцы завоевали, и у Букурештскомъ миру добили. Съ уваженіемъ поступіо є онъ у распрама съ Персіомъ и Турскомъ у Акерману, у Адріанополю, и у дѣли Греціе. Оружіе Россіиско было є побѣдоносно, но условія мира свагда умѣрена. У миру съ Персіомъ, кои є 22. Февр. 1828. у Туркенмангу учинѣнъ, добила є Россіа постояну границу, накнаду за сва иждивенія рата, и слободно плаваніе на Каспіискомъ мору.

Онъ є у союзу съ Англіомъ одбраніо 20. Окт. 1834. после смрти Феталіе слабу землю Іранъ одъ рата наслѣдія ради, и обдржао законномъ наслѣднику Мемедъ Мірзи унуку Шахову свое наслѣдіе, нити є тражіо за ову помоћь какове накнаде. Султану Махмуду, ако су Россіиске войске близу Константінополя допрле быле, повратіо є у Адріанополскомъ миру све завоеване землѣ и градове, само є себи задержао у Азіи градове Анапу, и друга крѣпка мѣста, коя бы Россіиске границе у Азіи противу оближни непріятелски нападенія заштитила.

Уговоромъ у Марту 1834. наредіо є границу Россіиске Арменіе, како є за Россію болѣ. Состояніе разорене и опустошене Влашке и Молдаве довео є у редъ, и предао ньи законно наименованымъ Господарима у Іунію 1834. само є себи по уговору задержао градъ Сілістрію дотле, докле Турска свой дугъ ратный не бы исплатила. Овомъ умѣреностію, и крѣпкомъ помоћу, кою є Порты противу насилника Егѵпетскога у зѣло опасно време дао, предобіо є себи пуно повѣреніе и пріятелство Султаново, и то є онъ у союзномъ уговору у Хункіар-Іскелессы подъ 8. Іуліа 1833 благодарно признао. У овомъ уговору обвезаласе Порта затворити Дарданеле и Восфоръ непріятелма Россіе, и крозъ то є Россіа одбранѣна одъ свакогъ нападенія непріятелскогъ на црномъ мору.

Што се тиче западнѣ Ѳвропе, ту є онъ радъ, да бы се обдержао Монархіискій редъ и легітімітетъ онако, како што су Акта по праву народнѣмъ на Конгрессу Віенскомъ 1815. и Аахену 1818 установила. Зато она велика строгость противу свакояки тайны союза, зато оне строге наредбе противу Полске, коя є, своѓъ законногъ Краля низвергла, Россіи рать обявила, и самъ Россіискій народъ ко отмаштенію раздражила, нити є предложенія Императорова къ поравненію пріймити тела.

Россіа у союзу са Аустріомъ и Прайзкомъ настоява о томъ, да бы се миръ и легітімітетъ сохраніо. Да онъ обште ползе ради одъ 22. Апр. 1834. противу западнѣга союза свой противоположити жели. Тога ради састаяо се онъ лично съ Императоромъ Аустріискимъ Францомъ у Мынхенгрецу, а по томъ съ Кралѣмъ Прайзкимъ у Берліну. Пролазећи крозъ Варшаву само є прегледао Цітаделю, а у варошъ саму ніе ступіо, нити є ньину Депутацію пріиміо.

Када є Штатуа Александрова у Петерсбургу народу показана угошћени су были 17. Прайзкіи офіціра и 38. войника, кои су одъ л. 1813 до 1815. воевали, кое є довео Прінцъ Вілхелмъ сынъ Краля Прайзкогъ. Да бы се военный пріятелскій союзъ измећу Россіе и Прайзке іоште болма утвердіо, одређенъ є л. 1835. великій станъ кодъ Калиша, у комъ су соединћни Русси и Прайзи предъ лицемъ свои владѣтеля и млоги други Княжески лица, и искусны войника маневрірали. Ніколай стигао є 19. Avг. у Калішъ. У време ове Маневре были су у Россіиской войскій Князъ Міхайлъ, Прінцъ Оландіе Фрідріхъ, и Ерцогъ Насавскій. 31. Avг. дошао є Императоръ са своіомъ супругомъ у Лігніцъ. Ту га дочека Краль Прайзкій. Кромѣ Прінцева и Прінцеза Прайзкога двора, были су ту Аустріискіи Ерцоги Францъ и Іоаннъ, Наслѣдній Великій Ерцогъ Ессенъ, и

Мекленбургъ Шверінъ, Прінцеви Олштаінъ Сондербургъ, Аугустенбергъ, Ерцогъ Еvгенъ Віртенбергскій, Ерцогъ Карлъ Мекленбургскій, Князъ Лобенштаінъ Еберсдорфъ и млогіи другіи высокіи гости.

Септ. 2. и у слѣдуюће дане дао є Краль Прайзкій предъ Імператоромъ свой петый и шестый Корпсъ, кои су у стану при Лігніцу были, правити оне маневре, како су се они борили кодъ Валштата, и Капсдорфа. А међу тымъ є єдна Прайзка войска одъ близу 4000. войника отишла 1. Септ. у свой станъ близу Каліша, соединила се съ Россіискимъ станомъ, и была є на Імператорскій трошакъ угошћена.

Краль Прайзкій стигне са своіомъ пратньомъ одъ Князева 8. и 10. Септ. у Калішъ, и ту затече Ерцога Кумберландскогъ. Кодъ Каліша є Россіиска войска одъ 60.000 войника славне правила маневре, одъ 13. до 16. Септ. у коима су и Прайзи участницы были. Потомъ су се Монарси Россіискій, и Прайскій састали съ Імператоромъ Аустріискимъ Фердінандомъ I. у Тепліцы са своима найзнатніима Діпломатіма.

Князъ одъ Варшаве Паскевичь
ІОАННЪ ФЕДОРОВИЧЬ
Намѣстникъ Полскій роѣснъ 1782.

Онъ се родіо у Пултавы у Малой Росіи, и доводи свое племе одъ нѣке благородне фамиліе. Онъ има іоште три млађа брата, коя такоѣе у Россіиской войсцы служе. Онъ се найпре учіо у Петерсбургу у Публічныма школама, а подъ Екатеріномъ II. доѣе у Паженінштітутъ. Павелъ I. узме га къ себи за своегъ тѣлесногъ Пажа, и као Лаітенантъ и Ађютантъ Імператоровъ доѣе у Преображенску Гардску Регементу лѣта 1800. и кодъ Павлова наслѣдника Александра быо є Ађютантомъ. Одъ л. 1806. служіо є подъ Генераломъ Міхелзономъ у Молдавіи съ таковымъ отличіемъ, да є почестный мачъ себи приобрео. Када є ултіматъ Россіискогъ владѣнія къ двору Турскомъ донео, быо є у Константінополю у таковой опасности живота, да се едва бѣгствомъ спасти могао. Л. 1809. постане Капетаномъ, и самъ одъ свое волѣ буде участникомъ наступа на Браілово, као Волонтеръ, узпузасе на стѣне града но ранѣнъ згрувасе у яракъ, и ту бы умрео быо, да га ни су нѣкіи Россіискіи войницы избавили. После л. 1810 постане Пол-

ковникомъ, а 1811. Генералмаіоромъ. Наскоро за тымъ добіе Регементу Орель, и у Іунію те године као Комендантъ прве Брігаде одъ 26. Пешачке Дівізіе поведе ту противу Француза. У битки Смоленской Комендірао є онъ у средоточію. При Бородіно завоевао є єдну батерію, кою є непріятель освоіо быо, и заробіо Непріятелскогъ Генерала.

После є за нѣко време управляо нѣкимъ летећимъ хоромъ, а по томъ є добіо Команду надъ еднымъ Козачкимъ регуларнымъ хоромъ. У битки при Віязми 3. Нов. 1812. заробіо є 3000. француза, соединіо се съ главномъ армадомъ, и приміо Команду надъ Авантгардомъ Генерала Милорадовича. При красной побіо є 15. Нов. останке француске Гард-дівізіе, 16. Нов. Віцекраля одъ Італіе, а 18. Нов. са своіомъ 26. Дівізіомъ Наіову Аріергарду, коя се пробити тела, гоніо непріятелску войску уничтожаваюћи є преко Березіне до Вілне, и ту постане Комендантомъ надъ 7. Отдѣленіемъ Россіиске войске, и водећи то преко Плока околи Модлінъ.

Ту є подъ собомъ имао 4000. люди. Но докъ є траяло премиріе, умложилосе то на 30.000. Када изиће премиріе преда онъ то отдѣліе Генералу Докторову, а онъ водећи свою 26. Дівізію крозъ Шлезію, оде у Бемску. При Кулму постане Комендантомъ одъ Авантгарде, узбіе войску Сент Сурову при Гыскібелу и

Доны до Дрезде. Буде по томъ у битки при Лаібцігу, зароби ту 4000 Француза и 40 топова, и постане сутра дань после битке Генерал-лаітенантомъ. Быо є после при обсады Магденбурга и Амбурга. У Февр. 1814. добіе команду надъ другомъ Дівізіомъ Гранадіра у Француіи, освои Арси, и тукао се предъ Парізомъ при Велл-Віллю. По завоеванію Паріза вратисе у Россію. Када се Наполеонъ врати изъ Елбе, пође онъ са своіомъ Дівізіомъ у Француію. Када падне на ново Парізъ вратисе натрагъ и пріими команду у Вілны надъ Гранадірскимъ Полкомъ.

У време мира пратіо є л. 1817. Великога Кнеза Міхаила на путешествію по внутренньой Россіи и по страннымъ држабама.

Нову стазу къ славы нѣговой отвори рать противу Перзіе. Као Комендантъ Кавказке войске порази онъ 25. Септ. 1826. Персіиску войску при Елісаветполу совршенно, пређе 13. Нов. преко Аракса. Л. 1827. освои Персіиску Арменію, 13. Окт. узме наступомъ главный градъ Ерівань, и учини 22. Февр. 1828. съ Перзіомъ за Россію преполезный миръ. За то га нѣговъ Імператоръ учини Графомъ одъ Ерівана, и поклони му міліонъ рубліи у папіру. Како се поврати изъ Тіфліса, започне се рать съ Турскомъ. Іуніа 30. продре онъ до Корса, узбіе свуда Турке изъ свои положенія, 7. Іуліа освои Корсъ, задобіе ту премлогу добить, одъ

кое му є Императоръ два топа поклоніо, освои 10. Avг. Ахалкалацкъ наступомъ, по томъ постане Шефомъ Пешачке Регементе Шірванъ назване, коя є после име Паскевића добила.

Побѣдившій неброена препятствія освои 27. Avг. Акалцікъ, или Акалціке, и по томъ безъ великога труда млоге друге градове и вароши тако, да се у Окт. у Тіфлісъ повратити могао. Съ вѣномъ іоште славомъ воевао є онъ противу Турака л. 1829. 9. Іуліа узме Ерзерумъ, но миръ Адріанополски положи овому рату конацъ. За ове велике заслуге учини га Императоръ Фелдмаршалломъ, поклони едну завоеванну непріятелску заставу за вѣчный споменъ нѣгову потомству. Л. 1830. бавіо се завоеваніемъ бунтовны народа по горама Кавказа. Срећно воююћи противу Лесгі.ра покори све разбойническе Чете на Кавказкимъ Лініама, на Кубану и у Абхазіи, и суровый маомеданскій народъ у сѣверномъ Дагестану тако, да є съ концемъ ове године союзъ између Кавказа и Георгіе обновити и утврдити могао.

По смрти Графа Дибича Забалканскогъ пріими онъ 26. Іуніа 1831. у Пултуску команду надъ войскомъ у Польской, и засведочи на ново као Военачалникъ своя вѣжества найсвѣтліимъ начиномъ. Када падне Варшава учини га Императоръ Княземъ подъ именемъ Варшавскій, и Намѣстникомъ Кралѣвства Польскогъ. Онъ ту пріобрѣте себи нову славу, што у правленію

ове землѣ добрый редъ установи, коя є свирѣпымъ ратомъ са свимъ пострадала была, и што є овай рабрый побеђеный народъ умирити знао. Ово є толико теже могуће было учинити, што су нове ове уредбе чувство народнѣ вређале, и Поліцаіна средства строга быти морала.

Онъ є 26. Февр. 1832. привео ко концу онай органическій Штатутъ, на комъ се правленіе Кралѣвства Польскогъ оснива, и кои Польску съ Россіомъ соединява, и постао Президентомъ овогъ новоустановленногъ Совѣта у Кралѣвству Польскомъ. Свако покушеніе, немиръ у Польской подиђи, знао є онъ вешто и мужественно осуетити. Ако му и ніе могуће стару злобу са свимъ изцѣлити, опетъ є укрѣпіо законный строгій редъ, и излечіо многе ране, кое є рать учиніо.

Л. 1835. отликовао се на ново руководствующи у Авг. маневре у великомъ стану при Калішу, Нѣговъ сынъ постао є оффіціромъ у Регементы Преображенске Гарде, а нѣга є Императоръ учиніо Шефомъ Орелске Іегерске Регементе, кою є онъ као полковникъ 1810. установіо, и коя ће се одъ садъ Іегерска Регемента Фелдмаршалла Паскевића звати. Краль Прајзкій почествовао у то време нѣгова отлична дарованія тымъ, што му є бріліантіма изкићеный мачъ на даръ послао.

БИБЛИОТЕКА

СОДРЖАНІЄ.

	Стр.
Пророкъ Исаіа . . .	1.
Ісократъ славный Греч. Витія . .	2.
Орацій славный Римск. Поета . .	5.
С. Аѳанасій Патріархъ Алексан. . .	10.
С. Василій Великій . . .	15.
С. Хрисостомъ или Іоаннъ Златоустъ . .	16.
Фотій Патріархъ Константінопол. . .	22.
Енріхъ IV. Импер. Рим. . . .	25.
Густавъ I. Васа Краль Шведск. . .	29.
Франклінъ	33.
Коокъ	37.
Ерцбергъ Міністеръ Прайзкій . .	43.
Астінгъ Генералный Гувернеръ . .	47.
Пій VII. Папа Римскій . .	51.
Ердеръ С. Нем. Списат. . . .	59.
Алішаша отъ Іаніне . . .	63.
Куленкуртъ Ерцогъ отъ Віценце . .	70.
Леополдъ II. Нѣмец. Императоръ . .	77.
Графъ Румянцовъ . . .	79.
Графъ Федоръ Ростопшинъ . . .	82.
Массена	83.
Шварценбергъ	87.
Графъ Шуваловъ	92.
Колокотрони Грчкій Военачал. . .	93.
Фабвіеръ Француз. Генер. . . .	97.
Фушее	102.
Поццо ди Борго	108.
Міхаилъ Шперанскій . . .	114.
Князь Блыхеръ	118.
Александръ I. Импер. Россійскій . .	123.
Графъ Дибичъ Забалканскій . .	139.
Гылеміотъ Фран. Генер. . . .	143.
Францъ I. Аустрійск. Импер. . .	146.
Ніколай I. Импер. Россійскій . .	153.
Князь отъ Варшаве Паскевичъ . .	162.

ГГ. ПРЕНУМЕРАНТИ.

Байша.

Благородный Гд. Гсоргій Зако Земледержацъ Байшанскій, и Слав. Ком. Бачк. Таб. Судейск. Ассессоръ.

Бая.

Ч. Г. Петръ Вучеричъ Парохъ и Катих. Бл. Г. Ѳеодоръ Шимичъ Бировъ. Бл. Г. Самуилъ Ненадовичъ Сенат. и школа мѣст. Дірект. Вл. Г. Іоаннъ отъ Ћуриковичъ Капетань. Бл. и Высокоуч. ГГ. Константінъ Георгіевичъ и Ігнятій Іоанновичъ закл. Адвок.

Беочинъ М.

Пречестн. Гд. Діонисій Чупићъ общж. Мон. Беочина Игуманъ, Преч. Консістор. якоже и АЕМ. Аппеллаторіума, и Слав. Ком. Сремск. Таб. Судейск. Ассессоръ. Преподобн. Г. Софроній Стойшићъ, общж. Мон. Беочина Іеромонахъ и Намѣстникъ.

Бездинъ М.

Пречестн. Гд. Самуилъ Маширевичъ Общж. М. Бездина Архімандрітъ, Честн. Конс. Темишвар. Присѣдатель.

Беловаръ.

Пречест. Г. Іоаннъ Раичевичъ Протопр. Сѣвер. Пар. Писанчкій Ч. Конс. Пакр. Сосѣдатель и Ц. К. златныя медали Притяжатель 2. Преч. Г. Василій Раичевичъ Протопр. Нартанскій Ч. К. Пакрач. Сос. и Пар. Беловар. 2. Чест. Г. Стефанъ Наданчевичъ Пар. Зденачкій. Чест. Г. Филипъ Іагодичъ Пар. Правжин. Чест. Г. Сумеонъ Пучовичъ Пар. Турчевичполск. Благораз. Г. Андрей Вучко-

вичъ дѣтонаставникъ Плавжиначкій. Почтенор. Г. Іоаннъ Петровичъ Туторъ Цркве Планжиначке. Г. Іоаннъ Цігановичъ Капларъ.

Бечей Србскій.

Честн. Г. Іоаннъ Ганновичъ Парохъ, и Честн. Конспс. Бачкаго Ассессоръ. Благород. Г. Георгій отъ Чокићъ, Сл. Бачке Вармеђе Солгабировъ, Торонталске међе Ассес. и Сл. Дистрикта Потискогъ Таначникъ. Благородный Г. Георгій Стакићъ Сенаторъ. Благород. Г. Ааронъ Кляичъ Сенаторъ. Благород. Г. Спиридонъ Атанасіевичъ Адвок. Благород. Г. Авраамъ Іоанновичъ Адвок. Благ. Г. Василій Пекаровичъ Нотарошъ. Высокоучен. Г. Ааронъ Поповичъ Учитель. Высокоуч. Г. Лазаръ Кекићъ Учительски спомощникъ. Почтенор. ГГ. Браћа Дражићъ, Г. Павелъ Елчићъ, Г. Іаковъ Стояновичъ купцы. Почт. Г. Антоніе Живковићъ чизмаръ. Г. Іоаннъ Сомборскій Зидаръ.

Бечей Новый.

Почтенород. Г. Андреа Дада житарски трговацъ.

Бодіанъ М.

Преподобнѣйшій Г. Іосифъ Поповичъ Игуманъ Общ. М. Бодіана.

Бочаръ.

Благор. Г. Христофоръ Поповичъ Доминіума Бочарскогъ Провизоръ.

Бродъ.

Честн. Г. Василій Косићъ Парохъ Бродски. Чест. Г. Савва Одобашићъ Парохъ Новотополянскій. Почтенород. Г. Стефанъ Кућетина купецъ, и житель Петровоселскій. Высокоуч. Г. Антоній Ристићъ, Бродскія юности Дѣтовоспитатель, и кодъ Ц. К. Нормала Катіхетъ и Совокупитель Пренумеранта.

— 0 —

Грабацъ.

Благор. Г. Георгій Лазаръ закл. Маѣ. Адвок.

Загребъ.

Преподобнѣйшій Г. Г. Николичъ Духовникъ. Почт. Г. Петаръ Арешићъ житарскій трговацъ.

Земунъ.

Послани одъ Высокоученогъ Г. Димитрія Чобића Учителя.

Честн. Г. Лазаръ Андреевичъ Парохъ, Ц. С. О. Н. Почтенород. Г. Г. Панта Стефановичъ Трг. и Бл. О. членъ. Антоній Ѳеодоровичъ чл. Общ. и тр. за сына Симеона. Григорій Веселиновичъ житаръ за сына Мойсея. Міхаилъ М. Ивановичъ трг. Григорій Равићъ житаръ. Міхаилъ Томићъ за сына Тому. Лука Іоанновићъ Кураторъ С. С. шк. за сына Светозара. Тома Михалаћи тр. и Ландв. Оберлайтн. Стефанъ Петровићъ тр. Константинъ Спида тр. Александеръ Д. Іоанновичъ тргов. Теодоръ Недељковичъ кроячъ, и чл. Общ. Радованъ Марковичъ фуруџија за сына Николу. Игнятъ Лазићъ ћурчија за сына Андрею. Павелъ Златићъ за сына Тому. Теодоръ Лазићъ за сына Димитрію. Іоаннъ Кнежевићъ бербер. Никола Петровићъ чизм. Коста Антула трговацъ.

Земунъ.

Благород. и Высокоуч. Г. Несторъ Мессаревичъ Докт. и Ц. К. Контумацарцтъ. Благород. Г. Г. Іоаннъ Пачичъ Адвокатъ. Петръ Ѳеодосіевичъ Адвокатъ. Почтенр. Г. Г. Георгій Соларъ сапунчџија. Іоаннъ М. Іоанновичъ. Димитрій Миличевичъ. Панта Стояновичъ Майсторъ женск. одѣла. Василій Вукомановичъ за сына Петра. Димитрій Вуичъ за сына Гаврiила. Павле Лупуръ Арендаторъ. Нікола Іанковичъ шнайдеръ. Сумеонъ Іоанновичъ Добричъ Абачџија.

Карлштадтъ.

Преосвященый Господинъ Евгеній Іоанновичъ Епіскопъ Карлштадтскій, пренумерантъ на сваку Србску књигу.

Почт. Г. Михаилъ Милићевићъ житарскій трговацъ.

Кикинда.

Послани одъ Г. Георгіа Русса Трговца.

Пречестнѣйшій Гд. Василій отъ Стояновичъ Протопр. В. Кик. и више Сл. Меѣа, и Ч. К. Темишв. Асс. Благород. Г. Лука Кенгелацъ, Диштрик. В. Бировъ. Честн. Г. Іоаннъ Влаховичъ Парохъ В. К. и Консістор. Асс. Чест. Г. Урошъ Трифунацъ Намѣстникъ В. Кикинд. Чест. Г. Г. Георгій Лаковичъ Парохъ. Софроній Іаконинъ Капетанъ. Константинъ Роиковичъ Діяконъ. Петаръ Поповичъ Діаконъ и Дѣтоналставникъ. Благород. Г. Г. Александеръ Станоевичъ Вице-фишкалъ. Криштофъ Кенгелацъ Актуарій. Іоаннъ Виловски закл. Маѣ. Адвок. Почтенор. Г. Г. Ілія Томашевичъ Трговацъ. Георгъ Руссъ Тргов. Георгій Станоевичъ, Димитрій Іанковичъ, Александеръ Николичъ, Г. Арсеніе Сабовлѣвичъ, Г. Міхаилъ Секуличъ, Г. Арсеній Коѣвичъ изъ Црнѣ Трговцы. Савва Субботичъ Трговачки калфа.

Кленакъ.

Чест. Г. Адамъ Моловичъ Парохъ Платич. Г. Пауелъ Верховацъ Тргов. Кузм. Арсеній Іоанновичъ ученикъ.

Ковинъ.

Высокоуч. Г. Александеръ Николичъ, источне церкве клирикъ и учитель.

Комаранъ.

Благородн. Г. Стефанъ отъ Ненадовичъ житарски Трговацъ.

Комлошъ.

Высокородный Гд. Іоаннъ Нако отъ Великогъ Сент-Міклоша, Земледержецъ Маріенфелдскій, и выше Славны

Вармеђа табле Судейске Присѣдатељ за себе и за свою кћеръ Высокородну Господичну Милеву 2. кн. Высокородный Гд. Павелъ Рићичкій отъ Згрибеща выше славны Вармеђа Табле Судейске Присѣдатель, и Сл. Маріенфелдскогъ Домініума пуномоћный добара управитель. Высокородный Гд. Ісідоръ Рићичкій отъ Згрибеща выше Слав. Вармеђа Табле Судейске присѣдатель, и Слав. Маріенфелдскогъ Домініума верховный добара Надзиратель. Благородна Г. Г. Прокопій Деаковичъ Сл. Маріенф. Сиаил. Средоточный ρентмаісторъ. Матѳей Маѳичъ Средоточный Каснеръ. Стефанъ Миловацъ Пиварскій Кастнеръ. Ѳома Валажи заклетый чиновный писаръ. Іоаннъ ρусси Практ. Г. Аѵксентій Каракашевичъ Апоѳекарскій помагач. Почтенород. Г. Савва Івановићъ Тргов. Совокупитель Г. Хрістофоръ Шифман Сл. Маріенф. Спаілука землемеръ.

Ковиль Горній.

Чест. Г. Димитрій Марковичъ Парохъ и Катихета. Г. Павелъ Іоанновичъ Арендаторъ.

Ковиль Монаст.

Преп. Г. Досіѳей Сентђурацъ Намѣстникъ.

Крушедолъ.

Пречестнѣйшій Г. Димитрій Крстичъ Архімандритъ Общеж. М. Крушедола, Преч. Консістор. якоже и АЕМ. Аппелаторіума, и Слав. Ком. Срмск. и Чанадск. Таб. Суд. Ассессоръ.

Кулпинъ.

Честн. Г. Стефанъ Милошевичъ Адмін. Высокоуч. Г. Александеръ Николаевичъ Економъ.

Мартоношъ.

Честн. Г. Аврамъ Бордьошкій Адміністр.

Меленцы.

Пречеѣстнѣйш. Г. Павелъ Бибичъ Парохъ и Ч. Конс. и Преч. А. Е. Митропол. Аппеллаторіума Сосѣдатель.

— 0 —

Митровица 20. кн.

Мохачъ.

Пречести. Г. Данiилъ Чупићъ Архiм. Общж. М. Грабовца, во Епархiи Будимск. Чест. Консiст. Сосѣдатель. Пречестн. Г. Iоаннъ Живковичъ Протопресвитеръ Мохачкiй. Честн. Г. Михаилъ Марковичъ Парохъ В. Тит. и Намѣст. Честн. Г. Андрей Анлреевичъ Парохъ Майшкiй и Асс. Консiстор. Честн. Г. Григорiй Бошнякъ Пар. Кишфалуб. Чест. Г. Цветко Ћосићъ Парохъ Баанскiй. Чест. Г. Драгутинъ Груићъ Парохъ Качвалскiй. Чест. Г. Прокопiй Станковичъ Пар. Болманскiй. Чест. Г. Алексiй Дидовићъ Пар. Печвардскiй. Чест. Г. Петаръ Парабакъ Парохъ Х. Суліошкiй.

М. Θерезiополь.

Чест. Г. Iоаннъ Вуичъ Парохъ и Намѣстникъ. Чест. Г. Iсаакъ Лудаичъ Парохъ, Ч. Г. Стефанъ Пачу Iеродiаконъ. Ч. Г. Iоаннъ Доброевичъ Пар. Шандорскiй, Iоаннъ Пачу Нотар. Шанд. Евѳимiй Толмачъ Учитель Шандорск.

Нови-Садъ.

Честн. Г. Константинъ Маринковичъ Парохъ Чест. Конс. Бачк. Ассессоръ. Благород. Г. Iоаннъ Хаджићъ Сенаторъ. Благор. Г. Гавpiйлъ Ползовичъ Адв. и избр. Общ. членъ. Благор. Г. Лука Миланковичъ закл. Адв. Благород. Г. Петаръ Саранда Сиротински Отацъ. Почтен. Г. Iоаннъ Политъ Тргов. и избр. Общ. членъ. Почт. Г. Iосифъ Мачванскiй. Почт. Г. Аркадiй Радосавлѣвичъ Тргов. Житарск. Почт. Г. Iоаннъ Малетићъ Тргов. Почт. Г. Андрей Димитрiевичъ. Почт. Г. Спиридонъ Павишевичъ Сребродѣлатель.

Нови-Садъ.

Ч. Г. Урошъ Романовичъ Каѳедр. Парохъ, Ассессоръ Консiс. и Катихета. Ч. Г. Стефанъ Петковичъ и Георгiй Вуковичъ Пароси. Ч. Г. Платонъ Ефремовичъ Парохъ засына Георгiа Ч. Г. Матѳей Костичъ Адмiнiстраторъ. Ч. Г.

Лазаръ Крстоношичъ Іеродіаконъ. Ч. Г. Стефанъ Араницкій Пар. Надалскій, и Ч. Г. Петръ Веселиновичъ Парохъ Пирошкій. Высокоуч. Г. Григорій Секуличъ Докт. Мед. за сына Ѳеодора. Выс. Г. Петръ Чакра фішкалата Актуарій за сынове Іоанна и Георгіа. Г. Іосифъ Белановичъ Нотар. Каменич. Почт. Г. Іоаннъ Жокаричъ из. Гр. Купецъ и Епутр. Церков. Г. Александръ Нако из. гр. купецъ и Епутропъ церк. за сына Іоанна. Г. Давідъ Косановичъ Гр. за сына Божидара. Г. Сума ρиза Гр. за сына Васіліа ученика. Г. Косма Ставровичъ Гр. и куп: Трυфонъ Чавичъ Граж. Моусей Димитріевичъ Гр. Мануилъ Еυѳичъ Г. Тімоѳей Ерковичъ Гр. за сына Уроша Іоаннъ Вуичъ. Пѣснословства Слиш: Ѳеодоръ Мандичъ, Ѳеодосій Іоанновичъ Жарковъ. Лазаръ Іоанновичъ. Димитрій Поповичъ. Орестій Ћурчичъ. Краснорѣч. Слиш: Іоаниъ Груичъ. Стефанъ Ніколичъ. Георгій Стефановичъ. Димитрій Міхаиловичъ. Димитрій Ползовичъ IV. Грам.

Осѣкъ 10. кн.

Петрово Село.

Чест. ГГ. Марко Вукосавлевичъ и Ааронъ Крстичъ Пароси. Г. Загорица мѣстный Нотарій.

Петровцы у Бачк. Вармеѣи.

Высокоуч. Г. Живоинъ Кириаковичъ филозоф. Слишатель.

Прагъ.

Высокоученый Г. Павелъ Іосифъ Шаффарикъ Бібліотекаръ.

ρума 12. кн.

Сент-Ѳомашъ.

Ч. Г. Авраамъ Георгіевичъ Парохъ и Намѣстн. Ч. Г. Максімъ Іанковичъ Спомощ: Іоаннъ Ковачевичъ Діаконъ. Высокобл. Гд. Андрей отъ Ніколичъ С. К. Бачкаго Іурассоръ за сынове свое.

— 0 —

Столный-Београдъ.

Высокоуч. Г. Іоаннъ Малешевичъ закл. Маћ. Адвок.

Фрушкогорскіи Монастири 30. кн.

Футогъ.

Ч. ГГ. Стефанъ Николичъ за сына Василіа, Геөргій Груичъ и Урошъ Стойшичъ Пароси. Выс. Г. Гаврійлъ Поповићъ Адвокатъ.

Чуругъ.

Ч. ГГ. Гриторій Поповичъ, Василій Стоядиновичъ и Кирілъ Отичъ Пароси. Ч. Г. Алексій Бастичъ Пар. Турійски.

Москва у Русіи.

Высокоуч. Г. Іосифъ Максимовичъ Боуянскій Магістеръ на Свеучилишту.

Београдъ у Сербіи 50. кн.

Београдъ у Сербіи.

Высокород. Гд. Попечитель Правосудія и Просвѣщенія, Генералъ Маіоръ Кавалеръ Стефанъ Стефановичъ. Высокород. Г. Яковъ Якшићъ у Княжеск. Србской Типографіи Іншиекторъ. Благород. Г. Петаръ Радовановичъ Секрет. при Попечителству Просвѣщенія у Княжеству Сербіи. Почт. Г. Григоріи Возаровичъ Книговезацъ и Книгопродавацъ.

Крагуевацъ 30. кн.

Шабацъ.

Пречест. Г. Сумеонъ Иліичъ Протопресв. Шабачко Посав. Пречест. Г. Іоаннъ Павловичъ Протопр. Шабачко Подцерскій. Честн. Г. Г. Іоаннъ Живковичъ Пар. Шабач. Ігнятій Васичъ Пар. Богосавачкій. Гаврііилъ Беричъ Пар. Богатичкій. Марко Поповичъ Парохъ за сына Максіма. Благород. Г. Савва Поповичъ Секрет. Слав. Суда Шабачк. Благород. Г. Іоаннъ Димитріевичъ Секрет. Сл. Суда Валѣв-

скогъ. Благоразум. Г. Г. Александръ Ристичъ учитель Гv-мназіалне классе Шабачке. Матѳей Станичъ учитель у школи Шабачк. Радованъ Милованчевичъ Писаръ Среза Посав. Стоянъ Обрадовичъ Писаръ Среза Мачванскогъ. Милованъ Петровичъ Писаръ Среза Подцерскогъ. Стефанъ Штитарацъ Практікантъ Суда Шабач. Матѳей Миливоевичъ Практ. Суда Београд. Мишо Миленковичъ Писаръ Суда Шабач. Іоаннъ Станишичъ Трговацъ.

Видинъ.

Священословеснѣйшій Г. Діонисій одъ Казанъ Архідіаконъ Видинскога Митрополита. Благород. Г. Ѳеохаръ Поповичъ житель Казанскій, любитель книжества. Пошт. Г. Мавро Луковићъ Видински Чжамбазбаша за сына свога Петра. Пошт. Г. Петраки Е. Шишмановичъ.

Свиштовъ у Бугарской.

Благор. ГГ. Гавріилъ Хр. Х. Денько Свиштовскога Митрополита. Г. Христаћи Іоаннъ Шахъ-Оглу. Г. Димитраћи Ан. Іконом. Г. Янаћъ Х. П. Ѳеодоръ житель Трнавскій.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р 1994 III 119/31

